

DEMOKRACIJA

BO ZMOGEL VELIKI IZZIV?

Usklajevanje koalicijske pogodbe in sestavljanje nove vlade poteka presenetljivo počasi, čeprav naj bi bile stranke prihodnje koalicije ideološko usklajene. Bo Borut Pahor kos nalogi, ki ga čaka?

ISSN 1408-0494

KOLUMNISTI

Dr. Brane Senegačnik
in dr. Dušan Plut

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparát
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitveno spominsko mesto (MicroSD)

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 30. novembra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

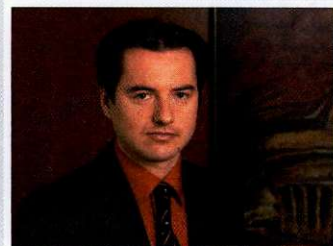
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Prosti pad stranke DeSUS?

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Mesec in pol po državnozborskih volitvah smo še vedno priče usklajevanju koalicijske pogodbe in sestavljanju nove vlade. Medtem ko dogovarjanje znotraj tranzicijskega trojčka, SD, Zaresa in LDS, vsaj na videz dobro poteka, se zatika pri pogovorih z DeSUS. Predsednik Socialnih demokratov Borut Pahor in njegovi prišepetovalci ne pristajajo na to, da bi predsednik tako imenovane upokojske stranke Karl Erjavec zasedel kakšno državotvorno ministrstvo. Po mnenju poznavalcev se namreč bojijo, da bi kot notranji ali obrambni minister razkril, da je bila afera Patria režirana samo za potrebe predvolilnega boja in diskreditacijo odhajajoče vlade. Prihodnji mandatar Borut Pahor pa poskuša prav v odnosu do DeSUS pokazati, da zna biti odločen politik, ki naj bi bil pripravljen na prihajajoče izzive. Dolgotrajno sestavljanje vlade že kaže, da bo slednja težko kos zahtevni in odgovorni nalogi. Hkrati še danes ni jasno, za kaj se Pahor sploh zavzema. Še vedno je njegova glavna skrb všečno nastopanje v javnosti brez prave vsebine. Zato niti ne preseneča, da podpora odhajajoči vladi in njenemu predsedniku raste. Kot da bi ljudje vsaj delno spoznali, da bi bilo v prihajajočih kriznih časih bolje imeti na oblasti človeka, ki se zaveda resnosti razmer, ima vizijo in se ne boji prevzeti odgovornosti pri pomembnih odločitvah.

V še bolj neugodnem in kočljivem položaju kot Pahor se je znašel predsednik DeSUS Karl Erjavec, saj ga v želji stranke in njegovih osebnih ambicijah po enem državotvornem ministrstvu ne podpirajo njegovi poslanci. Pri tem se obnašajo prav nenavadno, saj v času, ko potekajo pogajanja, stalno prek medijev posredno kritizirajo njegove zahteve in mu priporočajo, naj prevzame tisto ministrstvo, ki mu ga predlaga prihodnji mandatar. S tem stranko spravljajo na raven satelita Pahorjeve SD. Hkrati so v pogajanjih o koalicijski pogodbi popustili in se odpovedali večini predvolilnih obljub, ki jih je tako vehementno dajal njihov predsednik. Samo spomnimo se, da je Erjavec pred volitvami nenehno ponavljal, da si upokojeanci zaslu-

žijo 1000 evrov pokojnine, čeprav je dobro vedel, da javne finance tega ne bi prenesle. Finančna kriza se je jasno napovedovala že v času volilne kampanje, znana pa je bila tudi neugodna demografska slika Slovenije, ki napoveduje hitro staranje prebivalstva, kar lahko ogrozi vzdržnost pokojninskega sistema. Kot so pred dnevi spomnili v Novi Sloveniji, ki ji pred volitvami ni uspelo prepričati javnosti o uspešnosti njenega dela v vladi, je Erjavcu na zadnjih volitvah velik uspeh prinesla prav demagoška izjava o pokojninah v višini 1000 evrov. Prepričani so, da je zavestno zavajal javnost in s tem zbujal lažne upe upokojevcem. »Dokaz za to so sedanja pogajanja za vstop v vlado. Nič več ne govori o 1000 evrih pokojnine, opustil je celo idejo o 600 evrih; tako je sedaj govor samo še o draginskih dodatkih za ljudi z najnižjimi pokojninami.« No, še to je sedaj vprašljivo, bi lahko dodali. Če DeSUS oziroma predsedniku Karlu Erjavcu ne bo uspelo uveljaviti njegovih zahtev, bomo priče veliki prevari volivcev, ki so nasledili nerealnim obljubam. V NSi še dodajajo, da je primer Karla Erjavca pomembno opozorilo za slovensko demokracijo, saj so po njihovo volitve pokazale, »da trdo in pošteno delo ter realne obljube ne štejejo, medtem ko je zavajanje javnosti nagrajeno«.

V teh dneh se torej odloča, ali si bo stranka DeSUS v prihodnji vladni koaliciji izbojevala določene pozicije in ugodnosti za upokojece ali ne. Če se bo zgodilo slednje, bo odšla na obrobje slovenskega političnega prizorišča in vprašanje je, ali se bo na prihodnjih volitvah sploh še uvrstila v parlament. Namigovanja o možnosti, da ne bi šla v vlado, so malo verjetna, saj poslanci te stranke zagrizeno podpirajo oblikovanje levosredinske vlade. A tudi če ne bi šli v vlado, bi podpirali vlado tranzicijskega trojčka, saj kot kažejo njihove izjave v javnosti, postavljajo interese tranzicijske levice pred interese upokojevcem. Nedvomno je zato pod vprašajem tudi položaj predsednika DeSUS Karla Erjavca, ki je glavni arhitekt uspeha te stranke na volitvah, zdaj pa lahko postane največji poraženec koalicijskih usklajevanj. Kdo ve. **D**

V teh dneh se odloča, ali si bo stranka DeSUS v prihodnji vladni koaliciji izbojevala določene pozicije in ugodnosti za upokojece ali ne. Če se bo zgodilo slednje, bo odšla na obrobje slovenskega političnega prizorišča.

UVODNE STRANI

- 9 Kdo blokira pogajanja?
10 **Pogledi:** Pokrajina št. 2
11 **Kolumna:** "Zato, ker vem"

POLITIKA

- 12 Pahorjev negotovi začetek
15 Počasno sestavljanje vlade
18 Podkupnina za rezidenco?
20 Kmetijstvo na okoljskem razpotju

SLOVENIJA

- 22 Hoja treh največjih po robu
26 Vojska pokazala svoje zmožnosti
28 Župani zahtevajo sestanek s Pahorjem
30 Antraks potrjen na dveh kmetijah

TUJINA

- 32 **Slovenci v Vojvodini**
34 Italija ni obljubljen dežela
36 **Globus:** Zajeli Doktorja
37 **Tuji tisk:** Salomonov rudnik

INTERVJU

- 38 Miro Petek

DOMOZNANSTVO

- 42 Vitezi, graditelji in meceni
46 **Osebnosti:** Ivan Hribar
50 **Naši kraji:** Šmartno pri Litiji
54 Molčič človek, a glasen pesnik

OGLEDALO

- 56 **Film:** Kvantum sočutja
58 **Avtomobilizem:** Subaru outback 2,0D
60 **Znanost in tehnologija:** Energija kristalov
62 **Šport:** Tekiško obarvana prestolnica
64 **Črna kronika:** Oboji so se pritožili
66 **Rumeno:** Groharjeva v prometni nesreči
68 **TV Kuloar:** Prebujenje slovenskega jezika
74 Alenka Paulin ostaja direktorica STA

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajović, Denis Vengust
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Miro Petek

Zanimivo bo spremljati nekdanjo opozicijo oz. prihodnjo koalicijo, kako se bo branila očitkov nove opozicije. Vloga opozicije je, da vladi gleda pod prste, jo kontrolira.

12 Pahorjev negotovi začetek

Predsednik države Danilo Türk je v ponedeljek, 3. novembra, uradno predlagal Boruta Pahorja za mandatarja za sestavo nove vlade. O mandatarju bodo poslanci državnega zbora po sklepu kolegija predsednika DZ odločali na seji ta petek.

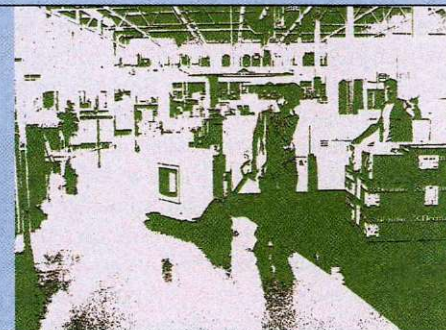

15 Počasno sestavljanje vlade

Hitrost odločanja ni vrlina, s katero bi se lahko ponašal Borut Pahor. Zavlačevanje pri oblikovanju nove vlade pa naj bi bilo tudi načrtno zaradi finančne krize, v kateri se je znašlo svetovno gospodarstvo. Potrebne ukrepe namreč še vedno sprejema Janševa vlada.

22 Hoja treh največjih po robu

Izsledki analize o odnosih med trgovci in dobavitelji potrjujejo, da trgovci izkoriščajo dobavitelje, da jih kupci niti najmanj ne zanimajo, da težijo samo k zaslužku, pri tem pa resnično hodijo po robu zakonitosti, ko prikazujejo nekatere računovodske postavke.

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

D

DEMOKRACIJA

DNEVNE NOVICE

Precejšnja upočasnitev rasti in nizka inflacija

V SREDIŠČU

Cene naftnih derivatov opolnoči spet navzdol

SLOVENIJA

Türk je zadovoljen, da lahko predlaga Pahorja za mandatarja

Predsednik republike Danilo Türk je po srečanju s predsednikom SD Borutom Pahorjem dejal, da mu je v veliko zadovoljstvo, da predlaga Pahorja za mandatarja za sestavo nove vlade. Ob tem je poudaril, d...

Preberi več ...

Postopki za imenovanje nove vlade potekajo počasi

POLITIKA

Obama in McCain v boj za vsak glas

TUJINA

V SREDIŠČU

Številna obeležja dneva spomina na mrtve

Ob 1. novembru, dnevu spomina na mrtve, so potekale številne komemoracije po vsej državi. Predsednik republike Danilo Türk je položil venec na ljubljanskih Žalah, se poklonil Teharskim žrtvam in pokoj...

preberi več ...

SLOVENIJA

Največja po površini občina Kočevje, najmanjša Odranci

Po podatkih statističnega urada je bilo na 30. septembra 2008 število naselj in ulic v tretjem četrtletju nespremenjeno, število statističnih in prostorskih okolišev pa večje. Spremenjenih je bilo pr...

preberi več ...

Nadzorniki Istrabenza na izredni seji o likvidnosti družbe SBI 20 ob začetku trgovanja prek 5000 točk. Ob dnevu reformacije slovesnosti po vsej Sloveniji. Želje glede razdelitve vodenja delovnih teles DZ različne. Alenka Paulin ostaja direktorica STA. Vinjete za krajši čas so stvar presoje nove vlade. Združenje lastnikov gozdov z moratorijem proti koncesijam.

V Mariboru so se spomnili žrtev agresije na Slovenijo. Infond Holding z dovoljenjem UVK za prodajo Mercatorja. Država brez vojske ni varna niti spoštovana. Sindikat nogometašev razočaran nad Jankovičem. Je kazenski zakonik res problematičen? O državnozbornskih volitvah in vlogi medijev. Vzroki za nastanek finančne krize.

Z Demokratico do novega telefona

DEMOKRACIJA

ANKETOMAT

Ali bi se morala britanska vlada opravičiti Sloveniji zaradi višje britanske vojske pri izročitvi domobranskih ujetnikov partizanom leta 1945?

V tej anketi ste že sodelovali

Da	74%
Ne	23%
Ne vem	3%

ZADNJE NA BLOGU

- 23.10.08 Moralna avtoriteta ali marioneta? ...
- 16.10.08 ...in še Lucijev "Opus Dei" ...
- 15.10.08 Magov "Opus Dei" ...
- 08.10.08 V bran Magnusu Berglundu - le zakaj? ...
- 08.10.08 Vse se vrača, vse se plača ...
- 01.10.08 Mediji in njihovi gospodarji ...
- 24.09.08 V razmislek ...

VREHENSKI OBRVSKI DVALAC

Po To Sr So Pi

Konec raja

Aleksander Škorc

Marija, pomagaj predsedniku DT, ki ne more iz lastne pomembnosti in mu vse večje kaplje polzijo po zardelih licih. Morda prav zaradi rdečice hvali "držo" Kitajske, ki se menda junaško prebija skozi mnoge, od Boga pravično dodeljene neprijetnosti. Nič pa ne reče o junaški držbi Tibetancev. Z dolžnostmi zapovedane mu odločitve se slabi volji čakajočih navkljub kar ne morejo prebiti skozi naraščajoči predsedniški napuh. Pomagaj mu, naj sprevidi, kam človeka vodi nadutost, in naj spozna, da nihče ni pomembnejši. In predvsem, zelo pomembno, prepreči naj mu prebiranje in morebitno pisanje duhovnih knjig, ker en JD na tisoč let povsem zadostuje.

Pomagaj tudi Borutu, da se bo z modrostjo, ki jo menda premore, zmoget in znal upreti krvi žejnim in tujih dobrin lačnim vampirjem, ki komaj čakajo, da še enkrat zarinejo kremplje v voljno tkivo nespametnega naroda. Razloži mu, da je zadnje, kar mu bo koristilo v tem boju, nečimrnost, s katero se tako rad hvali, in povej mu, da je to lastnost, ki jo vsak pošten in razumen človek smatra za nekaj slabega in jo poskuša premagati. Naj sprevidi, kako osovražen je lahko nečimrnež in kako neprijetna je privošljivost domnevnih prijateljev ter z zavistjo prepojenih oboževalcev.

Pomagaj tistim, ki besno letajo med borzami in bankami v poskusu reševanja imetja, ki ga sploh nikoli niso imeli. Naj sprevidijo, kako neumno je zaupati sistemom, ki se zamaje že, če se zaradi nepomembne prebavne motnje zamaje kakšen pomemben predsednik ali se nekaj "zadetih talibanov" na smrt stepe zaradi barve naglavnih rut svojih čudovitih žensk.

In pomagaj ljudem, da se izvijejo iz zanke, ki so si jo tako zvito naredili okoli vratu. Naj razumejo, da je v dani situaciji edina rešitev zanje "drastična redukcija", in potolaži jih v žalosti slovesa od premnogih svojcev in znancev. Naj razumejo pogubno delovanje njih samih in neizbežnost skoka v prepad, iz katerega bo dano prilesti predvsem dobrim. Pa ne zato, ker bi imeli pri Bogu večje pravice, pač pa zato, ker družbo na novo vedno postavljajo dobri, sicer se ne bi nikoli vzpostavila.

Pomagaj tudi dobrim razumeti slabe, jim oprostati in jih ljubiti. Naj vedo, da so bili prav vsi dobri nekoč slabi in da bodo slabi nekoč postali dobri ter da dobri morajo reševati iz zagat in spravljati k pameti slabe. In povej jim, da ni naloga dobrih kaznovati slabe, a naj se kljub temu veselijo zadoščenja, ker Bog povrne prav vsem, slabim in dobrim.

H-umor

»... to norijo je treba ustavit! In to zelo brutalno in zelo radikalno, take nore kot so tisti idiotski Požar, to je treba enostavno ustavit! To so norci, to so psihopati, ki jih je treba ustavit!«

(Nekdanji urednik Dela Janez Markeš s težkimi besedami poziva k ustavljanju nekaterih »psihopatskih« novinarjev, tako kot je Spomenka Hribar z nekoliko milejšimi besedami nekdanj pozivala k zaustavljanju desnice.)

»Sam nisem želel ustvarjati nekega hitchcockovskega suspenza.«

(Predsednik Zaresa Gregor Golobič je presenečen, ker se v javnosti toliko špekulira o tem, kater ministrski resor bo prevzel v novi vladi.)

»Na podlagi ene izjave, ki se vleče iz razprave v Delu, ki je bila dana in nato demantirana, se ne more delati zaključka, da je Delo časopis, ki piše po nalogu predsednika Boruta Pahorja.«

(Dolgoletni poslanec SD Miran Potrč še vedno verjame v politično neodvisnost »Šrotovega« časopisa Delo.)

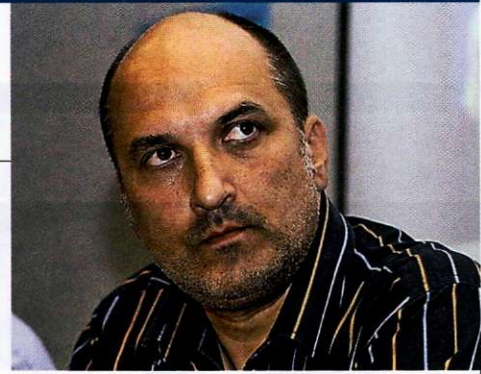

»Ne bom dovolil, da novinarji napenjate situacijo z njegovo izjavo.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković bi zaradi domnevnih informacij, da mu Borut Pahor ni ničesar izrecno obljubil glede vračila finančnih sredstev MO Ljubljana, novinarje dal čez koleno.)

»Največ v avtu, sicer v stanovanju.«

(Pevka Tanja Žagar odgovarja na vprašanje, ali živi v stanovanju ali v hiši.)

»Zadostujejo dobri geni in osnovna socializacija.«

(Urednica One Sabina Obolnar meni, da za osnovni bonton ni treba obiskovati posebne šole. Na primer tiste na večerji s kraljico na Brdu.)

»Če se zaletim v kakšno drevo, se pač namelnem in grem dalje.«

(Igralka Maja Martina Merljak se ne obremenjuje s prometnimi nesrečami, v katere je morda vpletena.)

»In ta duh varčevanja, negotovosti in bojazni, kaj nas še čaka, se je prenesel tudi na navadne ljudi. Celot tiste, ki vsega tega sploh ne občutijo. Pa se kljub temu vedejo, kot da je recesija prizadela tudi njih.«

(Profesor na pravni fakulteti Marko Jaklič ni navdušen nad tem, da obstajajo namišljeni bolniki tudi na področju financ.)

»Solidarnostni dodatek je poskus demonstracije pokojninskega sistema, ki je vredna vsega obsojanja, saj gre za razlastitev poštenih upokojencev, ki so plačevali prispevke, in nagraditev 145.000 preživetkarjev, ki prispevkov niso plačevali.«

(Ekonomist Bernard Brščič ni navdušen nad obljubami novonastajajoče vlade, ki bi dajala tistim, ki se niso izkazali z delom v preteklosti.)

»Morda le, kot pravijo šaljivci, če bi uvedli ministrstvo za kadrovanje.«

(Novinar Luka Jakše je prepričan, da bi Golobiču ustrezal samo en ministrski resor, ta pa še ni uradno ustanovljen.)

Študentje so volili

Potem ko smo poročali, da se je študentska kampanja pred volitvami umirila, je bilo zadnje dni pred volitvami znova napeto. Zaplet je povzročila volilna komisija Študentske organizacije (ŠOU) v Ljubljani, ki je zavrnila več kandidatnih list Neodvisne študentske mreže (NŠM). 27. oktobra je tako volilna komisija objavila začasne izide študentskih volitev, po katerih je večino dobila Samostojna študentska skupina (SAS) in si zagotovila tretji zaporedni mandat. Problem je nastal na tistih članicah, kjer je bila na voljo le ena kandidatna lista, a so študentje glasovali proti; to se je zgodilo na treh fakultetah: fakulteti za družbene vede, pravnih in filozofski fakulteti. Na teh treh članicah študira okoli 16.000 študentov, kar je tretjina študentov Univerze v Ljubljani.

Volilna komisija je tako pozneje zavrnila 45 kandidatur na 6 članicah zaradi nepravilno odposlanih kandidatur – namesto z navadno pošto so jih kandidati poslali priporočeno. Člani SAS

Neodvisna študentska lista je »pokopavala demokracijo«.

pri tem opozarjajo, da je sporno pošto določilo predlagal poslanec Damjan Vinko iz NŠM. NŠM je tako pred volitvami organizirala »pokop demokracije« na ŠOU v Ljubljani, pri čemer so nosili krste po središču mesta. Med samimi volitvami sta obe skupini zaznali nekatere nepravilnosti na posameznih voliščih, zaradi česar so napovedali možnost vnovičnega štetja glasov. 31. oktobra pa je NŠM organizirala še eno akcijo, in sicer so pribili 95 tez na vrata ŠOU v Ljubljani, v katerih so predstavili nepravilnost v delovanju študentske organizacije. Za zdaj pa je jasno, da bo treba volitve ponoviti najmanj na treh članicah. K. K.

Modrost tedna

»Ob Pahorjevi pogajalski mizi sedi kopica politikov, ki so pred štirimi leti rohneli proti Janševi antireformi, danes pa si ne upajo predlagati sprememb usklajevalne formule.«

(Ekonomist dr. Janez Šušteršič)

»Hvalimo vrednote in etiko angleške kraljice, govorimo o demokraciji in kritiziramo totalitarne metode ruskih ali kitajskih tranzicijskih oblasti, doma pa zamižimo pred svojimi zablodami.«

(Teolog dr. Janez Juhant)

Afo rizmi

- Kdor je na vrhu, ne vidi, kaj se dogaja spodaj.
- Bojim se predvsem intimnih sovražnikov.
- Ne zaupam ministrom, ki so primereni za več ministrskih stolčkov hkrati.
- Bralcem svetujem, naj berejo časopise iz 60. let prejšnjega stoletja.
- Stalinovi učenci so rehabilitirali ruskega carja.

Žarko Petan

Petrol z nadzorom nad Bavčarja

Družba Petrol, ki ima v lasti 32,63-odstotni delež koprškega Istrabenza in je njen največji posamični lastnik, je objavila zahtevo za sklic skupščine družbe, ki jo vodi Igor Bavčar, na njej pa naj bi delničarji odločali o imenovanju posebnega revizorja, odpoklicu sedanjih članov nadzornega sveta in imenovanju novih. Petrol predlaga, da skupščina odpokliče vse člane nadzornega sveta, ki so predstavniki kapitala, in sicer Janka Kosmino, Tomaža Toplaka, Damjana Mihevc, Bojana Korsiko in Antona Turnška, na njihov položaj pa nemudoma imenuje Alenko Vrhovnik Težak, Janeza Grošlja, Barbaro Jama Živalič, Iztoka Bajdo, Tamaro Jerman in Kristjana Verbiča. Petrol namreč v zdajšnjem nadzornem svetu nima predstavnika, zaradi česar mu je onemogočen aktivni nadzor nad vodenjem družbe. Prepričani so, da zdajšnji nadzorni svet ni ustrezno nadzoroval poslov družbe, saj obstaja sum, da vodstvo pri svojem delu ni ravnalo gospodarno.

Posebni revizor naj bi tako preveril nakupe in prodaje vseh finančnih naložb ter dana poročila drugim družbam v zvezi s

Istrabenz, ki ga vodi Igor Bavčar, je pred prelomnico.

finančnimi naložbami, in sicer za leta od 2004 do dneva opravljanja revizije, hkrati pa tudi sklenjene opcije ter druge izvedene finančne instrumente. Namen je ugotoviti učinke že izvršenih pogodb oziroma more-

bitne prihodnje obveznosti za Istrabenz in odvisne družbe. Preverili naj bi tudi posle, v zvezi s katerimi so bili začeti sodni postopki zoper Istrabenz.

V Petrolu pravijo, da Istrabenzova letna poročila ne vsebujejo vseh razkritij. Mogoče pa je razbrati, da je družba sklenila nekatere posle, kot so terminski posli za nakupe delnic Petrola, prodaja delnic Maksime Holdinga, pridobitev poslovnih deležev v družbi SIMT in drugi, poleg tega naj bi bile izvedene tudi različne transakcije v zvezi z delnicami družb, ki so hkrati imetnice delnic Istrabenza. Pri tem omenjajo že znane posle med družbami Poteza Naložbe, FB Investicije, Maksima Holding, Istrabenz, Maksima Invest in NFD Holding. V Petrolu napovedujejo, da bodo v primeru odkritih nepravilnosti, nepoštenosti oziroma negospodarnega ravnanja pri vodenju omenjenih poslov uveljavljali tudi odškodninske zahtevke družbe zoper člane organov vodenja in nadzora. V. K.

Srečanje seniorjev za varno starost

V začetku novembra je v Ljubljani potekalo srečanje seniorjev, ki so ga organizirali Klub seniorjev in seniork SDS, Zveza seniorjev NSi in Zveza upokojencev SLS. Vsi trije so člani Evropske zveze seniorjev.

Evropska zveza seniorjev si prizadeva za spodbujanje medgeneracijskega dialoga, vseživljenjsko učenje ter preprečevanje socialne izključenosti upokojencev. Ob tej priložnosti je potekalo predavanje predsednika te zveze Bernharda Wormsa, ki se zavzema, da v Evropski uniji ne bi izenačili pokojnin, saj to ni izvedljivo. V tem primeru bi morali v nekaterih državah pokojnine znižati, da bi jih lahko drugje povišali. Worms je poudaril, da smo v Evropi na mnogih področjih dosegli popolno soglasje, na področju sociale pa ne moremo doseči popolne enakosti, ker so imele države v preteklosti različne gospodarske in politične ureditve in je te razlike sedaj težko preseči. »Sedaj obstaja pet generacij, medtem ko so še nedavno obstajale le tri. Prva se je tega problema zavedela Norveška, ki se je že lotila ustreznih ukrepov, sedaj ji sledijo tudi druge

Predavanje Bernharda Wormsa o pokojninah v Evropski uniji.

države,« je dejal Worms. Danes pokojnino uživajo posamezniki v povprečju 17,5 leta, leta 2050 pa bo ta številka narasla na 25 let. Politiki bodo dolžni ustvariti pogoje za izplačilo pokojnin, ki ne bi smeli biti odvisni od zunanjih dejavnikov, kot je inflacija. Pomembna je tudi skupna zaveza EU, da mora biti pri upokojitvi pri 65. letu starosti zagotovljena polna pokojnina in da mora biti takšna pokojnina zagotovljena tudi v primerih, ko ni izpolnjen pogoj starosti, je pa posameznik vplačeval 40 let v pokoj-

ninsko blagajno. Posameznikov, starih med 60 in 70 let, ki bi še želeli delati, pri tem ne bi smeli ovirati. Jasno je tudi, da države ne bodo mogle plačevati celotnih pokojnin, zato do dosega pokojninske dobe ne smemo stati križem rok, temveč moramo poskrbeti za različne oblike pokojninske varnosti s pomočjo treh varnostnih stebrov. Prvi je prispevek, ki ga država odtrga od plače, drugi je rešeno stanovanjsko vprašanje, ki naj bi si ga zagotovili v delovno aktivni dobi, tretji pa so vlaganja dela osebnega dohodka na poseben pokojninski račun. Udeležence srečanja je nagovorila tudi podpredsednica Evropske zveze seniorjev Marilies Flemming. Zadovoljna je, da vse gostiteljice dogodka uspešno sodelujejo pri skupnih projektih v Sloveniji in na ravni EU. Izpostavila je še, da glasu seniorjev, ki jih je v EU kar 30 odstotkov, še vedno ne slišimo dovolj. L. H.

Nižja inflacija

Oktober so cene življenjskih potrebščin v Sloveniji drugi mesec zapored ostale nespremenjene. Medletna inflacija se je tako znova znižala in znaša 4,9 odstotka, kar je najnižja vrednost po septembru 2007. Relativno hitro umirjanje inflacije v zadnjih štirih mesecih je predvsem posledica zniževanja cen energentov, hkrati pa se umirjajo tudi pritiski večine drugih skupin cen. Na Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj, ki ga vodi Boštjan Vasle, so ob teh podatkih pojasnili, da je nadaljnje hitrejše zniževanje inflacije v Sloveniji kot v drugih članicah evrskega območja pričakovano, saj ga v veliki meri poganja hitro zniževanje cen nafte, pa tudi v prihodnje ne pričakujejo, da bi se nafta kmalu bistveno podražila. Nižje cene nafte in naftnih derivatov tako dokazujejo, da so bile tudi višje cene (in s tem inflacija) v preteklih mesecih zelo povezane s tem, čeprav je prejšnja opozicija to kategorično zanikala. Spomnimo, da je cena sodčka nafte presegala 100 dolarjev, zdaj pa se giblje okrog 70 dolarjev ali manj. Cena sodčka nafte je na primer leta 2004, ko je vlada v odhajanju nastopila mandat, znašala polovico današnje (ali še manj), cena okrog 50 dolarjev pa se je takrat celo ekonomistom zdela utopična. V. K.

Boštjan Vasle, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Prometna nezgoda

Predsednik vlade Janez Janša in njegova zaročenka Urška Bačovnik sta bila v nedeljo udeležena v prometni nezgodi. Tiskovni predstavnik vlade Valentin Hajdinjak je medijem pojasnil, da se je v njun avtomobil, ko sta na križišču pri ljubljanski tovarni Kolinska čakala pred semaforjem, z manjšo hitrostjo zaletel mlajši voznik osebnega avtomobila seat ibiza, ki je v križišču nepredvidno menjaval vozni pas. Nastala je manjša gmotna škoda, voznik seata pa je takoj priznal krivdo, zato sta udeleženca nesreče na bližnjem avtobusnem postajališču le ugotovila stanje in izpolnila evropsko poročilo o nezgodi. Vse bi potekalo, kot je treba, če ne bi neka oseba določenim medijem ponujala videoposnetka dogajanja na cestišču in za to zahtevala večjo vsoto denarja. Kot je dejal tiskovni predstavnik vlade Valentin Hajdinjak, v premierjevem kabinetu odločno zavračajo namigovanja, da je bil premier celo vinjen, saj to ne ustreza resničnim dejstvom. »Tisti, ki razpolaga s posnetkom iz mobilnega telefona, je tega naredil, šele ko so udeleženci prometne nezgode na avtobusnem postajališču izpolnjevali evropsko poročilo,« je pojasnil tiskovni predstavnik vlade. L. H.

Janez Janša in Urška Bačovnik

Kdo blokira pogajanja?

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Znova problematična meja Odnosi med Slovenijo in Hrvaško so se po nekajmesečnem zatišju nedavno znova zaostri. Do zapleta je prišlo, ko je slovenska nacionalna televizija v oddaji Odmevi prejšnjo sredo razkrila nekaj dni star dokument slovenskega zunanjega ministrstva, ki kaže, da Slovenija blokira šest poglavij v pristopnih pogajanjih Hrvaške z Evropsko unijo, ker ima do njih zadržke. Pri tem naj bi bilo sporno zlasti domnevno prejudiciranje meje v Istri v zvezi s spornimi zemljišči na levem bregu Dragonje ter uveljavljanje hrvaške ekološko-ribolovne cone. Hrvaška je dan kasneje v Bruslju zaprla eno od poglavij v pristopnih pogajanjih z Evropsko unijo, evropska komisija pa je potrdila, da je država izpolnila merila za odprtje štirih novih poglavij, vendar jih za zdaj še ne more odpreti, ker za to nima soglasja Slovenije. Po pojasnilu slovenskih diplomatskih virov vlada, ki opravlja tekoče posle, ne more sprejemati dokončnih političnih odločitev razen tistih, ki so nujne za delovanje države. Zato do izvolitve nove vlade ne more priti do drugačnih političnih odločitev na področju odnosov med Slovenijo in Hrvaško. Do tedaj bodo v veljavi stališča, ki jih je sredi oktobra v Luksemburgu predstavil slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ko je opozoril, da je pred odprtjem novih poglavij v pogajanjih med Hrvaško in EU treba razrešiti nekatera vsebinska vprašanja. Pri tem je poudaril, da mora Hrvaška za napredek na poti v EU iz pogajalskih stališč izločiti tiste točke, ki kakor koli prejudicirajo njeno mejo s Slovenijo.

Mala predrznica Vendar pa, kot kaže, tudi prihodnji premier Borut Pahor ni zavzel bistveno drugačnih stališč glede pristopnih pogajanj Hrvaške z Evropsko unijo. V izjavi za TVS je dejal, da razume ravnanje slovenske vlade in jo pri tem podpira, »kolikor so v teh dokumentih tudi zemljevidi ali stališča, ki bi jih bilo mogoče razumeti kot prejudiciranje meje, ki, zlasti še na morju, ni določena«. Dodal je, da sta škarje in platno v rokah hrvaških oblasti, če si želijo dokončati pogajanja z EU. Očitno pa je enotnost stališč v Zagrebu zbudila precej ogorčene odzive. Tako je komentator Večernjega lista zapisal, da Slovenija tepta načelo EU o dobrem sosedskem sodelovanju in se je odločila biti sovražnica Hrvaški. »In to ne samo vlada v odhajanju, temveč tudi novi mandatar Borut Pahor,« dodaja komentator. Po njegovem mnenju se Slovenija z »izmišljanjem protihrvaških nacionalnih mitov in s samopotrditvijo skozi sovraštvo zdaj predstavlja kot mala predrznica«. Nekoliko bolj umirjeno je reagiral tednik Nacional, češ če bo Slovenija tudi v prihodnjih mesecih blokirala odpiranje nekaterih poglavij, Hrvaški iz tehničnih razlogov ne bo uspelo skleniti pogajanj.

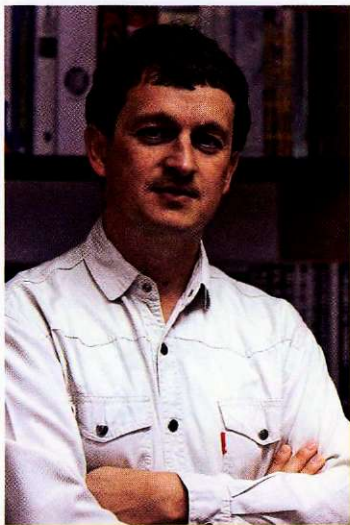
Neutemeljene obtožbe Na obtožbe iz Hrvaške se je že odzvalo slovensko zunanje ministrstvo in v sporočilu za javnost zapisalo, da se Hrvaška z Evropsko unijo pogaja relativno počasi, ker ima težave z izpolnjevanjem zahtev organizacije, v katero želi vstopiti, in ne zato, ker bi njen napredek ovirala Slovenija. Ministrstvo tako zavrača pavšalno obtožbo, da Slovenija namerno ovira vstop Hrvaške v Evropsko unijo,

Ministrstvo RS za zunanje zadeve zavrača obtožbe, da blokira vstop Hrvaške v EU.

Hrvaška bo zaradi svojih zamud pri pogajanjih z EU lahko jezna kvečjemu nase, saj si je med drugim zaradi uvedbe sporne ekološko-ribolovne cone že v preteklosti začasno zaprla vrata v EU. Je bila tudi tedaj kriva Slovenija?

in dodaja, da je Slovenija pravočasno opozorila evropske organe in Hrvaško, da je treba bodisi izločiti, bodisi popraviti dokumentacijo, ki ne ustreza dejanskemu stanju, za kar naj bi Hrvaški dali na voljo tri tedne. »Slovenija ima strateški interes, da Hrvaška čim prej postane članica EU, vendar pri tem Hrvaška ne more zahtevati, da Slovenija zanemari njene dejanske poskuse reševanja dvostranskih vprašanj v okviru evropskih pogajanj. Dejstvo je, da Hrvaška vnaša enostranske rešitve in nenavadne zahteve v evropski pogajalski proces. Nobena evropska vlada ne bi dopustila, da bi kandidatka za članstvo v pogajalski proces uvajala rešitve, ki škodujejo članicam,« so še zapisali na ministrstvu za zunanje zadeve. K temu lahko dodamo samo še to, da bo Hrvaška zaradi svojih zamud pri pogajanjih z EU lahko jezna kvečjemu nase, saj si je zaradi svojih stališč do vprašanja izročitve generala Gotovine in razveljavitve uvedbe sporne ekološko-ribolovne cone že v preteklosti začasno zaprla vrata v EU. Je bila tudi tedaj kriva Slovenija?

Vse naše umrle duše

Igor Gošte

V preteklem tednu smo se spominjali pokojnih sorodnikov, prijateljev in znancev.

Na grobove smo prinašali cvetje in na njih prižigali svečke ter se srečali s sorodniki, s katerimi se med letom le redkokdaj vidimo. Nekateri v dneh okrog 1. novembra ne hodijo na pokopališča. Rajši gredo med letom vsak dan ali teden. Večina pa si vsaj v teh prazničnih dneh najde čas in simbolično obiše svoje pokojne sorodnike. Še vedno pa med nami živijo ljudje, ki v teh dneh čutijo prav posebno grenkobo. Spominjam se pokojnega prijatelja misijonarja in duhovnika Janka Slabeta, ki je bil v dneh okrog vseh svetih še posebej žalosten. Ob neki priložnosti mi je dejal, da se senca grozot druge svetovne vojne in senca povojnih grozot vlečeta nad njim kot jesenska megla. Lahko si mislite, kaj je pomenilo, ko je zaradi nerazumnega zločinskega dejanja povojnih oblasti osem otrok ostalo brez očeta. Niso ostali le brez očeta in mati brez moža, postali so tudi za dolga leta ožigosani od diktatorskega komunizma. Ves čas so jih namreč skrivoma opazovali kot morebitne nasprotnike Titovega režima. Slabe vse do svoje smrti pred dobrim letom ni izvedel, kam so mu kmalu po vojni, ko je bil star dobro leto, odpeljali očeta. Ne on ne njegove sestre in bratje tega niso nikoli izvedeli. Edino to je vedel, da se je moral oče javiti v Logatec na povojni urad. Od tam ga ni bilo več nazaj. Nikoli niso izvedeli, kje je našel zadnji dom, da bi mu vsaj kdaj prižgali svečko.

Družina Slabe je bila le ena od več tisočih, ki so v povojnem času utrpele podobno izgubo. Niti misliti si ne morem, kaj so vsa leta partijskega enoumja doživljali. Ali pa tisti (in njihovi sorodniki), ki so bili poslani v prevzgojna taborišča na Goli otok, Lastovo in drugam, in tisti, ki so bili pahnjeni v politične zapore. Preberite si kakšno knjigo, pobrskajte po spletnih straneh, kjer piše, kaj so doživljali Radovan Hrast, Ludvik Mrzel, Angela Vode, Marijan Tršar, Miloš Pšeničnik, Jože Pučnik, Igor Torkar in premnogi drugi.

Lahko pa vam povem, kaj si mislim, ko še danes v demokratični Sloveniji vidim na stenah kakšnega društva, v pisarnah podjetij in stanovanjih slike Josipa Broza Tita. Ali ko vidim na srajčkah naše mladine njegovo podobo. Ob vsem, kar je znanega, dokazljivega, sem lahko le globoko razočaran, da lahko kdo čisla lik in delo diktatorja. Pa četudi bi Titove roke umorile ali dale umoriti le eno slovensko dušo, bi bil morilec in si poveličevanja, češ, kakšen »jack« je bil (to poslušamo še kar naprej), ko se je uprl Stalinu, nikakor ne bi zaslužil. Ampak ljudje, on je dal pomoriti, pozapreti (skupaj s svojimi tudi mnogimi slovenskimi pomočniki) na tisoče ljudi!

Pokrajina št. 2

Gašper Blažič

Zgodbe o komunističnih zločinih že dolgo niso več samo vir navdiha literatov, pač pa se selijo tudi na filmsko platno.

Dokumentarni filmi, kot sta npr. Dosje Zamolčani in Otroci s Petrička, so slovenski javnosti že znani, vendar pa doslej še nismo doživeli, da bi se tematika na takšen ali drugačen način znašla na filmskem platnu v okviru komercialne filmske produkcije in v obliki igranega filma. Vsaj delno je to uspelo scenaristu in režiserju Vinku Möderndorferju, ki je zgodbo o povojnih pobojih povezal z izmišljeno filmsko zgodbo o dveh vlomilcih, ki v hiši upokojenega komunističnega generala ukradeta (nekoč že ukradeno!) sliko »Pokrajina št. 2« in dokument, ki dokazuje generalovo osebno odgovornost za povojne komunistične pokole, njegova javna objava pa bi lahko sprožila škandal velike razsežnosti. Nič nenavadnega torej, da ostareli komunistični krvnik pošlje na lov za dokumentom (in posledično vsemi, ki bi ga lahko videli) svojega prijatelja, izurjenega poklicnega udbovskega likvidatorja. Ta na svojem morilskem pohodu pospravi štiri nedolžne žrtve in s tem na neki način dokonča delo protagonistov komunističnega holokavsta. Pri tem ga ne ustavi niti kasnejša smrt starega generala.

Pomenljivo je, da je film Pokrajina št. 2 prišel v kinodvorane v času, ko smo prižigali sveče na grobovih svojcev, pri čemer se še vedno veliko sveč prižge ob množičnih grobiščih, tam torej, kjer počivajo posmrtni ostanki žrtev komunističnih pokolov. Še bolj pomenljivo je, da se film konča tam, kjer se je pravzaprav začel – na robu brezna, v katerem ležijo žrtve pobojev in v katerem nazadnje konča tudi morilec, ki poskuša sledove zločinov zabrisati z novimi zločini. In prav to je sporočilo filma: čeprav mediji (tudi v zvezi z omenjenim filmom) še vedno pišejo o »narodnih izdajalcih« in »nacističnih sodelavcih« (kar je seveda boljševiska diskvalifikacija ljudi, ki so jih komunisti imeli za razredne sovražnike!), se obtožba narodnega izdajstva na račun pobitih žrtev relativizira, saj poskuša naročnik pokolov za vsako ceno – tudi prek trupel! – preprečiti, da bi dokument prišel v javnost. Tovrsten strah utrjuje dvom, da gre res za obračun z »narodnimi izdajalci«, kajti če bi žrtve komunistične revolucije v resnici zagrešile takšen zločin, komunističnim rabljem tega ne bi bilo treba prikrivati in tajiti. Še več: ideološki dediči režiserjev zločina dandanes vpijejo, kakšna krivica se jim godi, ker se javno govori o komunističnih grozodejstvih in o razlogih za nastanek protirevolucije oz. domobranstva. Tovrstno sprevrženo moralo ponazarja eden poslednjih prizorov v filmu, ko likvidator z imenom Inštruktor svojo poslednjo potencialno žrtev, mladega vlomilca Sergeja, obtoži – izdaje! Skratka, najprej diskvalifikacija, nato likvidacija.

“Zato, ker vem”

Dr. Brane Senegačnik

“Because I know,” (“Zato, ker vem”) je odgovoril direktor Sistemske tehnike Milan Švajger na vprašanje novinarja Magnusa Berglunda, kako ve, da je predsednik vlade Janez Janša vpleten v problematične zakulisne “procedure” pri izbiri podjetja, ki naj bi za slovenski proračunski denar izdelalo oklepne 8 x 8. Smešen, intelektualno žaljiv argument, si rečemo, pa vendarle: to, da je mogoče tako govoriti in je to še celo učinkovito, na nekaj kaže. To “nekaj” pa ni ne politično ne medjsko ozadje, temveč duhovna klima našega časa. Čeprav se politika zdi glavna cesta družbenega življenja, je v resnici samo obvoznica, ki nas lahko pripelje do spoznanja le-te.

V povolilnem času se je veliko govorilo o razlogih za porazen neuspeh krščansko-ljudskih strank; analize, med katerimi so bile posebej tehtne tiste, ki jih je v *Družini* objavil dr. Ivan Štuhec, so dobro rentgenizirale bolno telo slovenske konservativne politike. Temeljni vzroki pa so, tako se mi zdi, še globlji in morebitni boljši uspeh te politične opcije bi bil samo začasna rešitev, ki bi jih trenutno zakrila in s tem podaljšala stanje, ki kaže zanke agonije. Bržčas pa bi bilo prav, da bi na te vzroke vsaj pomislili tudi tisti, ki še niso izgubili zadnje iluzije o tem, da je politika delo za javno dobro.

Slovenska družba se ni resnično distancirala od totalitarizma, pod katerim je živela v času SFRJ, zato je upravičeno govoriti o tem obdobju kot o polpretekli zgodovini. Odpravljanje totalitarnega sistema je izjemno zahtevno, obsežno in dolgotrajno tudi tedaj, ko si družba za to zavestno, nadržno in dejavno prizadeva, nemogoče pa je, če ne obstaja konsenzualno ali vsaj zelo široko priznanje civilizacijske nesprejemljivosti nedemokratskega režima. Totalitarni sistemi se vedno vzpostavljajo v kriznih, največkrat vojnih razmerah (kakor se je zgodilo tudi v Sloveniji), ker pa sami predstavljajo nadaljevanje kriznega, glede na obča civilizacijska merila nenormalnega stanja, se največkrat tudi njihova era konča s katastrofo; s komunizmom pri nas pa tudi nasploh v Evropi, pa – na srečo, seveda! – ni bilo tako: “žametna revolucija”, samoukinitve edine partije oziroma njen sestop z oblasti je bil tako rekoč njen prehod v drugo agregatno stanje. Kako je bilo to mogoče? Kaj je pravzaprav bilo s slovensko kulturo, da si jo je totalitarizem tako zlahka podvrigel, in kaj je s sodobno evropsko kulturo, da v svoji reformirani obliki tako uspešno pluje po njenih morjih?

Čeprav je bil komunizem v diametralnem nasprotju z ekonomskimi osnovami kapitalizma, pa je bil osnovan na veri v popolno znanstveno razložljivost resničnosti in neomejen napredek člo-

vekove sposobnosti za obvladovanje sveta. Scien-tizem tudi po zahodni Evropi doživlja renesanso in postaja nekakšna nova, vse bolj agresivna anti-religiozna ideologija (med najvidnejšimi apostoli nevere, kot jih imenuje John Gray, so zelo vplivna imena, na primer Daniel Dennett, Cristopher Hitchens, Richard Dawkins, Michel Onfray). Zelo značilno pa je, da se ta elitistična miselnost dopolnjuje z množično ideologijo porabništva: duha našega časa bi najbolje utelesil Prometej v hiper-marketu. O klimi zahodne družbe veliko pove njeno temeljno protislovje: če po eni strani vse stavi na (sentimentalno opevani) individuum, po drugi minimalizira njegovo vrednost – ko ga pretvarja v biološki in družbeni primerek.

Odpor zoper institucionalizirano religijo (krščanstvo) pa je še veliko več kot zgolj to – je odpor zoper humanistično pojmovanje človeka, zoper človeka, ki pozna tudi presežni svet, ki se mu postavljajo vprašanja, ki jih ni moč znanstveno razrešiti pa tudi ne potopiti v valujoči porabniški vsakdanjik.

V vseh teh elementih je bila klima slovenskega “socializma s človeškim obrazom” zelo podobna klimi sodobnega zahodnega sveta. A tu postane vprašanje slovenske družbe v resnici evropsko vprašanje. To je sodobna *Grundstimmung*, temeljno razpoloženje, ki ga ni treba vsiljevati z odkrito ideološko prisilo, kjer je navidez vse dovoljeno in vlada popoln pluralizem, a le zato, ker je vse navidezno. Zaresnih vprašanj, ki ustavljajo in preobračajo samoumevni tok življenja, sploh ni: vse je že znanstveno določeno in s hedonistično pragmo utrjeno pod površino, kamor ni varno segati,

Če plavaš s tokom, ti je dovoljeno, da vse svoje sodbe argumentiraš s preprostim: *Because I know.*

če nočeš, da te doleti postrazsvetljenska *fatva*. Če plavaš s tokom, ti je dovoljeno, da vse svoje sodbe argumentiraš s preprostim: *Because I know*. Takšno je obzorje sodobne kulture z recesijo ali brez nje, z grožnjami ekološke kataklizme ali brez njih, v visoko- ali nizkoogljivi družbi. Vprašanja za politiko? Tudi, a daleč daleč onkraj njenega dometa. ■

Pahorjev negotovi začetek

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Predsednik države Danilo Türk je v ponedeljek, 3. novembra, uradno predlagal Boruta Pahorja za mandatarja za sestavo nove vlade. O mandatarju bodo poslanci državnega zbora po sklepu kolegija predsednika DZ odločali na seji ta petek.

Türk se je, preden je sporočil svojo dokončno, vendar pričakovano odločitev, sešel s predsednikom SD in mandatarjem za sestavo vlade Borutom Pahorjem. V izjavi po srečanju je dejal, da mu je v veliko

zadovoljstvo, da predlaga Pahorja za mandatarja, saj je po njegovih besedah pomemben slovenski politik in povezovalna osebnost. Pahor se je za izkazano čast zahvalil in izrazil pričakovanje, da bo zaupanje upravičil, pri tem pa

napovedal, da bo imel pred očmi predvsem interes države. Pahor je še dejal, da kandidaturo sprejema v času gospodarske negotovosti, ki po njegovih besedah ni posledica politike sedanje vlade, temveč zunanjih okoliščin, zato

upa, da predlogi za rešitev iz gospodarske negotovosti ne bodo sprejeti z medsebojnimi očitki o krivdi za gospodarski položaj. Pahor je obljubil, da bo osrednjo pozornost namenjal ustvarjanju razmer za stabilizacijo gospodarstva. Po njegovem mnenju močan trg potrebuje močno državo, vendar ne države, ki se bo vtikala v poslovne odločitve, ampak državo, ki bo ustvarjala razmere za gospodarski razvoj. Zato je treba najprej ustvarjati, nato pa ustvarjeno pravično razdeliti. Poleg tega je po Pahorjevih besedah treba okrepiti zaupanje javnosti v institucije pravne države in spoštovanje človekovih pravic.

Kdo izključuje? Predsednik države Danilo Türk je Pahorja za mandatarja predlagal po posvetovanju s poslanskimi skupinami. Le-te so po posvetovanju pohitele z izjavami o tem, ali bodo Pahorja podprle ali ne, še pred uradnim predlogom za mandatarja. Tako so podporo Pahorju še isti dan, ko je bil opravljen posvet, na dokaj pompozni način zagotovili v DeSUS in LDS (poleg SD in Zaresa), Pahor pa bo lahko računal tudi na opozicijske glasove iz SNS. Kot je napovedal njen predsednik Zmagoslav Jelenc, bo stranka podprla Pahorja za mandatarja, ker si v SNS želijo, da se začne v parlamentu čim prej delati in da nova vlada začne izvajati svoje pristojnosti. Začasno delovanje, ki je omejeno le na nujne zadeve, najbolj škodi državi, menijo v SNS. Med Pahorjevimi podporniki naj bi bila tudi

Predsednik države Danilo Türk je po pričakovanju predlagal predsednika SD Boruta Pahorja za mandatarja za sestavo vlade. Bo Pahorju uspelo upravičiti zaupanje?

Predsednik DeSUS Karl Erjavec ima težave z lastnimi poslanci.

Predsednik Zaresa Gregor Golobič bo imel znotraj koalicije velik vpliv.

poslanca italijanske in madžarske manjšine. V SLS menijo, da je odgovornost za izvolitev mandatarja na strani koalicije, sicer pa so volitve tajne, zato se bodo poslanci SLS odločali po svoji vesti. Pahorju je podporo odrekla edino SDS, in sicer z obrazložitvijo, da je bilo v predvolilnem in povolilnem času preveč izključevanja, saj so se tako rekoč vse (prihodnje) koalicijske stranke otepale sodelovanja s SDS, čeprav je slednja pred štirimi leti ponudila sodelovanje vsem parlamentarnim strankam. Na omenjeno stališče, ki ga je javno izrazil vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, se je odzval predsednik Zaresa Gregor Golobič z izjavo, da toliko izključevanja, kot ga je bilo v zadnjem mandatu, Slovenija v obdobju parlamentarne demokracije še ni zabeležila. Golobič je ob tem še dejal, da je sicer pravica opozicije, da daje takšne izjave, pri tem pa ocenil, da gre »za preusmerjanje pozornosti in poskus brisanja nekih dejstev«. Golobič je tudi spomnil, da se doslej še ni zgodilo, da bi nekdo že po štirih letih izgubil mandat, kar po njegovih besedah veliko pove o stanju stvari, o načinu delovanja dosedanje koalicije in še zlasti največje vladne stranke.

Ko filozofi obmolkejo Golobičevi odzivi na stališča SDS so že sami po sebi pomenljivi, saj potrjujejo namige, naj bi Golobič izkoristil Pahorjeve slabosti pri vodenju vlade in tako vlekel niti iz ozadja. Čeprav je Pahor ob srečanju s predsednikom države Danilom Türkcom znova zavrnil delitev na »naše« in »vaše«, se zdi, da bo lahko obdržal Golobičevo pod-

poro le pod pogojem, da bo nova vlada opravila tudi umazano delo s kadrovskim cunamijem. Znano je tudi, da bo Golobičeva stranka vendarle dobila štiri ministrska mesta (poleg predsednika državnega zbora), zaradi česar se bo morala enemu ministru odpovedati SD. Še prejšnji teden je vodja poslanske skupine SD Bojan Kontič napovedoval devet ministrskih

mest za SD, očitno pa bo novo razmerje med SD in Zaresom 2:1, čeprav je SD dobila približno trikrat več glasov kot Zares. Golobič je po posvetu predsednika Türka s poslanskimi skupinami prejšnji teden tudi dejal, da se je s Pahorjem sešel že sredi oktobra in da sta takrat »zelo hitro, brez težav in v obojestransko zadovoljstvo« dorekla Golobičevo vlogo in mesto. »O

tem pač še ne želim javno govoriti, ker je to pravzaprav njegova pristojnost, odgovornost, tudi zadnja odločitev in je ne želim na ta način prejudicirati,« je dejal Golobič in dodal, da doslej še ni postavljaj Pahorju kakšnih ultimativnih zahtev. Golobičeva funkcija v vladi tako še vedno ostaja strogo varovana skrivnost – če je seveda sploh določena, saj nekateri šaljivci namigujejo, da bi Golobič dejansko lahko prevzel katero koli ministrsko funkcijo in je podobno kot predsednica LDS Katarina Kresal nekakšna »deklica za vse«. Čeprav naj bi predsedniki koalicijskih strank po »tistem dogovoru« prevzeli državotvorne resorje – za enega od njih se poteguje tudi predsednik DeSUS Karl Erjavec – naj bi bili Golobiču po nekaterih namigih ponudili funkcijo ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Golobičeva glavna referenca za omenjeno funkcijo je predvsem to, da je diplomiral pri štiridesetih, čeprav so prav njegovi politični sopotniki očitali dosedanci ministrici Mojci Kucler Dolinar, da ima premalo izkušenj in nobenega posebnega akademskega naziva, ki bi dokazoval njene strokovne kompetence na področju visokega šolstva in/ali znanosti.

Nov nož v hrbet Še vedno pa ni znan status, ki naj bi ga v novi vladi imel predsednik DeSUS Karl Erjavec. Slednjemu je njegova poslanska skupina že najmanj drugič zabodla nož v hrbet. Prvič se je to zgodilo pred nekaj tedni, ko je iz poslanske skupine DeSUS prišel namig, da je Erjavecovo prizadevanje, da bi še naprej vodil obrambno ministrstvo, njegovo osebni interes, ne pa interes

Navidezni minister Golobič?

Kot namigujejo nekateri viri, naj bi funkcija ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Golobiču povsem ustrezala, saj bi lahko dajal pooblastila prihodnjemu državnemu sekretarju na omenjenem ministrstvu (ali pa bi ministrstvo v resnici vodil najverjetnejši kandidat za ministra za šolstvo in šport Igor Lukšič oziroma eden od Golobičevih strankarskih kolegov, ki delujejo na področju visokega šolstva), sam pa bi le podpisoval papirje in se bolj posvetil svojemu staremu »hobiju« – kadrovanju. K temu naj bi pripomoglo tudi dejstvo, da je bilo ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo »umetno« ustvarjeno zaradi uskladitve medstrankarskih razmerij v koaliciji pred štirimi leti, čeprav bi omenjeni resor lahko vodil tudi dosednji minister za šolstvo in šport Milan Zver. Leta 2000 se je ministrstvo za gospodarske dejavnosti (v Drnovškovih vladah so ta resor vodili Maks Tajnikar, Metod Dragonja in Tea Petrin, v Bajukovi vladi pa ga je vodil Jože Zagožen) preimenovalo v ministrstvo za gospodarstvo (že pred tem so bila odpravljena oz. združena nekatera ministrstva, kot so ministrstvo za trgovino, turizem, planiranje, industrijo, energetiko itd.), ki je pokrilo tudi področje dotodanjih ministrstev za malo gospodarstvo (v mandatu 1996–2000 ga je vodil podjetnik Janko Razgoršek), za ekonomske odnose in razvoj (Marjan Senjur, pred njim Davorin Kračun in Janko Deželak) ter za znanost in tehnologijo (Lojze Marinček, pred njim Peter Tancig, Rado Bohinc in Andrej Umek), pri čemer je bila tehnologija dodeljena ministrstvu za gospodarstvo, znanost pa ministrstvu za šolstvo in šport, ki se je tako preimenovalo v ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in ga je v mandatu 2000–2004 najprej vodila Lucija Čok, nato pa Slavko Gaber. V tem mandatu je bilo ustanovljeno ministrstvo za informacijsko družbo, ki ga je vodil Pavel Gantar, sedanji predsednik državnega zbora. Po volitvah je bilo ministrstvo za informacijsko družbo ukinjeno, njegovo področje pa dodeljeno novoustanovljenemu ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ki ga je najprej vodil Jure Zupan (NSi), nato pa Mojca Kucler Dolinar. Zato je povsem verjetna domneva, da bo omenjeno ministrstvo obdržala tudi nova Pahorjeva vlada.

Poslanci SDS so že odrekli podporo predlaganemu mandatarju.

Socialni demokrati popuščajo kadrovskim apetitom koalicijskih partnerjev.

► stranke. Erjavec se je tedaj nekoliko umaknil in se vsaj navidezno sprijaznil, da v novi vladi najverjetneje ne bo vodil obrambnega ministrstva, kljub temu pa je kasneje javno zatrjeval, da je obrambno ministrstvo še vedno predmet pogajanj. Erjavčeva želja je sedaj prevzem enega od državotvornih resorjev (razen zunanjega ministrstva, kjer so v igri za ministrski stolček Katarina Kresal, Ivo Vajgl in Samuel Žbogar), kar pomeni morda naskok na ministrstvo za notranje zadeve ali na ministrstvo za pravosodje. Vendar je prav na dan, ko je predsednik države predstavil Pahorja kot novega mandatarja, iz poslanske skupine DeSUS prišel nov namig, češ da bi bilo dobro, če bi predsednik stranke Karl Erjavec sprejel mesto ministra za delo, družino in socialne zadeve, saj je ta funkcija v igri kadrovskih pogajanj z DeSUS že od samega začetka. Zanimivo je, da Erjavec ni prišel na sestanek s poslanci svoje stranke, le-ti pa so napovedali podporo Pahorju ne glede na izid pogajanj. S tem se že kažejo čedalje večje razpoke med Erjavcem in njegovimi poslanci. Pri tem je zanimivo, da funkcije ministra za delo, družino in socialne zadeve ne bi sprejel Franc Žnidaršič, menda zaradi pomanjkanja znanja tujega jezika in ker nima doktorata znanosti (kar je seveda zelo nenavaden izgovor, saj tudi predsednik DeSUS Karl Erjavec ni doktor znanosti, prav tako tudi ne nekateri drugi ministrski kandidati). Vse kaže, da v ozadju med DeSUS in strankami tranzicijske levice potekajo dogovori, da Erjavca, ki je zaradi nakupov oklepnikov patria postal za tranzicijsko levico persona non grata, onemogočijo, s čimer bi s političnega prizorišča odšel tako hitro, kot je prišel. Erjavec je na-

SNS je napovedala podporo Pahorju.

mreč postal predsednik DeSUS v času, ko je bil že obrambni minister in se prej niti ni vedelo, ali je sploh član te stranke, saj je bil pred tem član SLS in nato LDS, ko je bil državni sekretar na ministrstvu za pravosodje (pod ministroma Ivanom Bizjakom in Zdenko Cerar). Zanimivo pa je, da nekateri napovedujejo, da bo Erjavec, če bo postal minister za delo, družino in socialne zadeve, tudi spodkopal

Kot Golobič je tudi predsednica LDS Katarina Kresal ministrska »deklica za vse«.

Pahorjeva prizadevanja za gospodarski razvoj, saj bo v pogajanjih poskušal za upokojece iztržiti čim več ne glede na to, kaj bo to pomenilo za državo.

Vrnitev odpisanih Kakor koli že, Pahorja, ki je sedaj mandatar za sestavo vlade, v prihodnjih dveh tednih čakajo naporna pogajanja. Nekateri analitiki napovedujejo, da bodo ključne funkcije v vladi prevzeli nekdanji člani LDS, kar naj bi dokazovalo, da se Pahor očitno boji prevzeti odgovornost za vladanje. Glede na kadrovske apetite koalicijskih partnerjev je veliko vprašanje, ali mu bo glasovanje o vladi uspelo spraviti skozi parlamentarno sito do »magičnega« 3. decembra, ko bo minilo štiri leta od izvolitve prejšnje vlade pod vodstvom Janeza Janše (slednji se je v Delovnem barometru po priljubljenosti povzpел na tretje mesto). Do začetka postopka izvolitve vlade se morajo oblikovati še parlamentarna delovna telesa. Če pa Pahorju ne bo uspelo pravočasno sestaviti vlade, se lahko celo zgodi, da bo moral vrniti mandat, kar bo slabo za državo, ki v času svetovne gospodarske krize nima vlade s polnimi pooblastili. **D**

Bo »oktober« končal Pahorjeve muke?

Euforia levice po zmagi Boruta Pahorja na zadnjih državnozborskih volitvah se je podela, nasledile pa so jo muke pri sestavljanju vladne koalicije. Že skoraj mesec dni je Pahor videti kot mučenik in po vsakem sestanku s koalicijskimi partnerji je huje. Očitno je zmeden, kajti njegovi veliki podporniki so zadnje dni nekam poniknili. Kučan očitno v ilegalo, da se kdo ne bi spomnil, da kljub Pahorjevi izvolitvi borzni tečaji kar nočejo zrasti; župan Jankovič ima polne roke dela z reševanjem potaplajočih se gradbenih imperijev svojih kameradov, seveda z mestnim denarjem; utihnilo so tudi Golobič in Kresalova ter hudega trpljenja komaj osvobojeni levičarski tisk.

V odsotnosti partijske direktive Pahorju ne uspe sestaviti leve trojice z upokojevc, čas teče, plena željni priskledniki so panični. Novi predsednik parlamenta Gantar, zvest vojščak revolucije, je zato v soglasju s predsednikom Türkem sklenil, da poveča število vrtljajev pri sestavljanju vlade, in določil volitve mandatarja v DZ za 7. november. Simboličen in pomenljiv datum 91. obletnice »velikega oktobra« naj opomni Pahorja, da partija ne trpi odloga pri izvajanju nalog, hkrati pa nedvoumno nakaže smer, v katero bo pod novo vlado zavila naša država. B. S.

Dolgotrajni pogovori niso prinesli sadov.

Počasno sestavljanje vlade

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Hitrost odločanja ni vrlina Boruta Pahorja. Zavlačevanje pri oblikovanju nove vlade naj bi bilo tudi načrtno zaradi finančne krize, v kateri se je znašlo svetovno gospodarstvo. Potrebne ukrepe namreč še vedno sprejema Janševa vlada.

Od volitev 21. septembra je minilo že več kot sedem tednov, in če je kdo pričakoval, da bo nova vlada kmalu po tem datumu prisegla pred državnim zborom in začela z delom ter uresničevanjem svojih velikopoteznih in največkrat nerealnih predvolilnih obljub, se je uštel. Do torka, ko je nastajal ta članek, koalicijska pogodba še ni bila pripravljena, čeprav je kandidat za mandatarja Borut Pahor, predsednik stranke SD, ki je na volitvah dobila največ glasov, to prvič napovedal že 6. oktobra, zares pa pretekli teden. Zato smo na tem mestu želeli predstaviti pogodbo, hkrati pa jo primerjati s predvolilnimi obljubami in zavezami vseh novih koalicijskih partneric. Ker to zdaj ni mogoče, bomo ta del

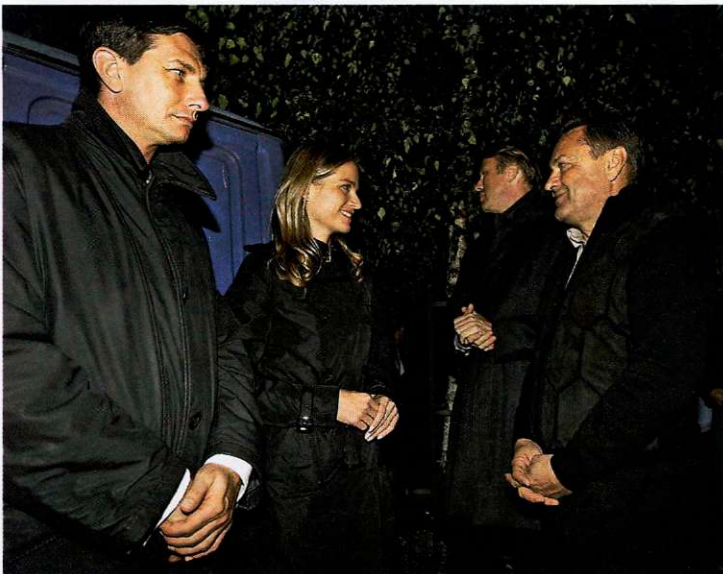
članka prihranili za čas, ko bo pogodba dostopna javnosti.

Resnično 3 plus 1 Za zdaj je težko govoriti o tem, kaj vsebuje predlog koalicijske pogodbe, saj so podatki tako rekoč skrivnostni, zato javnost o njeni vsebini lahko samo ugiba. Tudi prvi osnutek, ki je v začetku oktobra prišel v javnost, ni zanesljiv, saj je šlo za osnutek t. i. levega trojčka, to je SD, Zaresa in LDS, s katerim so stranki DeSUS jasno pokazali, da bo prihodnja vlada sestavljena po načelu 3 plus 1, kar je 29. septembra izjavila tudi Katarina Kresal, predsednica LDS: »DeSUS ali SLS pri sestavi koalicije ne moreta imeti enakega položaja kot trojček.« Pahor je njene besede označil kot nerodnost. Po evforičnem začetku se je Kresalova umaknila v ozadje, saj so snovalci

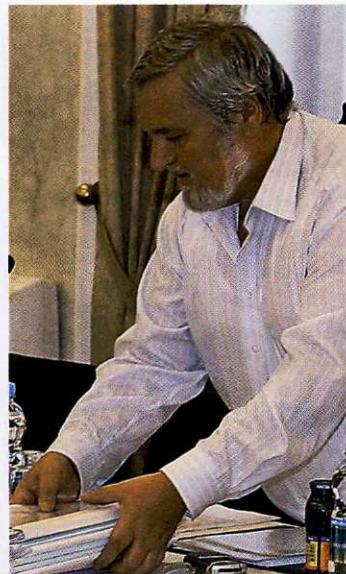
nove vladne ekipe očitno presodili, da jim s svojimi politično nezrelimi izjavami lahko povzroči precej škode, v javnost pa vnese nemir. Mimogrede, Kresalova se je kot nezrela političarka pokazala tudi pri dogovarjanju o predsedniku državnega zbora, katerega vodenje je želela prevzeti sama. Ko so za to mesto izbrali Pavla Gantarja, je bila vidno užaljena. Očitno pa se je zadovoljila z obljubo, da bo postala ministrica za zunanje zadeve, zato se je umaknila v ozadje. Da Pahor načrtuje to mesto prav za Kresalovo, je posredno v začetku tega tedna potrdil Karl Erjavec, predsednik DeSUS, ko je dejal, da ima Pahor to mesto rezervirano za žensko. Mimogrede, ljudje so nad to odločitvijo zgroženi, saj menijo, da Kresalova s svojim enoletnim političnim stažem še zdaleč

ni primerna niti pripravljena za vodenje tako odgovornega resorja, kot je zunanja politika, da pa očitno to jemlje kot obiskovanje modnih revij v Milanu, kamor naj bi bila v preteklosti skupaj s partnerjem Mirom Senico, čigar odvetniška pisarna zagovarja številne gospodarske družbe, med drugim Mercator, v tožbi zoper državo in urad za varstvo konkurence, pogosto potovala. Toliko o tem, čeprav bi marsikdo rekel, da kadrovske zadeve ne sodijo v okvir koalicijskega dogovarjanja o prihodnjem programu.

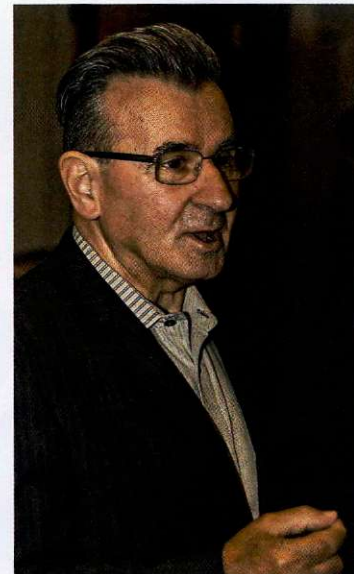
Sami stari znanci Tako je še 24. septembra zatrjeval tudi Borut Pahor, ko je dejal, da so »vsebinsko koalicijske pogodbe postavili pred kadrovske rešitve«. Tretjega oktobra je Državna volilna komisija razglasila uradne izide ▶

Levi trojček pod vodstvom Boruta Pahorja stranki DeSUS ponuja drobtinice.

Miloš Pavlica in Miran Potrč, stara tovariša iz časov Zveze komunistov Slovenije

► volitev, že naslednji dan pa sta se sešla Pahor in Golobič, nato še Pahor in Kresalova, Erjavec pa je dan pozneje dejal, da še čakajo na osnutek nove koalicijske pogodbe. Od takrat je minilo že mesec dni. V tem času naj bi bili potekali številni pogovori, v javnosti pa je bilo videti, kot da se pogovarjajo samo člani nekdanje LDS. Novih kadrov, neobremenjenih s politiko, kakor je še pred volitvami obljubljal Borut Pahor, v teh pogovorih ni bilo zaslediti. Skratka, sanjske ekipe, ki bi Slovenijo popeljala naprej, ni na vidiku, četudi Pahor obljublja, da »bomo premagali krizo«. Prav zaradi krize, v kateri se je znašlo svetovno gospodarstvo in skoraj celoten finančni sistem, kar delno vpliva tudi na našo državo, naj bi Pahor po mnenju poznavalcev zavračeval z dogovorom

in hitrim oblikovanjem vlade. Vse ukrepe, tudi tiste, ki jih zahteva Bruselj, še vedno sprejema Janševa vladna ekipa. Pred štirimi leti so bile volitve 3. oktobra, vlada pod Janševim vodstvom pa je bila v državnem zboru potrjena natančno dva meseca pozneje, 3. decembra 2004.

Ne bo pozabljeno Iluzorno je pričakovati, da bi bila nova vlada potrjena 21. novembra, ko potečeta dva meseca od volitev. Šele jutri, v petek, bodo poslanci v parlamentu odločali o tem, ali bo mandatar nove vlade res Borut Pahor, kakor je v začetku tega tedna poslanec predlagal predsednik države Danilo Türk. Slednji se je pred tem sešel s Pahorjem, v izjavi za medije po srečanju pa je dejal, da je predlog podan znotraj rokov za

oblikovanje vlade. Predsednik Türk pričakuje, da bo v nadaljevanju postopka za oblikovanje vlade šlo vse dobro. Pahor se je predsedniku republike zahvalil za izkazano zaupanje pri podelitvi kandidature za mandatarja, pohvale in komplimenti so bili obojestranski in na trenutke tudi nekoliko pretirani. Türk je prav Pahor prvi povabil h kandidaturi za predsednika države, Pahorjeva stranka pa naj bi pokrila tudi visoke stroške Türkove volilne kampanje, zaradi česar naj bi bil slednji njihov dolžnik. Toliko mimogrede. Vsekakor pa velja zapisati Pahorjeve besede, ko je dejal, da to čast sprejema z veliko odgovornostjo in upa, da bo zaupanje upravičil. Poudaril je, da pred očmi ne bo imel osebnih ali strankarskih interesov, ampak interese države. Govoril je o izzivih prihodnosti, kjer so najpomembnejši ljudje, znanje in izkušnje. Pojasnil je, da je vloga države skrb za razvoj

talentov. »Sem potrpežljiv politik, a izgubim potrpežljivost, če govorimo o naših in vaših,« je opozoril in pojasnil, da potrebujemo drug drugega. Slednje si velja zapomniti, posebej ker se v ozadju že pojavljajo številne kadrovske poteze z znaki cunamija, ki naj bi jih kot v dobrih starih časih vladavine LDS tudi tokrat s sodelovanjem Mirana Potrča, Miloša Pavlice, Antona Ropa in Milana M. Cvikla vodil Gregor Golobič, predsednik stranke Zares, nekoč pa vidni član LDS.

O podpori Po Türkovem predlogu državnemu zboru so se sešli člani kolegija predsednika državnega zbora Pavla Gantarja in odločili, da bo seja državnega zbora, na kateri bodo poslanci glasovali o kandidatu za mandatarja za sestavo nove vlade Borutu Pahorju, v petek, 7. novembra, ob 10. uri. Poslanke in poslanci bodo mandatarja volili na taj-

Predsednika SD Boruta Pahorja je Danilo Türk predlagal za mandatarja.

Pogodba ali sporazum? Vseeno!

Novica preteklega tedna je bila, če malo karikiramo, da se koalicijska pogodba med morebitnimi prihodnjimi vladnimi partnerji ne bo več imenovala pogodba, ampak sporazum.

Pogledali smo v Slovar slovenskega knjižnega jezika, ki pravi: pogodba je sporazum, soglasje glede kakih določil ali obveznosti; sporazum je, da se z dogovarjanjem pride do medsebojnega razumevanja.

Bistvene razlike torej ni, zato lahko ugotovimo, da je povsem brezpredmetno, kako se dogovor o uresničevanju vladnega programa v naslednjem mandatu imenuje. Pomembna je njegova vsebina.

Anton Rop in Mitja Gaspari sta glavna sestavljavca koalicijske pogodbe.

Poslanci DeSUS naj bi politično sodili k Socialnim demokratom.

nem glasovanju, za izvolitev pa potrebuje najmanj 46 glasov. Poslanke in poslanci bodo na seji odločali tudi o dveh zakonskih besedilih, o noveli zakona o bančništvu ter noveli zakona o javnih financah. Oba predloga, ki ju bo DZ obravnaval po nujnem postopku, je predlagala vlada v odhajanju, kar potrjuje prej zapisano tezo, da z oblikovanjem nove vlade zavlačujejo tudi zato, da bo zdajšnja pripravila vse potrebne ukrepe. Poslanci bodo o omenjenih zakonskih besedilih odločali v torek, 11. novembra, saj bodo v petek po ustanovitvi delovnih teles sejo prekinili, da se bodo do predloga lahko opredelila novoustanovljena delovna telesa. Doslej so podporo kandidatu za mandatarja napovedali poslanci t. i. levega trojčka (SD, Zares in LDS), podprli naj bi ga tudi v stranki DeSUS in Jelinčičevi SNS, pet poslancev SLS bo glasovalo po svoji vesti, in SDS, ki ima 28 poslancev, pa so napovedali, da Pahorja za mandatarja ne bodo podprli. Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti Roberto Battelli in Laszlo Göncz sta po pogovoru s predsednikom republike Danilom Türkom dejala, da čakata na končno besedilo koalicijske pogodbe. Če bodo pripombe obeh skupnosti upoštevane, ne vidita razloga, da Pahorja ne bi podprla, sta dejala.

Janševo mnenje Pogajanja o prihodnji vladni koaliciji je pre-

tekli teden na kratko komentiral tudi predsednik vlade Janez Janša, ko je po seji vlade dejal, da postopki imenovanja nove vlade v času, ko bi po njegovo država potrebovala vlado s polnimi pooblastili, potekajo nenavadno počasi. Po Janševih besedah so postopki imenovanja nove vlade pred štirimi leti, ko ni bilo svetovne gospodarske krize, potekali hitreje, hitreje so bila opravljena posvetovanja s parlamentarnimi strankami pa tudi mandatar je bil predlagan hitreje. »Ne vem, zakaj je potrebna še enotedenska zamuda. Za to res ni časa,« je dejal Janša. Nenavadno se mu tudi zdi, da je druga seja državnega zbora sklicana na dan, ko je sklican evropski svet.

Dogajanje v DeSUS V zadnjem času je največ pozornosti name-

njene stranki DeSUS, čeprav je Karl Erjavec po znamenitem 14-urnem pogovoru v dvorani hotela Union v Ljubljani dejal, da so za DeSUS pogajanja o koalicijski pogodbi končana. Kot je dejal, naj bi se bili vse dogovorili že 28. oktobra. Pri tem naj bi imel v mislih tako dogovor o višjih pokojninah kot kadrovanje. Poslanec Vili Rezman, ki se včasih skupaj s svojim stanovskim kolegom in vodjo poslanske skupine Francem Žnidaršičem pogaja tudi mimo predsednika stranke, je pojasnil, da je dodatek k najnižjim pokojninam dogovorjen; izplačan bo v dveh delih v letu 2009, sredstva zanj pa bodo nižja od dveh desetink odstotka BDP. Na vprašanje, kolikšen bo ta znesek, je Rezman odgovoril, da bo »manj kot 70, ampak zagotovo ne manj kot 60« milijon-

nov evrov. Rezman, ki se je poleg Žnidaršiča v imenu DeSUS udeležil pogajanj štirih strank o vsebini koalicijske pogodbe na področju pokojnin, je pojasnil, da bo dodatek za tiste upokojujence, ki bodo prejeli največji znesek – teh je po Rezmanovih besedah okoli 100.000 – znašal 300 evrov. Dodatek bo po njegovo izplačan v dveh delih, in sicer januarja in septembra. »To bomo zapisali tudi v koalicijski pogodbi,« je napovedal Rezman in dodal, da izplačilo dodatka ne bo vplivalo na druge dodatke, ki so jih deležni upokojujenci. Žnidaršič pa je dejal, da bo dodatka deležnih okoli 258.000 upokojujencev s pokojninami, nižjimi od 500 evrov. Pri višini dodatka naj ne bi bilo ostrih mej, pač pa postopno padanje z razvrstitvijo upokojujencev v šest do sedem razredov, je dodal. Erjavec je spomnil, da so na znamenitih pogajanjih v hotelu Union »ravno to poglavje izpustili, ker očitno ni bil takrat čas še dozorel«. No, kmalu se je izkazalo, da je bil optimizem DeSUS odveč. Še več, pokazalo se je tudi, da pri vsem tem ne gre samo za pogajanja oziroma pogovore o koalicijski pogodbi, ampak tudi za kadrovanje, čeprav Borut Pahor ves čas govori, da bodo morebitni prihodnji koalicijski partnerji najprej uskladili koalicijsko pogodbo, po novem koalicijski sporazum, šele po tem bodo govorili o kadrovski zasedbi. Dejstva kažejo drugače. ▣

Pomembne odločitve za državo še vedno sprejema Janševa vlada.

Podkupnina za rezidenco?

Petra Janša, foto: Stanko Gruden/STA, arhiv Demokracije

Slavnostno večerjo z britansko kraljico Elizabeto II. na gradu Brdo, na katero je predsednik republike Danilo Türk povabil redke izbrance, si je s spremljevalko Jerco Legan prislužil tudi Milan Martin Cvikel brez naziva poleg imena.

Po kraljičinem obisku se je v javnosti postavilo vprašanje, po kakšnem ključu je predsednik države Danilo Türk izbral goste za omenjeno večerjo, saj po 25. členu vladnega Sklepa o določitvi protakolarnih pravil lahko gostitelj, v tem primeru je bil to predsednik Türk, na uradne obede povabi, kogar želi. Lahko bi rekli, da je s tem Türk pokazal, kako razmišlja in deluje ter kateri ljudje so mu blizu. V luči tega lahko razumemo, da sta na seznamu gostov bila le dva ministra iz vladne ekipe Janeza Janše, oba verjetno po službeni dolžnosti, saj sta kot premier in zunanji minister imela obvezne pogovore, prvi s kraljico in drugi z britanskim kolegom Davidom Milibandom.

Royalistični predsednik Pred dobrim letom dni se med volilno kampanjo predsedniški kandidati z izjemo Zmaga Jelinčiča niso zavzemali za to, da bi imel

predsednik svojo rezidenco. Türk je takrat zatrjeval, da je s svojim stanovanjem popolnoma zadovoljen, a si vrat vseeno ni popolnoma zaprl. V septembrskem soočenju predsedniških kandidatov je na komercialni televiziji dejal, da je »zanimivo, da se vprašanje rezidence vse pogosteje pojavlja in da to razume kot izraz rastoče volje, da bi naš predsednik imel rezidenco«. Že takrat je nakazal, »da bi bilo prav, da se o tem pogovorimo in da nastane tudi kakšna rešitev«.

Med volilno kampanjo so Türk njegovi predlagatelji poskušali prikazati kot političnega novinca, a kaj ko je znano njegovo sodelovanje z nekdanjo funkcionarko komunističnega režima Vido Tomšič med letoma 1974 in 1985. Človek, ki je avgusta 1991 v organih Združenih narodov v Ženevi še vedno zastopal Jugoslavijo, je sprva kazal, da bo »predsednik vseh Slovencev« ter da ne bo rav-

Milan M. Cvikel bo najverjetneje generalni sekretar Pahorjeve vlade.

nal in deloval v čistem sozvočju s tranzicijsko levico, kot sta to počela njegova predhodnika. Svoj pravi obraz pa je pokazal s seznamom povabljenih na večerjo z britansko kraljico Elizabeto II., pri čemer je prostor, ki je nastal po brisanju članov vlade, zapolnil z uradniki iz svojega kabineta ter z vsemi tremi predsedniki nekdanje komunistične partije in njenih naslednic, saj so bili na večerjo povabljeni

med drugim Kučan, Kocijančič in Pahor. Čeprav je Türku seznam gostov omogočila njegova diskrecijska pravica, večina ljudi z izbiro ni bila zadovoljna. Zelo kritični so bili v stranki SDS. Poleg seznama so kritizirali tudi predsednikove želje »po kraljevi palači oziroma rezidenci«, kar kaže, da je aktualni predsednik republike »pravzaprav rojalist, ki so ga po golem naključju na položaj pomagali postaviti zagovorniki in dediči nasilne revolucije, zato jih je hočeš nočeš moral povabiti tudi na svečano večerjo«. Zanimivo je tudi, da so si slovesno večerjo s kraljico prislužili vsi takratni podporniki predsedniškega kandidata Türka in predsedniki strank, Borut Pahor iz SD, Katarina Kresal iz LDS in Karl Erjavec iz DeSUS, razen

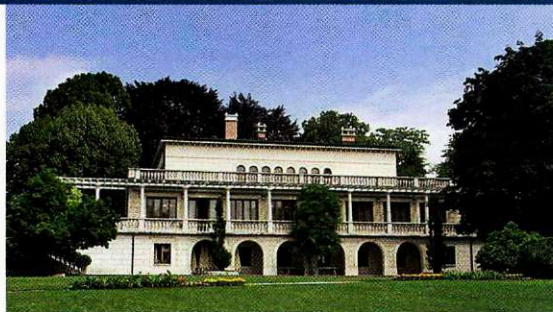
Slavnostna večerja z britansko kraljico Elizabeto II. na gradu Brdo

Gregorja Golobiča iz stranke Zares, poleg tega pa se je na seznamu po čudnem naključju znašel tudi nekdanji poslanec Milan M. Cvikl s partnerko Jerco Legan, ki so mu pripisali zasluge za domovino v zvezi z afero Patria, pri čemer je treba omeniti tudi Türkov medli odziv na takratne obtožbe finske televizije, ko je ta obtožila premierja Janšo korupcije in sprejemanja podkupnin pri nakupu osemkolesnikov patria. Türk takrat ni ponovil Pahorjevih besed, da verjame v premierjevo nedolžnost, dejal je le, da »gre v aferi Patria za preizkušnjo pravne države in njenih institucij. Seveda pa ni dobro pretiravati s teorijami, kar se zadnje čase plete«.

Cviklova pomoč? Tiskovni predstavnik predsednika republike Tomo Juvan je v uradnem sporočilu glede povabila Milana M. Cvikla na večerjo s kraljico Elizabeto II. zapisal, da »je bil mag. Milan M. Cvikl kot predsednik komisije za nadzor javnih financ nosilec pomembnega projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja med DZ RS, angleškim parlamentom in vrhovno revizijsko institucijo Velike Britanije (NAO). Prav tako je mag. Cvikl kot minister za evropske zadeve tesno sodeloval z angleško vlado ter spodnjim in zgornjim domom angleškega parlamenta«. A vendar je tej izjavi težko verjeti, saj nedvomno obstajajo ljudje, ki imajo večje pristojnosti, kar se tiče financ, kot jih ima omenjeni nekdanji poslanec. Naj omenimo le finančnega ministra Andreja Bajuka, ki je med predsedovanjem vodil ministrski svet EU za finance, marca 2006 pa je prejel prestižno nagrado za evropskega finančnega ministra leta, ki mu jo je v Vili Podrožnik izročil urednik britanske revije The Banker Brian Caplen. Vendar Bajuka na večerji ni bilo.

Zanimiv je tudi podatek, naj bi Milan M. Cvikl, član SD, nekoč pa član in poslanec LDS, ki je v vladi Janeza Drnovška opravljal delo državnega sekretarja v ministru za finance, postal generalni sekretar Pahorjeve vlade. In kaj je pri tem zanimivega? Najbrž prav Zakon o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike, ki najprej v 3. členu

Vila Podrožnik – najprimernejša predsedniška rezidenca?

Eden od predlogov je tudi grad Bokalce.

pravi, da »za izvrševanje funkcije predsednika republike vlada v soglasju s predsednikom republike določi prostore za delovanje urada predsednika republike, prebivanje predsednika republike in protokolarnih objektov«, nato pa v 8. členu nadaljuje, da »urad predsednika republike vodi generalni sekretar. Generalnega sekretarja imenuje in razrešuje predsednik republike«. Če logično sklepamo, kot to nekateri radi počnejo, bi z imenovanjem Milana M. Cvikla na funkcijo generalnega sekretarja vlade sedanjega predsednika republike Danila Türka z lahkoto prišel do zelene predsedniške rezidence oziroma palače, saj naj bi bilo zaradi varnostnih razmer na Pražakovi ulici 7, kjer živi z ženo Barbaro in hčerko Heleno, njegovo življenje ogroženo. Skozi prizmo omenjenega imenovanja je tako lažje razumeti Cviklovo navzočnost na prestižni večerji.

Zanimive lokacije Če sta prejšnja predsednika države Milan Kučan in Janez Drnovšek živela v svojih stanovanjskih hišah, so predsedniku Danilu Türku že ponudili, da bi do dokončne odločitve o predsednikovi rezidenci prebival v Vili Podrožnik, vendar je predsednik ponudbo odklonil in zagotovil, da bo počakal do dokončne rešitve. Vila Podrožnik, tudi Kollmannov grad, je protokolarni objekt vlade RS. Stoji ob Večni poti v Ljubljani, ob vznožju hriba Rožnik. Posest obsega park, bazen, teniško igrišče itd. Vilo je postavil ljubljanski trgovec s porcelanom Franc Kollmann, poleg nje pa še stavbo za služinčad. Kollmann je posest zapustil v dobrodelne namene: polovico stavbe je namenil slepim, polovico pa obubožanim trgovcem. Po drugi svetovni vojni je bila posest nacionalizirana.

Ker protokol priporoča rezidenco blizu središča Ljubljane,

želi njen župan Zoran Jankovič videti predsednika države v gradu Bokalce, ki, potreben temeljite prenove, stoji na ob ljubljanski obvoznici blizu potoka Gradaščica. Na njegovem mestu naj bi že v 12. stoletju stala utrdba, katere lastnica naj bi bila plemiška rodbina Egkh. Od leta 1580 do 1. polovice 17. stoletja so bili lastniki Diennersbergi, od leta 1705 do začetka 19. stoletja pa sta bila grad in pripadajoče posestvo v lasti rodbine

Urad predsednika republike

Tivolski grad – morebitna rezidenca

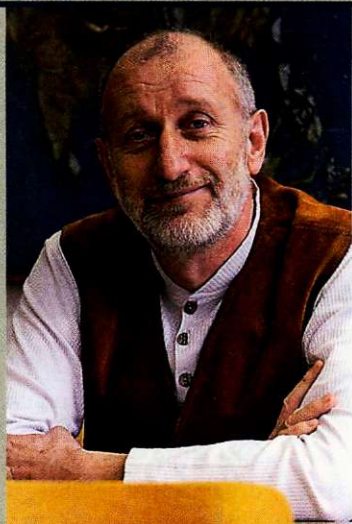

Razpadajoči hotel Bellevue

Lamberg. Grof Janez Nepomuk Lamberg je del gospostva leta 1809 prodal Sigmundu Pagliaruzziu, drugi del, ki je obsegal grajsko poslopje, pa leta 1817 Jožefu Seunigu. Leta 1899 je bilo posestvo znova združeno. Deželna vlada je leta 1919 nad gospostvom razglasila sekvestracijo in ta je bila preklicana leta 1924. Po letu 1945 je bil grad tako kot Vila Podrožnik nacionaliziran.

Poleg omenjenih objektov se kot možnost za preureditev prostorov v predsedniško palačo omenja tudi Tivolski grad v ljubljanskem parku Tivoli ob vznožju Rožnika, postavljen v 17. stoletju, njegovi lastniki pa so bili jezuiti. Od leta 1773 je bil poletna rezidenca ljubljanskih škofov, obkrožen pa je bil s sadovnjaki in drugimi nasadi. V 19. stoletju je posestvo prevzel habsburški maršal Johann Radezky in v klasicističnem slogu preuredil stavbo. Leta 1863 je stavbo odkupila Mestna občina Ljubljana in razdelila poslopje na več stanovanjskih površin. Danes je v njej Mednarodni grafični likovni center. Mogoče pa se lepša prihodnost zaradi preureditve v predsedniško rezidenco obeta hotelu Bellevue, ki zapuščen sameva nad ljubljansko športno dvorano Tivoli. Hotel in zemljišče sta bila vrnjena denacionalizacijskemu upravičencu, ta pa je celotno zemljišče in hotel leta 2002 za dva in pol milijona evrov prodal Študentskemu servisu Maribor. Slednji je zaradi prevelikega vložka v nepremičnino lani vse skupaj prodal neznanemu kupcu za neznanoto vsoto.

Kakor koli že, ostaja vprašanje, ali bo prihodnja Pahorjeva vlada kljub finančni krizi naklonjena predsedniški rezidenci. Ljudje se bodo zagotovo zamislili ob trošenju proračunskega denarja v času zategovanja pasu zaradi globalne recesije, ki se že kaže tudi pri nas. **D**

Kmetijstvo na razpotju

Dr. Dušan Plut, foto: arhiv Demokracije

Leta 1830 je bilo treba prehraniti 1 milijardo prebivalcev, leta 1950 okoli 2,5 milijarde, leta 2008 pa okoli 6,6 milijarde. Svetovno kmetijstvo in kmetje se torej vse bolj stresno soočajo z naraščanjem potreb po žitih zaradi letnega povečanja svetovnega prebivalstva za okoli 70 milijonov, odprave svetovne lakote za okoli 850 milijonov prebivalcev, željo 5 milijard prebivalcev držav v razvoju o povečanju porabe mesa in milijonov potencialnih voznikov motornih vozil, ki zahtevajo večjo proizvodnjo domačega biodizla in bioetanola.

V obdobju 1950–1990 se je svetovni donos žit na hektar povečal za 2,1 odstotka letno, v obdobju 1990–2000 pa le še za 1,2 odstotka na leto. Letna rast svetovnega prebivalstva je bila celo nekoliko višja. Po mnenju številnih strokovnjakov je zagotovitev trajne preskrbe z zdravo hrano (pričakovano povečanje potreb za več kot 100 odstotkov do leta 2050) največji izziv 21. stoletja.

Globalni problemi sodobnega kmetijstva

Na eni strani je namreč industrializirano, kemizirano in subvencionirano poljedelstvo ter praviloma nehumana živinoreja velikih kmetij razvitih držav s katastrofalnimi posledicami za geografsko okolje in proizvodnimi viški, na drugi pa pomanjkanje hrane v številnih državah v razvoju. Sodobna kmetijska gospodarstva imajo namreč z naravo toliko skupnega kot zelena nogometna igrišča ali travniki za golf. Sodobno kmetijstvo v skrajni obliki množične »proizvodnje« mesa govedu z uporabo ribje moke potroši 80 kalorij energije za proizvodnjo ene prehranske mesne kalorije (80:1), v primeru prehrane goveda z žiti je razmerje 4:1, v tradicionalnem kmetijstvu je bilo 1:2, ob začetku kmetijstva pa za kalorijo žita (torej brez gojenja goveda) celo 1:50. Zahodni model kmetijstva je zasnovan na fosilnih gorivih, razvit je bil v obdobju cenene nafte. Veliko energije se porabi za izdelavo in delovanje kmetijskih strojev, namakalnih naprav, gnojil in zaščitnih sredstev, procesiranje hrane, prevoz. Če bi vsi prebivalci sveta potrošili toliko hrane kot povprečen prebivalec ZDA, bi bile zdaj znane svetovne rezerve nafte porabljene v 15 letih. Mehanizirano in kemizirano kmetijstvo je praviloma bistveno bolj produktivno od tradicionalnega v državah v razvoju. Vendar je tradicionalno kmetijstvo praviloma energetsko učinkovitejše in trajnejše.

Po prvi naftni krizi v začetku 70. let sredi 90. let 20. stoletja pa se je pojavil na kmetijskih površinah nov, močan tekmeč pridelavi hrane – uporaba kmetijskih zemljišč za proizvodnjo goriva (Brown, 2006). Najprej se je začela množična proizvodnja bioetanola iz sladkornega trsa v Braziliji, kasneje pa še iz koruze v ZDA. Po letu 2000 pa so se vzpore-

dno z rastjo cene nafte vse večje kmetijske površine tudi v Evropi začele uporabljati za energetske rastline.

Ključni problemi globalnega kmetijstva so zelo neenakomerna porazdelitev sicer dovolj velike svetovne pridelave hrane, kemizacija kmetijstva, širjenje puščav, erozija prsti (na več kot 900 milijonih hektarjev) in naraščanje svetovnega prebivalstva. Razvoj hibridnih sort žit, trikratno povečanje namakalnih kmetijskih površin, večkratne žetve na leto in devetkratno povečanje rabe mineralnih gnojil po letu 1950 so ključno vplivali na potrojitev svetovne pridelave žit. V letu 2004 je bil povprečen pridelek žit na hektar tri tone oziroma trikrat večji kot leta 1960. Vendar se je v posameznih območjih sveta (v državah nekdanje Sovjetske zveze) pridelava hrane zmanjšala, v podsaharski Afriki pa ni sledila hitri rasti prebivalstva, zato

Ključni problemi globalnega kmetijstva so zelo neenakomerna porazdelitev sicer dovolj velike svetovne pridelave hrane, kemizacija kmetijstva, širjenje puščav, erozija prsti in naraščanje svetovnega prebivalstva.

se je število podhranjenih prebivalcev povečalo. Obsežnejše širjenje kmetijskih zemljišč praktično ni več mogoče, intenzifikacija pridelave pa povzroča številne okoljske probleme.

Biotehnologija v naravi – velika neznanka Biotehnologija je tehnologija, ki naj bi po mnenju nekaterih v temeljih spremenila sodobno kmetijstvo, predvsem s pomočjo genskega inženiringa. Tako naj bi iz enega v drug organizem oziroma vrsto prenašali zelene gene in s tem lastnosti (npr. odpornost na sušo, bolezni, viruse, insekte, večja vsebnost vitaminov), ustvarjali nove živali in rastline. Rastline in živali so se po naravni poti evolucijsko spreminjale milijone let, človek je v nekaj tisočletjih to evolucijo spodbujal za tiste rastline in živali, od katerih je imel koristi. Sedaj pa lahko evolucijo dramatično pospešimo, kar zbuja številne pomisleke.

O vlogi genetsko modificiranih organizmov (GMO) pri povečanju prehranske varnosti svetovnega prebivalstva ob-

O avtorju

Dušan Plut je bil rojen leta 1950, osnovno šolo je obiskoval v Semiču, gimnazijo pa v Črnomlju. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani na oddelku za geografijo in oddelku za zgodovino. Sedaj je redni profesor, vodja katedre za varstvo okolja in raziskovalnega dela na oddelku za geografijo. V domačih in tujih strokovnih revijah je objavil več kot 250 samostojnih razprav, 13 knjig in sodeloval na več kot 30 tujih ter 60 domačih znanstvenih posvetih. V 80. letih je aktivno sodeloval v Zvezi društev za varstvo okolja, leta 1989 pa je postal ustanovni predsednik Zelenih Slovenije. Leta 1990 je bil na demokratičnih volitvah izvoljen za člana predsedstva Republike Slovenije. V letu 1996 je prejel zlati častni znak svobode, najvišje državno odlikovanje.

stajajo radikalno različna mnenja. Zagovorniki GMO sodijo, da je njihovo uvajanje ključno za prepotrebno povečanje pridelave hrane, nasprotniki pa predvsem glede na okoljsko negotovost obnašanja GMO v naravi (v nasprotju z nadzorom v laboratorijih) opozarjajo na nujnost uporabe načela previdnosti. Tako varuhi okolja zaskrbljeno opozarjajo na pogosto arogantnost številnih biotehnologov in politikov. Na mestu so opozorila, da ne poznamo vseh mogočih dolgoročnih ekosistemskih in zdravstvenih posledic nepredvidljivega obnašanja GMO v odprtih ekosistemih sveta. Kljub tveganju in močnemu odporu je EZ po šestletnem moratoriju odpravila moratorij na biotehnološko hrano.

Sonaravno kmetijstvo – realna alternativa? Po Brownovem mnenju je tudi čimprejšnja stabilizacija svetovnega prebivalstva, in sicer pri 7 milijardah (ne pri 9) eden ključnih dejavnikov za zagotavljanje negotove globalne prehranske varnosti sredine 21. stoletja. Vse bolj dozoreva spoznanje tudi na politični globalni ravni, da planet ne bo mogel dolgoročno brez negativnih posledic na okolje in prihodnje generacije preskrbovati povprečne svetovne družine, ki bo imela več kot dva otroka. Pa tudi ne družine z enim otrokom, ki bo vsak dan imela obilen mesni obrok. Trendi vzpenjanja v prehranjevalni verigi ter s tem povečanje porabe in deleža živalskih proteinov (meso, mleko) ob naraščanju dohodkov pomenijo za svetovno človeštvo veliko tveganje in nevarnost.

Sonaravni scenarij kmetijstva je zasnovan na zaščiti kmetijskih zemljišč, obnovljive prsti in vodnih virov ter na uporabi kmetijskih tehnik, ki zmanjšujejo erozijo prsti in degradacijo kmetijskih zemljišč. Sonaravno kmetijstvo označuje zadovoljevanje potreb celotnega svetovnega prebivalstva s hrano brez zastrupljanja okolja in čezmerne rabe prsti, vode in drugih naravnih virov. Zahteva prilagoditev svetovne in državnih kmetijskih politik dolgoročnim ciljem ohranjanja rodovitnosti prsti, kmetijskih zemljišč, pravične svetovne delitve hrane in hkrati odprave lakote. Čimprejšnja stabilizacija svetovnega prebivalstva je ključna za sprejemljivo razmerje med hrano in prebivalstvom. Prav tako je treba zmanjšati nezdravo visoko potrošnjo mesnih izdelkov v gospodarsko razvitih državah in omejiti uporabo kmetijskih proizvodov za proizvodnjo goriv za osebna vozila.

Brown predlaga naslednje ključne usmeritve za svetovno kmetijstvo, ki bi bile tudi okoljsko primerne:

- povečanje kmetijskih zemljišč z večkratnimi letnimi žetvami, zlasti v zmernih geografskih širinah (ZDA, Evropa, severna Kitajska, severna Indija, Argentina, vzhodna Afrika itd.);
- povečanje vodne produktivnosti – višja cena vode, za-

menjava kmetijskih kultur in namakanje s sodobnimi tehnologijami (sedanje visoko svetovno povprečje: okoli 1000 ton porabljene vode za pridelavo 1 tone žita!);

- zmanjšanje porabe žit kot krme za živali (mesni proteini) v gospodarsko razvitih državah;

- učinkovitejša proizvodnja mesnih proteinov – povečanje zelo različne učinkovitosti energetske pretvorbe živali za žita (goveda 1:7, prašiči 1:4, perutnina 1: 2, akvakultura 1:2 in manj), večja raba visoko donosne soje za krmo živali;

- novi produkcijski sistemi za proteine – uporaba ostankov žetev za proizvodnjo mleka, prehranske verige med kmetijstvom in akvakulturo (npr. Kitajska, Vietnam).

Visoko produktivno, a sonaravno kmetijstvo je mogoče le v primeru bistvenih sprememb v načinu kmetijske pridelave:

1. izboljšanje tehnik zaščite prsti, vode in energije v vseh tipih kmetijstva po svetu;
2. večja raba organskih gnojil in bioloških sredstev zaščite, saj kmetijstvo ne more trajno sloneti na tehnološkem razvoju npr. novih kemikalij za zaščito kmetijskih rastlin; tipi in metode kmetovanja morajo biti v ravnovesju z razmerami v okolju;
3. izboljšanje produktivnosti tradicionalnih kmetijskih tehnik (npr. smotrnejša raba vode za namakanje).

Prehranska varnost je zahtevna naloga Seitz sodi, da je prihodnost glede prehrane zelo negotova, saj veliko strokovnjakov dvomi, da bi lahko svetovno pridelavo hrane še naprej povečevali po stopnjah nekaj zadnjih desetletij. Opozarja, da je večina

Zagotavljanje prehranske varnosti svetovnega prebivalstva v 21. stoletju v okviru trajnih zmogljivosti ekosistemov bo vsekakor ena ključnih, najzahtevnejših strateških nalog človeštva in posameznih držav.

kmetijske pridelave zasnovana na okoljsko netrajnosten način (onesnaževanje okolja, erozija prsti, krčenje gozda), učinki novih trajnostnih načinov kmetijske proizvodnje v razvitih državah pa so še dokaj skromni. Vendar večja dovzetnost za povezave med zdravjem in prehrano ter okoljska zavest povečujeta možnosti za večji prodor sonaravnih kmetijskih praks. Sonaravne oblike pridelave hrane so ob primernemu znanju praviloma po donosih skoraj konkurenčne, dolgoročno pa omogočajo trajno ohranjanje rodovitnosti prsti in s tem trajno pridelavo.

Sonaravna pridelava hrane je torej že srednjeročno primerna tudi v državah v razvoju, potrebna pa bi bila globalno zasnovana akcija pomoči. V državah v razvoju namreč prebivalstvena rast in revščina še narekujejo okoljsko neprimerne načine kratkoročnega povečevanja kmetijske pridelave. Negotovost stopnjujejo še podnebne spremembe, zlasti spremembe padavinskega režima ter pričakovana večja pogostost suš in poplav.

Zagotavljanje prehranske varnosti svetovnega prebivalstva v 21. stoletju v okviru trajnih zmogljivosti ekosistemov bo vsekakor ena ključnih in najzahtevnejših strateških nalog človeštva ter posameznih držav. To velja tudi za Slovenijo, ki zaradi zaraščanja in pozidave kmetijskih zemljišč ter iz drugih razlogov pridelava le še polovico potrebne hrane ... **D**

Hoja treh največjih po robu

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Izsledki analize o odnosih med trgovci in dobavitelji potrjujejo, da trgovci izkoriščajo dobavitelje, težijo samo k zaslužku, pri tem pa resnično hodijo po robu zakonitosti, ko prikazujejo nekatere računovodske postavke.

Trgovci dobaviteljem zaračunajo prav vse: poleg običajnih marž še izredne popuste, bonitete, dodatke za ugodnejšo postavitve izdelkov na police v trgovinah, celo za širitev trgovinske dejavnosti in različne lastne akcije zahtevajo dodaten denar, za katerega pa ne vemo, kam pravzaprav gre. Pravilo trgovcev naj bi bilo jasno: vsako

leto od dobaviteljev izsiliti od 3 do 5 odstotkov dodatnih bonitet. Dobavitelji pravijo, da imamo v Sloveniji samo tri velike trgovce, ki vedo veliko, zato tudi na veliko izkoriščajo. Zaradi pogoltnosti trgovcev se povečujejo maloprodajne cene v trgovinah in inflacija.

Velika koncentracija Osrednja ugotovitev raziskave odnosov

med trgovci in dobavitelji v Sloveniji, ki jo je po naročilu Urada za varstvo konkurence (UVK) pripravila Katedra za agrarno ekonomiko, politiko in pravo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, je, da so poslovni odnosi med velikimi trgovskimi družbami in dobavitelji v Sloveniji zaznamovani s številnimi simptomi premoči trgovcev, tr-

govina pa je prevzela osrednjo vlogo v preskrbovalni verigi z izdelki za vsakdanjo rabo. Slovenski sektor trgovine na drobno je v zadnjem desetletju dosegel eno najvišjih stopenj koncentracije v Evropi, kar velikim trgovskim družbam omogoča prevladujoč položaj v odnosu do dobaviteljev. Strokovnjaki ugotavljajo znamenja t. i. ekonomske odvisnosti dobaviteljev, ki omogoča prevladujoč položaj trgovcev. Analiza ugotavlja tudi navzočnost poslovnih praks, ki bi jih lahko uvrstili med znamenja zlorabe prevladujočega položaja trgovskih družb. Pri tem so žgoči

Učinki odpiranja trga po vstopu v EU niso bili trajno preneseni na končne kupce, na kar pomembno vpliva trgovina na drobno in pomanjkanje konkurence na tej ravni.

Analiza, ki veliko razkriva, mediji pa molčijo.

pri tem ni niti z očesom trenil, da bi pojasnil razliko, ampak je vztrajal pri svoji trditvi. Da je pri tem nekaj narobe, pa se je dalo razbrati iz njegove živčnosti.

Takšni in drugačni popusti

Popusti so torej tisto, s čimer trgovci dodatno obirajo dobavitelje. Pri tem so pomembni predvsem dodatni popusti, in sicer: standardni rabat in superrabat, prispevki, povezani z uvrstitvijo na trgovsko polico in stalnostjo pogodbe, prispevki za promocijo in pospeševanje prodaje ter prispevki, povezani s širitvijo trgovske verige. Vse to največjim slovenskim trgovcem plačujejo dobavitelji. Oblikovane prakse pri popustih in bonitetah kažejo tudi izrazita znamenja dominacije trgovcev pri njihovem določanju in praviloma nimajo nikakršne neposredne povezave s stroški trgovca oziroma konkretne utemeljitve v prihrankih dobavitelja, učinki pa so nepregledni. Po navedbah dobaviteljev se sistemi bonitet in popustov pri štirih velikih trgovskih družbah niti po glavnih vsebinskih določbah niti po vrednostnih postavkah ne razlikujejo. Analiza je zajela tri velike trgovce, in sicer: PS Mercator, Spar Slovenija in Engrotuš, nekatere ugotovitve pa se nanašajo tudi na Rudnidis (E. Leclerc). Za dobavitelje je tak sistem bonitet in popustov, obračunanih s posebnimi računi, velika težava, saj morajo z zneski računov neposredno obremeniti tekoče stroške, pri tem pa niti ne vedo, na kaj se nanašajo, kar pomeni, da analitično sploh ne morejo voditi stroškov po posameznih nosilcih izdelkov. Stanje je torej na obeh straneh – pri trgovcih na prihodkovni strani in pri dobaviteljih na odhodkovni – povsem zamegljeno.

Dobavitelji o cenovni politiki trgovcev

Če dobavitelj ne ustreže trgovcu z nižjimi cenami ali višjimi bonitetami, trgovec vzame izdelek iz prodaje. Končni kupec ga v tem primeru ne zanima. O tem odloča en sam človek. Poslovno dogovarjanje ni mogoče.

Izredna koncentracija

V Sloveniji je trg prodaje izdelkov za vsakdanjo rabo močno koncentriran, kar nas uvršča v sam evropski vrh. Največje trgovske družbe obvladujejo pretežni del prodaje na drobno, prav tako pa se z visoko koncentracijo soočamo tudi na dobaviteljskem trgu. V pogojih visoke stopnje koncentracije ekonomski subjekti oblikujejo drugačne poslovne prakse in strategije, kot bi jih, če bi obstajalo večje število enakovrednih konkurentov.

Poslovni sistem Mercator s svojo velikostjo duši manjše trgovce.

Tuš je po »stiskanju« dobaviteljev enakovreden Mercatorju in Sparu.

Spar Slovenija se je prilagodil prvemu in drugemu trgovcu.

Da imajo veliki trgovci v lasti tudi pekarnice, za potrošnike ni dobro.

Zlorabe velikih trgovcev

Zloraba prevladujočega položaja v razmerjih do dobaviteljev oziroma t. i. premoč odjemalca pomeni, da največje trgovske verige na nabavnem trgu delujejo tako, da ogrožajo ekonomsko stanje dobaviteljev, s tem pa zmanjšujejo konkurenčnost in raznolikost preskrbovalnih verig. Vodilni trgovci spodbujajo in zahtevajo protikonkurenčne poslovne prakse, kot so predpisovanje nepoštenih cen in pogojev sodelovanja, vertikalne omejitve in kartelni dogovori. Ti v prvi vrsti zmanjšujejo ekonomsko blaginjo dobaviteljev, dobiček iz tega vira pa se akumulira v velikih trgovskih družbah. Konsolidacija trgovskega sektorja se tako odraža v pojavih, ki zmanjšujejo blaginjo kupcev: v višjih maloprodajnih cenah, okrnjeni izbiri blaga in njegovi manjši kakovosti, zapiranju manjših trgovin ter drugih, ki bi jih ustrezna konkurenca omejevala.

Dobavitelji o rabatih, popustih in bonitetah

- Rabati na računih so pregledni, javni; superrabati in drugi prispevki v pogodbah so tajni in si nihče ne upa o njih govoriti.
- Seštevek superrabatov je približno enak rabatom na fakturah.
- Najbolj so se povečali prispevki za stalnost in rast prometa.
- Pojavilo se je veliko izsiljevanje pri trgovskih blagovnih znamkah.
- Prispevek na stalnost pogodbe je kar 8,5 odstotka prometa, prispevek za računalniško izmenjavo podatkov pa 0,5 odstotka.
- Rabat, boniteta ali prispevek – ni pomembno, kako jih imenujemo. Za velike trgovce je pomemben samo cilj, da vsako leto iztržijo od 3 do 5 odstotkov dodatnih rabatov brez obrazložitve zakaj.
- Dobavitelji za te rabate običajno v zameno ne dobimo nič. Ali sprejmeš njihove nove pogoje ali pa lahko pričakuješ odpoved pogodbe.
- Prispevki in rabati povzročajo neizbežen dvig cen dobaviteljev, kar se odraža na višjih maloprodajnih cenah in inflaciji. Čas je, da izsiljevanje trgovcev nekdo ustavi.

Dobavitelji o višini rabata

- Trgovska družba X, ki je naš največji kupec, zahteva največje rabate. Zahteva določeno število odstotnih točk razlike do 2. največjega kupca.
- So samo trije, ki veliko vedo, zato izkoriščajo.
- Nekateri trgovci stremijo k povišanju osnovnega rabata, drugi pa povišujejo druge oblike rabatov – prispevke v obliki rabatov.

Dobavitelji morajo plačevati tudi za to, na kateri polici bodo njihovi izdelki.

Pri plačilih posebej zviti

Posebne poslovne pojave so pripravljavci analize ugotovili tudi pri plačilih blaga, pri čemer se dobavitelji velikih trgovskih družb soočajo z dolgim plačilnim rokom za prodano blago. To pomeni, da trgovci uveljavljajo popuste za predčasno plačilo, kar naredijo tako, da najprej v pogodbi napišejo dolg plačilni rok (tudi do 105 dni, praviloma pa od 45 do 60 dni), nato pa račun plačajo nekaj dni prej (ali le dan ali dva) in si obračunajo celoten popust. V praksi je to videti tako, da si obračunajo znesek popusta tako, kot če bi blago plačali drugi dan po prevzemu. Popust je običajno zaradi zahtev trgovcev zelo natančno določen in fiksen, čeprav je v normalnem poslovnem svetu običajno, da je popust za predčasno plačilo določen za vsak dan predčasnega plačila posebej. Tudi s to zvijačo trgovci kujejo svoj dobiček na račun dobaviteljev, dolg plačilni rok pa omogoča prenos stroškov financiranja celotne prodaje blaga pri trgovcih na dobavitelje. Ugotovljeno je tudi nesorazmerje v pogodbenih pogojih, ko trgovci od dobaviteljev zahtevajo občutno krajši plačilni rok – 15 dni. To pomeni, da morajo dobavitelji, če kupujejo pri trgovcu, ki mu hkrati tudi prodajajo določene izdelke, svoje račune poravnati v 15 dneh. A to še ni vse. Trgovci diskriminirajo dobavitelje tudi pri zamudnih obrestih, saj priznavajo le 40 odstotkov zakonsko veljavne zamudne obrestne mere. Zamudne obresti torej veljajo v primeru, ko trgovci dobaviteljem plačajo po dogovorjenem roku za plačilo. Če je na primer plačilni rok 60 dni, trgovci pa plačajo 70. dan, za deset dni priznavajo le 40 odstotkov veljavne zakonske zamudne obrestne mere, kar je precedens.

Trgovci usklajeni Da veliki trgovci delujejo usklajeno, kaže naved-

Če v Sloveniji ne bi bilo tolikšne koncentracije na področju trgovin, bi bil naš nakupovalni voziček precej cenejši.

ba dobaviteljev, da je zahteva po dokazovanju sprejetja novih cenikov pri konkurenčnih trgovcih stalna praksa velikih trgovskih družb v Sloveniji. Pojavnost te prakse kaže na implicitno usklajevalno delovanje velikih trgovskih družb na nabavnem trgu, pri katerem so prisiljeni sodelovati tudi dobavitelji. Razmeroma pogosta je tudi t. i. klavzula največje ugodnosti, s katero trgovske družbe preprečujejo svobodno obnašanje dobaviteljev. Trgovci tako zahtevajo, da dobavitelji konkurenčnemu trgovcu ne smejo ponuditi nižjih nabavnih cen. Poleg tega izrecno prepovedujejo sodelovanje s tujimi diskontnimi verigami. Te prakse izkrivljajo konkurenco na maloprodajnem trgu, pri čemer trgovci v Sloveniji izrabljajo dominantni položaj do dobaviteljev in jih posredno vpletajo v tako ravnanje.

Proizvajalcem pijač gre dobro.

Urad za varstvo konkurence mora ščititi potrošnike.

Posledica tega je tudi, da dobavitelji manjšim trgovcem le občasno priznavajo enake rabate kot velikim trgovskim družbam, četudi ti dosežejo primerljiv obseg realizacije. Povedano poenostavljeno, dobavitelji velikim trgovcem ob enakem obsegu poslovanja dajejo precej večje popuste kot manjšim.

Dobro gre le Šrotu Dobavitelji trgovskih verig v Sloveniji, predvsem domača živilsko-predelovalna industrija, opozarjajo, da se pri poslovanju srečujejo s praksami in pojavi, ki kažejo elemente zlorabe prevladujočega položaja. Pritiski naj bi se izvajali v različnih pojavnih oblikah, kot so na primer pogojevanje podaljšanja sodelovanja s sprejetjem dodatnih nepovezanih obveznosti, povečevanje rabatov in dodatnih ugodnosti za trgovino, ki se ne vodijo na rednih fakturah, omejevanje prodaje konkurentom, na primer ob vstopu diskontnih trgovcev, ali določanje prodajnih pogojev za konkuren-te. Do stopnjevanja negativnih učinkov na potrošnika, ki jih lahko pripišemo neustrezni tržni strukturi v preskrbovalni verigi, je v Sloveniji prišlo ob podražitvah kmetijskih surovin v letu 2007 in 2008, ko so na podlagi statističnih podatkov cena hrane v trgovini na drobno zrastle bolj kot cene pri proizvajalcih v dejavnosti proizvodnje hrane in uvožene hrane. To zdaj dokazuje analiza, ki jo predstavljamo danes, dostopna pa je tudi na spletnih straneh. Njene ugotovitve so v popolnem nasprotju z zatrjevanjem velikih trgovcev, ki

seveda javno ne priznajo nič od navedenega.

Problem tudi pekarne Analiza, napisana na 105 straneh, kaže tudi, da uspešnost slovenske živilske industrije v zadnjem desetletju nazaduje. Še posebej je očitno poslabšanje v obdobju pred vstopom v Evropsko unijo in po njem. Zanimivo pa je, da se je uspešnost poslovanja v zadnjih dveh letih ustalila le na nekaterih področjih, in sicer tam, kjer je industrija koncentrirana v nekaj skupinah živilske panoge, to je v proizvodnji piva, brezalkoholnih pijač in v pekarstvu. Skrb zbuja-joče pri tem je, da je povsod slabo, tudi naložbe v živilsko-predelovalni industriji so se v preteklih letih prepolovile, dokaj dobro je le v dejavnostih, ki so lastniško tesno povezane s trgovino. Primer je Pivovarna Laško z družbami v svoji lasti (Union, Fructal, Radenska in druge), ki v t. i. svojih trgovskih družbah (Mercator) prodaja svoje izdelke po cenah, ki jih očitno sama narekuje, zato ima tudi večji poslovni uspeh. To pomeni, da dražje izdelke na koncu plačuje-mo potrošniki, saj konkurence

Marže v trgovini na drobno so se od 2003 do 2007 povečale za desetino, k njim pa je treba prišteti še vse popuste in rabate, ki znašajo vsaj še toliko kot računovodsko pojmovane marže.

praktično ni. Podoben primer so pekarne. Oba velika trgovska koncerna v Sloveniji, PS Mercator in Spar Slovenija, imata svoji pekarni. Prvi Pekarno Grosuplje, drugi lastno. Tudi tu veljajo podobna

Dobavitelji o poskusih trgovcev, da omejijo njihovo prosto ravnanje

- Trgovci zahtevajo, da moramo imeti za vse stranke iste maloprodajne cene, tudi če imamo različne rabate.
- Prepovedujejo akcije v drugih verigah, in zahtevajo, da sporočamo maloprodajne cene v drugih verigah.
- Sočasna uveljavitev novih cen, omejitev sočasnih akcij.
- Preprečujejo poslovanje z diskontnimi družbami, omejujejo akcije oziroma jih prepovedujejo v istem času za isti izdelek.
- Če bi blago prodajali diskontom, veliki ne bi več jemali našega blaga.
- Prepovedujejo prodajo diskontnim verigam po nižjih cenah, kot so njihove neto nabavne cene.
- Zaradi pritiska domačih trgovcev ne smemo sodelovati s tujo diskontno družbo.
- V nekaterih primerih prepovedujejo proizvodnjo istega izdelka pod drugo trgovsko znamko.
- Če delaš za trgovsko znamko podjetja X, ne smeš delati še za druge trgovske družbe.
- Trgovec X je zahteval sodelovanje s podjetjem X, ki ureja odpadno embalažo in je v trgovčevi lasti, ter prekinitve s podjetjem Y kot njihovim konkurentom. V primeru neupoštevanja je zagrozil z odpovedjo pogodbe.

Mnenja dobaviteljev o plačilnih pogojih trgovcev

- Trgovec X zahteva 4,2 odstotka od realizacije za plačilo na rok, to je 95. dan. Trgovec Y je lani poskusil dobiti na ta račun dodatne bonitete, vendar smo ga zavrnili. Svoje zahteve je uveljavil pod drugim imenom.
- Vedno vsi zahtevajo prispevek za finančno disciplino ali pa cassa sconto v višini, ki v današnjih časih ni normalna.
- Dodaten rabat, ker plačujejo blago v roku, oziroma kazen, če od njih ne kupimo blaga v določeni vrednosti (1 odstotek od našega prometa z našim blagom).
- Uveljavijo cassa sconto, če na primer en dan pred zapadlostjo (plačilni rok je 75 dni) plačajo račun. Cassa sconto je najmanj 2 odstotka.
- Trgovec X ima seznam bank, s katerimi posluje, sicer se plačujejo manipulativni stroški transakcijskega računa.
- Trgovec zahteva prispevek za finančno disciplino v višini 3,25 odstotka ustvarjenega prometa.

Vir za vse podatke v okvirjih: http://www.uvk.gov.si/fileadmin/uvk.gov.si/pageuploads/Strokovna_naloga.pdf

načela kot v primeru piva in drugih pijač. Na slabšem smo torej potrošniki, ker ni konkurence. Ob tem dodajmo, da v Sloveniji še vedno ni poglobljenih študij o ekonomskih učinkih konsoli-

dacije trgovine in preskrbovalne verige, čeprav so bili procesi prestrukturiranja v zadnjem desetletju in pol zelo intenzivni. Vse to je velika slabost, ki vpliva na blaginjo potrošnika. ■

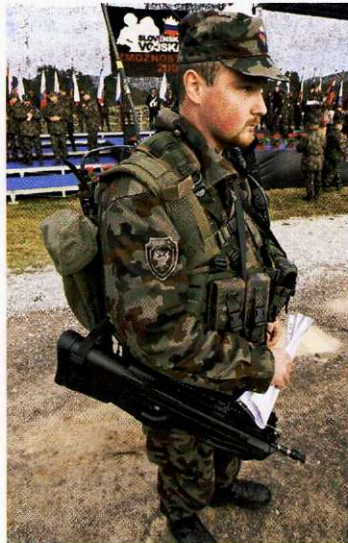
Vojska pokazala svoje zmožnosti

Klemen Kocjančič, foto: Gregor Pohleven, MORS

Prejšnji torek in sredo je na osrednjem vadišču Poček pri Postojni potekala osrednja in največja vojaška vaja Slovenske vojske – Zmožnosti 2008. Letošnjo vajo je organizirala 72. brigada, v njej pa so sodelovale skoraj vse enote Slovenske vojske.

Prvič so na taki vaji sodelovali tudi pripadniki pogodbene rezervne sestave Slovenske vojske. Od državnega vrha sta se vaje udeležila le predsednik države Danilo Türk (kot vrhovni poveljnik obrambnih sil) in Franci Žnidaršič, državni sekretar na ministrstvu za obrambo.

V sredo so tako organizirali prikaz delovanja enot in njihove (najnovejše) oborožitve ter opreme, ki je bil razdeljen v tri sklope. Prvi sklop je zajemal prikaz delovanja kontrolne točke, kot jih zagotavljajo pripadniki Slovenske vojske na mirovnihih misijah po svetu. Pri tem so prikazovali kontrolo vstopa na zavarovano območje in na splošno delo vojaške policije z njihovimi pasjimi pomočniki. Temu je sledil prikaz artilerijskega streljanja, ki so ga opravili pripadniki 460. artilerijskega bataljona z vlečnimi havbicami 155 mm. Spomnimo, da je

Belgijska puška F 2000 je brez težav opravila vajo.

strelivo je bila 11. januarja 1996 podpisana pogodba v vrednosti 29,527.485 dolarjev. V skladu s pogodbo je Slovenija pri istem proizvajalcu kupila še avtomatski sistem za upravljanje artilerijskega ognja, za kar je plačala še dodatnih 7,455.000 dolarjev.

Pehota se predstavi V drugem sklopu, ki je bil za obiskovalce najbolj privlačen, so prikazali bojno delovanje več enot. Tako so prikazali uporabo podcevnih bombometov 40 mm, pritrjenih na novo standardno puško Slovenske vojske – FN F 2000 S, ki jih izdeluje belgijsko podjetje Fabrique Nationale. Junija 2006 je ministrstvo za obrambo podpisalo pogodbo o nakupu 6.500 takih pušk za potrebe oborožitve

havbice izdelalo izraelsko podjetje Soltam, ki je hčerinsko podjetje Elbita, podjetja, ki ni pravočasno dobavilo oborožitvene postaje za oklepnike 8x8 finske Patrie. Za 18 havbic in 56 minometov 120 mm ter pripadajoče

stalne sestave; do tedaj so uporabljali različne verzije znamenite kalašnikovke. Konec julija 2007 je bila puška uradno predstavljena javnosti. Načrtovan je nakup še 7.600 pušk za druge enote in pripadnike rezervne sestave. Poleg tega so streljali še s mitraljezoma minimi 5,56x45 mm in MAG 7,62x51 mm ter z najnovejšimi ostrostrelnimi puškami ultima ratio commando I 7,62x51 mm, PGM.338 LM.338 lapua magnum in PGM hecate II 12,7x99 mm; vsa ta orožja prav tako izdeluje belgijska družba Fabrique Nationale. Od težje pehotne oborožitve so prikazali še nov večnamenski netrzajni raketomet za enkratno uporabo RGW-90 nemškega proizvajalca Dynamit Nobel Defence in protiolepnorožje tretje generacije STN atlas eurospike, ki ga proizvaja izraelski Rafael Advanced Defense Systems. Za nove avtomatske in ostrostrelne puške ter protiolepnorožje naj bi tako odšteli okoli 40,6 milijona evrov. Pehotni del vaje so sklenili pripadniki Slovenske vojske, ki so prikazali streljanje z F 2000.

Tudi patria Sledil je oklepno-mehanizirani del, v katerem so sodelovali štiri tanki T-55S1 in M 84, ki so prikazali bojno delovanje tanka v premiku in premagovanje terena. Vse tanke Slovenske vojske smo po dedovali od nekdanje Jugoslovanske ljudske armade. Zaradi zastarelosti je leta 1994 takratni obrambni minister Jelko Kacin sklenil posodobiti najstarejši kontingent. Tako so

Patria se je pokazala pred svetom.

Specialci so reševali sestreljenega pilota.

Tanki so zadimili prizorišče med premagovanjem terena in streljanjem.

Pilatus odmetava šolske bombe.

do leta 2000 prenovili 30 tankov T-55 v STO Ravne, pri čemer je sodeloval izraelski Elbit; prenova je stala 52,5 milijona evrov. Naslednje leto so obnovljene tanke vrnili v operativno uporabo, a že leta 2006 so jih premestili v strateško rezervo.

Prikazali so tudi reševanje pilota sestreljenega helikopterja. Po zasilnem pristanku je poveljstvo odposlalo letala pilatus PC-9, ki so ugotovila položaj pilota. Sledil je prilet helikopterjev, iz katerih so se izkrcali specialci, zavarovali pilota pred sovražnikovim napadom in ga pospremili do vzletišča,

ni taktično-operativni center, mobilni veterinarski laboratorij, sredstva zvez ...

Na vaji je sodelovalo več kot 600 pripadnikov iz naslednjih enot: 1. brigade (20. in 74. motorizirani bataljon, 670. logistični bataljon), brigade zračne obrambe in letalstva (9. bataljon zračne obrambe, 15. helikopterski bataljon, 16. bataljon za nadzor zračnega prostora in letalska šola), 72. brigade (132. gorski bataljon, 14. inženirski bataljon, 18. bataljon za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo, 460. artilerijski bataljon in 45. oklepni

dana sama od sebe in ni zagotovljena za vse večne čase«. Varnost pa pripadniki Slovenske vojske zagotavljajo tudi v tujini in o odhodih slovenskih vojakov na tuje misije je dejal: »Ob takih priložnostih bom vedno vedel, da poveljujem usposobljeni, dobro motivirani in opremljeni vojski. In kadar bom imel ta občutek, bom ponosen, da sem njen vrhovni poveljnik.« Franci Žnidaršič, najvišji predstavnik ministrstva za obrambo na vaji, je med drugim dejal: »Videli smo izurjene, usposobljene in predane pripadnike SV. Videli smo odločnost, pogum in

domoljubje tako kot leta 1991.« Hkrati je poudaril, da je odhod zadnjega vojaka JLA predstavljal dokončno osamosvojitve in suverenost nove države. Generalpodpolkovnik Albin Gutman, načelnik Generalštaba Slovenske vojske, pa je izjavil: »Letošnja vaja, na kateri ste pripadnice in pripadniki stalne sestave in pogodbene rezervne sestave SV prvič delovali skupaj, potrjuje, da je slogan vaje SKUPAJ ZMOREMO dobro izbran, saj ste z odlično izvedbo vaje pokazali vrhunsko usposobljenost in enakovrednost pripadnikov SV.« **D**

Patria se je na vaji pokazala kot princeska na plesu in utišala govorice.

kamor jih je prišel iskat transportni helikopter eurocopter AS 532 al cougar. V letalskem delu so letala prikazala še svojo oborožitev, in sicer nevodljive bombe ter rakete proti sovražnikovim položajem.

Vojaški policisti so nato prikazali vpad v sovražnikov objekt ter streljanje s pištolami, brzostrelkami in potezno šibrenico.

Kot sklepni del drugega dela se je predstavila tudi finska patria AMV 8x8 in pokazala delovanje zunanje oborožitvene postaje protector M 151, ki jo izdeluje norveško podjetje Kongsberg Defence & Aerospace, ter vožnjo po terenu.

Tretji sklop vojaške vaje je bil statičen, in sicer ogled vojaške baze Gloria. Tam so predstavili vso do sedaj predstavljeno opremo in oborožitev. Poleg tega so prikazali dekontaminacijo vozila in laboratorije 18. bataljona za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo, pontonski most, gorniško opremo, mobil-

bataljon), poveljstva za podporo, 17. bataljona vojaške policije, 11. bataljona za zveze, enote za specialno delovanje in 430. mornariškega divizion.

Ob koncu vaje je potekala še krajša slovesnost ob obletnici odhoda zadnjega vojaka JLA iz Republike Slovenije.

Gostje zadovoljni Predsednik države Danilo Türk je po ogledu vaje izjavil, da država, »ki nima dobre in sposobne vojske, ne more veljati za varno. Država, ki ne zagotovi svoje varnosti, pa ne more biti spoštovana. Mi pa želimo biti varni in spoštovani, zato moramo imeti domoljubje in vojsko, ki nam to domoljubje zagotavlja«. Hkrati je opozoril, da »živimo v svetu, kjer je manj oboroženih konfliktov, kot jih je bilo nekoč. Smo člani mednarodnih organizacij, ki so sposobne poskrbeti za svojo kolektivno varnost, in počutimo se varne. Ampak naša varnost ni

Franci Žnidaršič, Danilo Türk in Albin Gutman med ogledom vojaške vaje.

Afera Patria je potihnila!

Če bi primerjali predvolilni čas in sedanje dogajanje, bi si bralec ustvaril dve popolnoma različni sliki. Pred volitvami je tedanja opozicija in sedanja koalicija ostro napadala vlado Janeza Janše in obrambnega ministra Karla Erjavca zaradi domnevnega prejemanja podkupnin pri sklenitvi pogodbe s finsko Patrio. Po volitvah je afera potihnila, zaradi česar lahko upravičeno sklepamo, da je bila le predvolilno orožje. Levi trojček, ki je tako napadal svojega novega partnerja (K. Erjavca), pa je s tem dobil priložnost, da dokončno razišče dogajanje na obrambnem ministrstvu. Ali bodo po prevzemu oblasti to v resnici storili, pa nam bo razkril čas.

Mesto Ljubljana ima priložnost denar dobiti tudi drugje, ne pa da poskuša izčrpati male občine.

Župani za sestanek s Pahorjem

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Po mnenju županov pokrajine v koalicijskem sporazumu niso omenjene zato, ker si SD, Zares in LDS ne upajo zagristi v projekt, ki so mu prej nasprotovale, zato pokrajin v tem mandatu najverjetneje ne bo.

Še pred državnozbornskimi volitvami je veljalo, da regionalizacija ostaja eden temeljnih političnih projektov. Spomnimo na to, da je bila uvedba pokrajin potrjena tudi na referendumu, pokrajinska zakonodaja pa nato ni bila sprejeta. V predvolilnem času se o tem ni veliko govorilo. Tudi v programih strank, ki naj bi sestavljale novo vlado, temu področju niso namenili preveč pozornosti. Ker se kaže, da tudi v koalicijski pogodbi oziroma sporazumu, kakor naj bi se ta po novem imenovala, o uvedbi pokrajin ni napisanega veliko, smo o tem vprašali nekatere slovenske župane. Na to so že 17. oktobra letos opozorili tudi predstavniki Združenja občin Slovenije (ZOS), ki so se sešli v Litiji. Predsednik ZOS Robert

Smrdelj (SLS), župan občine Pivka, je po sestanku izrazil željo po srečanju predstavnikov ZOS z najverjetnejšim mandatarjem in predsednikom SD Borutom Pahorjem, s katerim bi se pogovorili o pripombah združenja h koalicijski pogodbi. Kot je dejal Smrdelj, bi bilo zaželeno, da bi bilo v koalicijski pogodbi omenjeno tudi ustanavljanje pokrajin.

Vladna služba naj ostane

Smrdelj je na tiskovni konferenci po seji predsedstva ZOS, na kateri so župani obravnavali osnutek koalicijske pogodbe na področju lokalne samouprave in regionalnega razvoja, predstavil pri-

pombe k pogodbi. Če je takrat še kazalo, da bo služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko ohranjena, zaradi česar so bili v ZOS zadovoljni, pa zdaj kaže, da ne bo tako, zato župani pozivajo Pahorja in koalicijo, »da služba kot resen steber vlade

ostane«. Ker v času, ko je nastajal ta članek, še ni bilo jasno, kakšen bo odziv, bomo o tem obširneje pisali takrat, ko bo koalicijski sporazum javno objavljen.

Financiranje občin

Zdaj pa se osredinimo na del koalicijskega sporazuma, ki je namenjen sistemu financiranja občin. V ZOS pravijo, da je čutiti vpliv močnejših lokalnih skupnosti in večjih centrov. ZOS je proti vrnitvi na stara izhodišča, kar se tiče zakona o financiranju občin. Župani pravijo, da je bil z novim zakonom o financiranju občin, ki ga je sprejela vlada v odhajanju, narejen velik korak naprej. Smrdelj ob tem poudarja, da celo odločba ustavnega sodišča glede omenjenega zakona (ki jo je na Ustavno sodišče RS vložila mestna občina Ljubljana)

Robert Smrdelj, predsednik ZOS, pričakuje sestanek s Pahorjem.

go občino. Predsednik ZOS je glede ustanovitve pokrajin dejal, da bi bilo treba ta projekt nadaljevati. »Stališče združenja je, da so pokrajine dodaten razvojni mehanizem, s katerim lahko gremo na področju razvoja z velikimi koraki naprej,« je pojasnil.

Proti pokrajinam? Na novinarsko vprašanje, kako komentira dejstvo, da v osnutku koalicijske pogodbe pokrajine niso posebej omenjene oziroma ali to pomeni, da za morebitne koalicijske stranke to ni prioriteta, je Smrdelj odgovoril, da se lahko to tolmači tako, da v koalicijski pogodbi ne želijo prejudicirati stvari, kar se tiče pokrajin, »ampak puščajo, ker je potrebna dvetretjinska večina, da zadeva nastane pozneje«. Hkrati je dejal, da lahko to tudi pomeni, da ni interesa za ustanovitev pokrajin oziroma je ocena, »da so pokrajine zgubljena zgodba«. Na vprašanje, ali se lahko nemonenjanje pokrajin razlaga kot nenaklonjenost nove vlade decentralizaciji Slovenije, je Smrdelj odgovoril, da bi bila mogoča tudi takšna razlaga. Pri tem je dejal, da je v nasprotju s strankami, ki sedaj oblikujejo koalicijsko pogodbo, dosedanja vlada zagovarjala politiko občin, ki niso pretirano velike. Sicer pa so župani, člani ZOS, enotni, da je ustanavljanje

Kaj o pokrajinah menijo župani?

Nekaterim slovenskim županom smo poslali naslednje vprašanje: V koalicijski pogodbi najverjetnejših vladnih strank uvedbi pokrajin ni dane nobene pozornosti. Kakšno je vaše stališče do tega? Zanimivo je, da sta naše vprašanje gladko prezrla Damijan Perne, župan MO Kranj, in Alojzij Muhič, župan MO Novo mesto. Prvi je poslanec na listi Zaresa, drugi pa je kandidiral za poslanca na listi SD. Odgovore so nam posredovali:

Anton Štuhec, župan MO Murska Sobota:

»Osebnostno sem mnenja, da bi morala biti delitev Slovenije na pokrajine ena prioriteten nalog nove vladne koalicije, tudi zato, ker je bilo prejšnji dve leti v tej smeri že marsikaj narejenega in tudi sprejetega v DZ. Če tega ne bo v novi koalicijski pogodbi, je to dokaz, da jim ni za enakomeren razvoj Slovenije.«

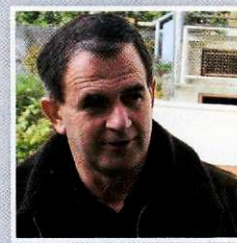
Alojz Sok, župan občine Ormož in nekdanji poslanec NSi:

»To sem pričakoval, saj ne vedo, kako bi to izpeljali. Ideja o 14 pokrajinah je bila namreč njihova in dosežen je bil maksimalni kompromis. Zaradi navedenega je tudi NSi odstopila od svojega koncepta največ 8 pokrajin, kar je bila napaka, ki nas je najbrž stala neuvrstitve v DZ. Mislim, da s pokrajinami ne bo nič in z enakomernim razvojem RS tudi ne. Slovenija zdaj vsak dan posluša, kako bodo številni ostali brez dela, kako bo upadla gospodarska rast in kakšna recesija se nam obeta. Namesto obljubljenega dviga pokojnin smo dobili pokojninski regres, no, vsaj obljubili so nam ga, in napovedano reformo, ki bo pomenila daljšanje delovne dobe. V glavnem nič od tistega, kar so govorili pred volitvami. Očitno s pomočjo medijskih sporočil ljudi pripravljajo, da jim bodo odpustili obljube, ki so jih dali. Sam čakam, da najverjetnejši mandatar čim prej postane mandatar in začne sprejemati odločitve ter s tem odgovornost, za katero je rekel, da je pripravljen. Glede pokrajin pa upam, da bodo uveljavili referendumsko voljo in da bo to podprla tudi opozicija. V prvi vrsti SDS.«

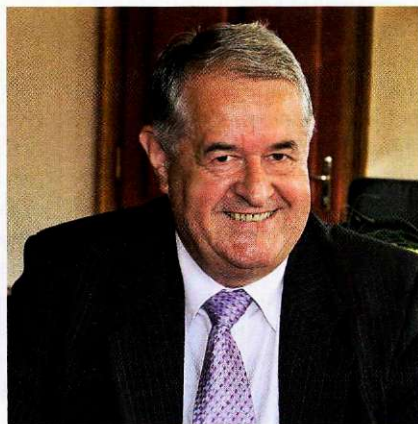

Janez Lesjak, župan občine Grosuplje:

»Žal še nobena politična opcija do sedaj tega vprašanja ni jemala resno. Vse, kar se dogaja okoli pokrajin, je v največji meri manipulacija z namenom zagotavljanja ozkih strankarskih interesov. Občine pa pokrajine krvavo potrebujemo, saj je menda že vsem jasno, da najmanj 60 odstotkov občin ne more črpati evropskih sredstev (razen bogatih občin). Tukaj tudi župani s svojimi (lokalno všečnimi) nemogočimi in egoističnimi zahtevami igramo skrajno sebično in neodgovorno vlogo. Da bi presekali te razmere in izničili politične ter lokalne blokade, je treba Slovenijo razdeliti na največ tri pokrajine (vzhodna, zahodna in osrednja).«

pravi, da je novi zakon ustrežnejši kot stari. »Novi zakon je za večino občin boljši in korektniji kot stari,« pravijo tudi župani. Prepričani so, da samo zaradi Ljubljane ne bi smeli spremeniti zakona o financiranju občin in posegati v sistem, ki je uravnotežen in pravičen. Strinjajo pa se, da dobi Ljubljana dodaten denar, vendar na podlagi zakona o glavnem mestu. Ob tem v združenju pričakujejo, da bodo spremembe zakona o financiranju občin in drugih sistemskih zakonov v zvezi z občinami potekale v soglasju z občinami, ZOS in Skupnostjo občin Slovenije. Smrdelj je omenil tudi namigovanja o neprimerni razdrobljenosti lokalne samouprave in jih zavrnil. Poudaril je, da združenje občin

Damijan Perne, župan MO Kranj (Zares) in Alojzij Muhič, župan Novega mesta

zagovarja stališče, da so lahko tudi male občine dobre in ustrezni razvojni instrument. Pri tem je dodal, da se doslej še nobena občina ni želela združiti z dru-

žje. Zanimivo pa je razmišljanje člana predsedstva združenja občin in župana Podvelke Antona Kovšeta, ki meni, da pokrajine niso omenjene v koalicijski

podatki. Zanimivo pa je razmišljanje člana predsedstva združenja občin in župana Podvelke Antona Kovšeta, ki meni, da pokrajine niso omenjene v koalicijski

podatki. Zanimivo pa je razmišljanje člana predsedstva združenja občin in župana Podvelke Antona Kovšeta, ki meni, da pokrajine niso omenjene v koalicijski

Antraks potrjen na dveh kmetijah

Maruša Mihelčič, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

V zadnjem tednu oktobra so okužbo z vraničnim prisadom ali antraksom potrdili na kmetijah v Žičah pri Slovenskih Konjicah in Kamni Gori. VURS že izvaja potrebno preventivno cepljenje govedi in prebivalce opozarja, da ni razloga za paniko.

Vranični prisad se je najprej pojavil na kmetiji v Žičah pri Slovenskih Konjicah. Zaradi okužbe so poginila štiri goveda, kar so potrdili tudi na Veterinarski upravi RS (VURS). Jože Očko, lastnik kmetije, kjer se je okužba pojavila, je na tiskovni konferenci v sejni sobi Občine Slovenske Konjice dejal, da je do podobnega pogina petih krav na njegovi kmetiji prišlo že spomladi, vendar so veterinarji potrdili, da v omenjenem primeru ni šlo za okužbo z antraksom, ampak je govedo poginilo zaradi težkih porodov, kar je na večjih kmetijah običajno. Očko se boji, da bi zaradi razmer njihova kmetija prišla na slab glas, zato zagotavlja, da se držijo standardov kmetijsko-okoljskih programov. Očko je na

tiskovni konferenci še dejal, da za živino zgledno skrbi, poleg tega je v stalnem stiku z veterinarji. Kmetijo Očkovih je izguba štirih govedi zelo prizadela, saj je kmetijstvo njihov glavni vir dohodka. Stroški za izvedbo ukrepov po odkritju okužbe, ki jih je predpisal VURS, so vrtoglavo visoki, saj antraks ni na tako imenovani listi A, pod katero spadajo primeri, za katere poskrbi država. Celotni stroški naj bi po neuradnih informacijah znašali od 25 do 30 tisoč evrov. Pomoč je prizadeti kmetiji ponudila občina Slovenske Konji-

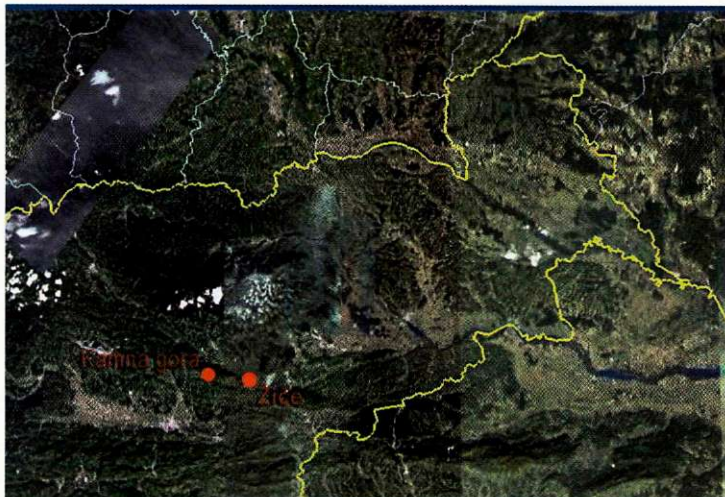
Poplave, ki so to območje zajele v avgustu, naj bi bile povzročile, da so spore prišle na plano.

ce. Konjiški župan Miran Gorinšek je obljubil, da bodo kmetiji pri pokritju visokih stroškov zaščite pred nadaljnjo širitvijo okužbe pomagali z denarnim zneskom, ni pa še znano v kakšni višini. Znesek bo odvisen tudi od veterinarskega urada, saj je slednji pristojen za določitev načina uničenja okrog petdeset ton gnojevke, stelje, slame in preostalega okuženega materiala. Če bo pristojni organ dovolil uničenje na kmetiji, bo znesek vseh stroškov nižji, kot če odredijo uničenje v sežigalnici. Očko je na konferenci tudi dejal, da njihova kmetija, ki jo po očetovi smrti vzdržuje s pomočjo mame in brata, brez pomoči občine in države ne bo preživela.

Zajezitev okužbe Pristojni za zdaj samo ugibajo, kako je okužba prišla na to območje. Domnevajo, da je ena od možnosti prenosa s tri kilometre oddaljenega najbližjega okuženega območja,

za katerega so mislili, da je že ozdravljeno. Veterinarska postaja Konjice je zagotovila, da si bo prizadevala zadržati bolezen v sedanjih okvirih, s čimer bi sosednje kmetije zavarovali pred morebitno gospodarsko škodo, prebivalce pa pred okužbami. Kmetje v tem delu živijo predvsem od živinoreje, zato bi bila morebitna razširitev okuženega območja za številne kmetije usodna. Pristojni organi so zaradi nevarnosti prenosa zelo hitro ukrepali in nad kmetijo Očkovih izvajali potreben nadzor. Takoj ko je bil test na antraks pozitiven, so izvedli vse potrebne ukrepe; lastniku so dostavili razkužilo, zagotovili cepivo za živali in jih tudi cepili. Lastniku so odredili tudi prepoved razvoza gnojevke, prodaje krme in prometa z živalmi.

Odporne spore Kljub ukrepom in nadzoru so le dan kasneje odkrili novo krizno žarišče. Po

Antraks so potrdili na kmetijah v Žičah pri Slovenskih Konjicah in Kamni Gori.

potrditvi okužbe z antraksom v Žičah pri Slovenskih Konjicah je v sedem kilometrov oddaljeni vasi Kamna Gora veterinar podal sum na antraks pri enemu od bikov na kmetiji. Sum so potrdili tudi na Veterinarski upravi RS, ki je na kmetiji v Kamni Gori izvedla epizootsko poizvedovanje in predpisala preventivne ukrepe za zavarovanje zdravja ljudi in živali. Kljub širjenju žarišča okužbe strokovnjaki zagotavljajo, da nevarnosti ni, saj ne gre za hudo nalezljivo bolezen. Glavni problem pa naj bi bil zelo odporen povzročitelj, ki ga je kljub ukrepom težko uničiti. Prenos z živali na človeka je zelo redek, zlasti pa je mogoč tam, kjer je posameznik v stiku z okuženo živalsko kožo ali mesom. Prenos okužbe je mogoč predvsem prek poškodovane roke. Najpogostejša je kožna oblika, ki se zdravi s penicilinom, veliko nevarnejši, a zelo redki sta pljučna in črevesna. Okužba ne prehaja s človeka na človeka ali iz vodnih virov. Zaradi omenjenih okužb z antraksom je veterinarska uprava razširila ob-

močje, na katerem bo izvajala preventivno cepljenje. Razširjeni t. i. antraksni distrikt tako po novem zajema 373 kmetijskih gospodarstev, kar je 478 drobnice in 5.295 glav govedu. V Sloveniji je ta čas 78 distriktov. Na teh območjih se živali cepijo, preden gredo na pašo. Antraks se letos ni pojavil v nobenem od njih. Območje, kjer se je v preteklem mesecu pojavil antraks, je očitno nov, nastajajoč distrikt, kjer bo treba povečati nadzor in uvesti cepljenje.

Brez panike Direktorica VURS Vida Cadonič Špelič je ob pojavu okužb goveda z antraksom sklicala tiskovno konferenco. Na njej je poudarila, da okužbi nista povezani. Epizootske raziskave naj bi pokazale, da je v prvem primeru, ko je poginilo več živali hkrati, šlo za okužbo iz krme. Očko je pasel ob reki Dravinji, poleg tega je polagal suho krmo, ki naj bi bila po domnevah glavni vzrok za okužbo. Veterinarji in strokovnjaki so poizvedovali pri domačinih in ugotovili, da je bila na parcelah, kjer je Očko kosil za krmo, nekoč jama, kamor so zakopavali poginule živali in mrhovino. Kmet iz Kamne Gore pa parcel za košnjo nima na istih površinah kot kmet iz Žič. Na svojih in najetih površinah je prideloval krmo in koruzno silažo. Po poizvedovanju so ugotovili, da so bile tudi nekatere od teh parcel v preteklosti pokopališča za živali. Pristojni domnevajo, da so za nastalo situacijo krive poplave, ki so

Okužba se na človeka prenese redko, izjemoma pri dolgotrajnem stiku z okuženim mesom.

Sporne lovske koncesije

Vlada RS je v začetku oktobra sprejela uredbo o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo, ki naj bi prinesla nekatere temeljne spremembe na področju urejanja lova. Na podlagi omenjene uredbe naj bi ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prihodnji mesec izvedlo javni razpis za podelitev koncesij. Koncesije se bodo podelile za dobo dvajsetih let, prve pa naj bi bile podeljene že v prihodnjem letu. Vendar te spremembe zavrača Združenje lastnikov gozdov in od pristojnega ministrstva zahteva, naj v najkrajšem času pripravi nov lovski zakon, ki bo spoštoval zasebno lastnino. Ministrstvo zavrača očitke združenja, da s sprejeto vladno uredbo krši pravice lastnikov, ustavo in nekatere pravne akte. Uredba naj bi bila skladna z odločbami ustavnega sodišča, prav tako pa naj bi spoštovala lastninske pravice posameznikov, saj naj bi bila po veljavnem zakonu o varstvu okolja divjad državna lastnina in ni neposredno povezana z lastnino zemljišča. Uredba naj tako ne bi posegala v nedotakljivost zasebnih zemljišč, saj gre za podelitev koncesij na državni lastnini, torej divjadi, koncesija pa ni vezana na zasebna zemljišča.

to območje prizadele avgusta. V tem času so bile površine, s katerih je krma, poplavljeni. Narasla voda je povzročila, da so spore priplavale na površino in na ta način okužile krmo ter kasneje tudi živali. Veterinarji se zavedajo, da bodo podnebne spremembe vplivale tudi na širitev nekaterih bolezni, zlasti tistih, ki veljajo že za pozabljene. Svetovna organizacija za zdravje živali pa je opozorila, da lahko pričakujemo zlasti izbruhe tistih bolezni, ki jih povzročajo vektorji ali spore. Povzročitelj antraksa

je paličasta bakterija, ki v neugodnih razmerah, zlasti ob stiku z zrakom, tvori spore. Spore so zunaj gostitelja zelo odporne in lahko v okolju preživijo tudi več let. V zemlji se lahko ohranijo do deset let, v sušnem okolju pa preživijo 2 leti. Iz zemlje, kamor je bila nekoč zakopana poginula žival, okužena z bacilom vraničnega prisada, lahko spore prinesejo na površino deževniki ali talna voda, potem pa jih po površini razširi deževnica. Spore so zelo odporne, zato jih je v okolju praktično nemogoče zatreti. **D**

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

Slovenci v Vojvodini

Lucija Horvat, foto: Društvo Slovencev Kula

Slovenci so v Srbiji, natančneje v Vojvodini, navzoči že leta. Prva slovenska osnovna šola je delovala leta 1946 v Gudurici. Slovensko društvo v Vršču je delovalo do leta 1958, po prekinitvi pa je leta 2004 zaživel Društvo Slovencev Kula.

Slovence so k izseljevanju iz rodne Slovenije v Vojvodino prisilile tedanje gospodarske razmere, ki so bile zlasti v 30. letih 20. stoletja vse prej kot lahke. V času Kraljevine SHS so se v Vojvodino, Banat in Belo Crkvo priseljevali ljudje različnih poklicev: vojaški uslužbenci, cariniki, železničarji, finančniki pa tudi zidarji. Tudi po vojni se je v Vojvodino zateklo precejšnje število Slovencev, tudi takšnih, ki so med drugo svetovno vojno preživeli ujetništvo v Nemčiji. Mnogi so tam ostali vse življenje in si ustvarili družine. Še naprej so gojili slovensko zavest in slovenski jezik; že kmalu po drugi svetovni vojni so ustanovili svoja prosvetna društva in slovenske šole, v katerih so poučevali priseljeni slovenski učitelji. Ena prvih slovenskih štirirezrednih osnovnih šol je bila odprta leta 1946 v Gudurici in je imela okoli 60 učencev. Na žalost pa jo je pestilo hudo pomanjkanje učiteljev, zato so jo že leta 1955 morali zapreti. Slovenske osnovne šole, kjer sta poučevala dva slovenska učitelja, so delovale tudi v Veliki Gredi, Banatskem Plandišu in Vršču, a so tudi te že leta 1954 zaprli. Poleg pomanjkanja kadrov je bil najpomembnejši razlog z zapiranjem slovenskih šol ta, da se je večina slovenskih otrok že naučila in privadila srbsčine in niso več čutili potrebe po slovenski šoli.

Slovenska društva V štiridesetih in zgodnjih petdesetih letih so slovenska društva delovala v Gudurici in Vršču. V Gudurici so od maja 1946 delovali kulturno in umetniško društvo Sterija ter slovenski mešani in moški zbor, ki sta nastopala ob različnih priložnostih, v kraju pa je bila tudi čitalnica z okoli 300 slovenskimi knjigami. Za svoje potrebe so

Praznovanje slovenskega dneva državnosti v Vršču 2008

Slovenski veleposlanik v Beogradu Miroslav Luci s člani društev Kula in Planika

Slovenci obnovili eno od stavb v Gudurici in postavili oder s kulisami. Slovensko kulturno in umetniško društvo so takoj po vojni, leta 1946, ustanovili tudi v Vršču. Imenovalo se je France Prešeren, delovalo je do leta 1958 in v času

svojega obstoja veliko nastopalo tudi po okoliških krajih. Do leta 1953 sta dve slovenski kulturni društvi delovali tudi v Veliki Gredi in Banatskem Plandištu. Konec petdesetih let je delovanje slovenskih društev zamrlo, predvsem

Mnogi Slovenci, ki so ostali v Vojvodini, so se kmalu skoraj povsem stopili z drugimi narodnostmi.

zaradi odseljavanja Slovencev nazaj v Slovenijo. Mnogi Slovenci, ki so v Vojvodini ostali, so se kmalu skoraj povsem stopili z drugimi narodnostmi, ki jih je v Vojvodini zares veliko – kar 26, saj je množično prihajalo do mešanih zakonov. Tako je v pozabo odšla tudi slovenščina, zlasti v družinah, kjer mati ni bila Slovenka: otroci so slovenščino hitro pozabili ali pa se je sploh niso naučili.

Kula iz Vršca Društvo Slovencev Kula, ki že četrto leto deluje v Vršču in ki po dolgi prekinitvi nadaljuje tradicijo, je bilo ustanovljeno 3. 9. 2004. Največja težava je še vedno prav znanje slovenskega jezika. V Kuli so sklenili, da se morajo vsi člani, ki so rojeni po letu 1952, in njihove družine naučiti slovensko. Slovensko so znali le nekateri starejši člani. Vsi, ki so ustrezali pogojem, bilo jih je 78 v 47 družinah, so dobili fotokopije učbenika in dve zgoščenki za učenje doma, hkrati pa je bil organiziran tudi tečaj slovenščine, ki ga je vodila absolutka slovenščine z Univerze v

Pesniško srečanje v Zrenjaninu

Humanitarna pomoč

Beogradu. V letu in pol sta bila tako izvedena dva tečaja. Spletno stran društva Kula obiskujejo tudi Slovenci, ki živijo v krajih, kjer ni mogoče organizirati tečajev slovenščine. V društvu Kula si tudi prizadevajo, da bi večinski distributer za kabelsko televizijo v Srbiji omogočil ogled slovenskih televizijskih programov, kar bi marsikomu olajšalo učenje slovenščine. Slovenci iz društva Kula pričakujejo formiranje nacionalnega sveta Slovencev v Srbiji, saj bi se na tak način veliko lažje bojevali za svoj prostor v raznovrstnih medijih.

Obisk Slovenije Člani Društva Slovencev Kula občasno obišejo Slovenijo. Eden takšnih obiskov je bil letos poleti, organizirala pa ga je Nadškofijska Karitas v Mariboru. V Portorož je pripotovalo osem članov društva iz družin Peretič, Maksimović, Slapnik in Pozvek, ki so vsi od ustanovitve naprej aktivni člani društva in si prizadevajo za uveljavljanje slovenskega jezika in kulture ter boljši socialni položaj članov. Na pot so se podali z avtobusom. V Portorožu so gostiteljem predstavili delo svojega društva in tudi likovna dela članov. Kot je na spletni strani Kule zapisala Mariana Slapnik, je bila zlasti udeležba pri slovenski maši zanje posebno doživetje, saj jih je skupna molitev navdajala z občutkom pripadnosti slovenski skupnosti. **D**

Tedenski utrip

NI ZAGOTOVILA ZA SLOVENCE Rudija Pavšiča iz Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Draga Štoko iz Sveta slovenskih organizacij (SSO) je prejšnji četrtek v Rim na srečanje s podtajnikom na italijanskem notranjem ministrstvu Nittom Francescom Palmo, pristojnim za manjšinska vprašanja, spremljala senatorka slovenskega rodu Tamara Blažina. Rudi Pavšič in Drago Štoka sta Palmo opozorila, da bi varčevalni ukrepi, ki jih načrtuje italijanska vlada, povsem ohromili delovanje manjšinskih ustanov, a sta naletela le na medel odziv, saj Palma ni dal nobenih konkretnih obljub. Če bo Berlusconijska vlada uresničila napovedani predlog, bo manjšina čez dve leti dobila 70 odstotkov manj sredstev kot pred 18 leti. »To pomeni zaprtje treh četrtin naših organizacij, gledališč, narodne študijske knjižnice pa cele serije drugih ustanov,« je opozoril Rudi Pavšič. Vlada v Rimu se je pri šolskem odloku sicer zavezala, da njegovo izvajanje ne bo vplivalo na slovenske šole, vendar pri vprašanju sredstev iz proračuna manjšina nima veliko možnosti. Zato Slovenci v Italiji upajo predvsem na posredovanje Slovenije. »Slovenija je tudi na podlagi mednarodnih obveznosti dolžna, da temu procesu sledi, da nam ponudi roko,« je dejal Štoka. Pavšič pa pričakuje, da bo prišlo do srečanj z najvišjimi institucijami v Sloveniji, da bi se dogovorili o potrebnih intervencijah. O položaju slovenske manjšine v Italiji je prejšnji četrtek razpravljala tudi slovenska vlada. Kot je po seji sporočil odhajajoči premier Janez Janša, so v zvezi s tem sprejeli dokument in ga ta teden poslali v Rim. Premier je poudaril, da se položaj slovenske manjšine ne sme poslabšati. Podobnega mnenja je tudi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel, ki računa na obljubljeni pomoč italijanskega zunanjega ministra Franca Frattinija. L. H.

Vlada razpravljala o slovenski manjšini.

JUBILEJ V ŠENTPETRU Šola v Šentpetru pri Šentjakobu praznuje 100-letnico obstoja. Mašo je daroval škof Schwarz, ustanova pa bo na predlog Slovenske gospodarske skupnosti prejela tudi pravico do vodenja občinskega grba. Šentjakob je bil v začetku 20. stoletja pretežno slovensko govoreča občina. Leta 1900 je od 2.902 občanov samo 26 oseb uporabljalo nemščino kot pogovorni jezik. Čeprav tedanje oblasti temu niso bile naklonjene, se je takratni šentjakovski župnik Matej Ražun zelo trudil za razvoj slovenske narodne skupnosti. Leta 1908 je blagoslovil dograjeno šolsko poslopje današnje Višje šole za gospodarske poklice in še istega leta vpeljal triletno narodno šolo v slovenskem jeziku. Tako šola letos praznuje 100-letnico obstoja. Prva ravnateljica sta bila Gregor Burger iz Škofič in Franc Aichholzer iz Loč. Na Ražunovo željo so v Šentpeter prišle šolske sestre iz Maribora, ki so opravljale pedagoško in vzgojno delo. V Šentpetru in Šentjakobu so se spomnili okroglega jubileja uspešne šole. Ob 16. uri je krški škof Aloiz Schwarz maševal v Šentpetru, sledilo je srečanje v Ražunovi dvorani šolskega centra, nato pa so zbrane povabili v župnijsko dvorano v Šentjakobu na jubilejno prireditev, s katero so sedanjí in nekdanji dijaki in gojenci, sestre, učitelji in šentjakobski društveniki s petjem, z glasbo, recitali in zgodovinskim pregledom obhajali 100-letnico pomembne šolske ustanove v Šentpetru.

Šola v Šentpetru

PRI SLOVENCIH V SUBOTICI Od 26. do 28. 9. 2008 je Mešani pevski zbor Divača gostoval v Subotici pri slovenskem društvu Triglav, ki sicer deluje šele od leta 2002, v njegovem okviru pa delujeta dramska skupina in pevski zbor. Edino zagotovilo, da slovenska beseda ne bo zamrla, je v okviru društva organizirana šola slovenskega jezika. Slovensko društvo Triglav v Subotici vsako leto organizira srečanje pevskih zborov, ki delujejo v okviru slovenskih društev v Srbiji, na obisk vsakokrat povabijo tudi zbor iz Slovenije. Letos je ta čast pripadla MPZ Divača, ki je svoj osrednji koncert odpel v slavnostni dvorani mestne hiše. Ta je s svojim veličastnim stopniščem, okrašenimi stenami, veličastno osrednjo dvorano z visokim kupolastim stropom in razkošnim vitražem prava paša za oči. Uvodoma je govoril tajnik društva Triglav, nato pa je najprej zapel subotički, pevski zbor. Naslednje minute so bile namenjene nastopu komaj nastalega ženskega zbora iz Beograda, za konec pa je zapel MPZ Divača. Kot so ob vrnitvi v Slovenijo pripovedovali divaški pevci, med petjem v očeh njihovih gostiteljev Slovencev, ki že leta živijo zunaj meja svoje domovine, ni bilo težko opaziti solz sreče ali žalosti. L. H.

Nastop MPZ Divača v Subotici

Italija ni obljubljeni dežela: v njej pod pragom revščine živi 7,5 milijona ljudi.

Italija ni obljubljeni dežela

Lucija Horvat, foto: Reuters

Po vsej Italiji že ves mesec potekajo protesti proti odloku italijanske šolske ministrice Maristelle Gelmini. Ker je italijanski senat dokončno potrdil sporni odlok, se je 30. oktobra na splošni stavki v Rimu zbralo milijon ljudi.

Protesti proti odloku Gelminijeve so bili ves oktober osrednja politična tema v državi. Iz dneva v dan so se zaostrovali po vsej Italiji, vrhunec pa so dosegli preteklo sredo, ko je kmalu po potrditvi odloka v senatu na rimskem Trgu Navona prišlo do nasilnega spopada med skrajno desničarskimi in skrajno levičarskimi študenti, v katerem so bili štirje študentje laže poškodovani. Zaradi stavke je bilo pretekli četrtek zaprtih od 70 do 90 odstotkov italijanskih šol, protestni shodi, ki so potekali mirno, pa so predvsem v Rimu ohromili promet. O spornem odloku Gelminijeve smo v Demokraciji že pisali, saj naj bi močno prizadel tudi slovensko manjšino v Italiji. Naj spomnimo le, da odlok predvideva zmanjšanje zaposlenih

v javnem šolstvu in zmanjšanje proračunskih sredstev, predvidenih za vzgojno-izobraževalne ustanove, uvedbo državljanske vzgoje, ocene iz vedenja in šolskih uniform v osnovnih šolah pa tudi omejitev porabe sredstev za učbenike. Očitno bi Berlusconijska vlada rada prihranila, kjer se le da. Največ nasprotovanja je deležen ukrep, po katerem bi namesto treh učiteljev, ki sedaj poučujejo en italijanski osnovnošolski razred, poučeval le eden, protestniki pa zelo nasprotujejo tudi uvajanju prehodnih razredov za tujce, kar bi pomenilo diskriminacijo.

Neuspešen boj Italija se precej neuspešno bojuje proti revščini, v kateri živi čedalje več njenih državljanov. Kar 13 odstotkov Ita-

lijanov je revnih in živijo z manj kot 500 do 600 evrov na mesec. Med reveži je največ upokojenec in družin s tremi ali več otroki. Večina revnih Italijanov, 49 odstotkov, živi na jugu Italije. Vse kaže, da so ukrepi proti revščini v Italiji veliko manj učinkoviti kot v drugih evropskih državah, saj po raziskavi italijanske Karitas, ki se opira na podatke statističnega urada iz leta 2007, kar 15 milijonov Italijanov živi v težkih socialnih razmerah, pod pragom revščine pa jih je že 7,5 milijona. Države, kot so Švica, Danska, Nizozemska, Nemčija in Irska, s socialno pomočjo nevarnost revščine zmanjšajo za 50 odstotkov, Italija pa – podobno kot Grčija – samo za borne štiri odstotke. »Italija ni kraj enakosti in še manj ugodnosti. Za Italijo so

bolj kot za druge evropske države značilne velike razlike med tistimi, ki živijo v blaginji, in tistimi, ki se cele dneve borijo za to, da bi šli čez prag revščine,« je podatke Karitas komentiral njen direktor Vittorio Nozza. Na Karitasovo poročilo o revščini v Italiji se je med prvimi odzval voditelj levsredinske Demokratske stranke Walter Veltroni in od vlade zahteval, naj se nemudoma spoprime z nevarnostmi revščine. Tako so tudi zadnji odloki Berlusconijske vlade del varčevalnih ukrepov, nad katerimi pa je le malokdo navdušen.

Vsi na cesto Predlagane spremembe v šolski zakonodaji so v italijanski javnosti povzročile veliko razburjenja. Protesti proti odloku ministrice Gelminijeve, ki

je bil oktobra osrednja politična tema v državi, po vsej Italiji potekajo že ves mesec in se iz dneva v dan zaostrojujejo. Vrhunec so, kot smo že omenili, dosegli prejšnjo sredo in četrtek, ko se je po podatkih sindikatov na rimskih ulicah zbralo milijon protestnikov iz vse Italije, ki so ohromili promet. Po delnih podatkih ministrstva za šolstvo in delnih podatkih italijanskih šol naj bi bilo stavkalo 57 odstotkov učiteljev ali nekaj več kot 258.000 od približno 452.000 učiteljev, poleg njih pa še nekateri predstavniki italijanske opozicije in ministri nekdanje italijanske vlade pod vodstvom Romana Prodiya, med njimi vodja levosredinske Demokratske stranke Walter Veltroni. Pridružili so se jim tudi številni univerzitetni profesorji in študentje, ki jih naj bi bilo okoli 100.000. Študentje so v znak protesta z rdečim in belim trakom simbolično zaprli glavni vhod ministrstva za šolstvo. Toda italijanski notranji minister Roberto Maroni je ob tem podatku opozoril na manipulacijo s številkami in poudaril, da se na ulicah nikakor ni zbralo milijon ljudi, ampak vseh skupaj največ 100.000, ter da protestniki z zasedbo šol preprečujejo pravico drugače mislečih do pouka in študija. Italijanski premier Silvio Berlusconi pa je na proteste odgovoril z opozorilom na »škandalozno sposobnost leveice pri laganju o pametnih zadevah«. Protesti so po njegovo politično motivirani, protestnike pa na ulice pošilja levaica. Berlusconijeva opozicija napoveduje tudi referendum proti reformam, za katerega pa bodo morali zbrati 500.000 podpisov.

Protest na Facebooku Protestniki, pa naj jih je bilo le 100.000 ali pa cel milijon, ki so iz vse Italije v Rim prispeli s posebnimi avtobusi in vlaki, so se začeli zbirati pretekli četrtek okoli 9. ure na Trgu republike v Rimu, od tam pa so se napotili na Ljudski trg, kjer je govoril generalni tajnik

Nezakonitih priseljencev je čedalje več.

Italijanski zapori so prepolni.

Splošna stavka proti šolskim reformam v Rimu

največjega italijanskega levičarskega sindikata CGIL Guglielmo Epifani, ki je obljubil, da s protesti ne bodo odnehali kar tako. »Naš protest se bo nadaljeval, 30. oktober je ostal nepozaben dan za demokracijo, prihodnost države in mlade,« je obljubil. Predlagane reforme so namreč le sredstvo za kratkoročne proračunske prihranke in bodo uničile italijansko javno šolstvo ter raziskovalno dejavnost. Da so se italijanski študentje in dijaki pa tudi učitelji in profesorji zares ujezili na Berlusconi, priča dejstvo, da je bila že pred tremi tedni na najbolj pri-

ljubljeni spletni socialni mreži na svetu Facebook ustanovljena skupina z imenom Ubijmo Berlusconi, v katero se je vpisalo že na tisoče ljudi. Število članov skupine, ki se sicer na Facebooku običajno predstavljajo s pravim imenom in priimkom ter fotografijo, se – še posebej potem ko je novico o obstoju skupine v torek objavila večina večjih italijanskih medijev – še naprej strmo povečuje. Ustanovitelji skupine, naperjene proti italijanskemu premierju Silviu Berlusconi, naj bi bili študentje, ki k vpisu v skupino pozivajo tiste uporabnike Facebooka, ki

menijo, da je Berlusconi največja ali celo hujša tragedija po Mussoliniju. Facebookova spletna stran proti Berlusconi vsebuje še fotografijo, na kateri je Berlusconi krvav in brez nekaj zob, v rokah pa drži robček.

Prepolni zapori Poleg neučinkovitega boja proti revščini in nezadovoljstva zaradi šolskih reform pa Italijo že dolgo pestijo tudi številni nezakoniti priseljenci. Nazadnje je italijanska obalna straža konec oktobra ob obali južnoitalijanskega otoka Lampedusa prestregla dva čolna z begunci. Na enem je bilo 260, na drugem pa 133 ljudi, tudi ženske in otroci. V splošnem pa število nezakonitih priseljencev v Italijo močno narašča. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je po podatkih italijanskega notranjega ministrstva v državo nezakonito poskušalo vstopiti 23.600 ljudi, v istem obdobju lani pa »samo« 14.200. Samo oktobra je čez morje v Italijo poskušalo priti približno 2.800 nezakonitih priseljencev. Veliko ljudi, ki nezakonito bivajo v Italiji, se znajde za zapahi. Tako je v Italiji kar 38 odstotkov vseh zapornikov tujcev, njihovo število v zaporih pa še narašča. Sredi oktobra jih je bilo več kot 21.300, med njimi največ Maročanov, Albancev, Tunizijcev in Romunov. Italijanski zapori so tako že prenatrpani. Sredi oktobra je bilo zaprtih 57.200 ljudi, kar je 13.000 več, kot jih lahko zapori sprejmejo. Število zapornikov se vsak mesec poveča za 800 ljudi.

Berlusconijevi ukrepi Vlada Silvia Berlusconi je, da bi se izognila prenatrpanosti 205 zaporov, kolikor jih je v državi, sprejela posebno strategijo, ki bi lahko zagotovila izboljšanje bivalnih pogojev v zavodih za prestajanje zaporne kazni. Strategija je v opozicijskih vrstah in v javnosti povzročila veliko razburjenje, predvideva pa graditev novih zaporov, sklepanje dvostranskih dogovorov, na podlagi katerih bi tuji državljani, ki so obsojeni na krajšo dobo, zaporno kazen prestajali v svoji domovini, kjer bi morali ostati, ter uvedbo elektronskih zapestnic za kaznjence. **D**

Predlagane šolske reforme so le sredstvo za kratkoročne proračunske prihranke in bodo uničile italijansko javno šolstvo ter raziskovalno dejavnost.

Varšava dobila podzemno železnico

V poljski prestolnici Varšavi so v celoti odprli prvo linijo podzemne železnice, ki so jo začeli graditi že leta 1983. Slovesnosti ob odprtju se je udeležilo več tisoč prebivalcev mesta. Potem ko so odprli še zadnje tri postaje, lahko potniki sedaj potujejo po celotni liniji, ki obsega 23 postaj. Linija poteka od severa proti jugu mesta in je dolga 23 kilometrov. Čeprav so linijo začeli graditi že leta 1983, so prvi del proge odprli šele leta 1995. Sedaj bodo poskušali zgraditi še drugo linijo podzemne železnice, ki bi povezovala vzhodni in zahodni del mesta. Prvotna zamisel o podzemni železnici izvira še iz časov pred drugo svetovno vojno.

Zajeli Doktorja Policija v Mehiki je po strelnem obračunu v mestu Tijuani nedaleč od meje z ZDA aretirala domnevnega vodjo ene najmočnejših združb za tihotapljenje mamil na svetu. Policisti so namreč izsledili Eduarda Arellana Felixa. 52-letni Felix, znan po vzdečku Doktor, je na kalifornijskem sodišču v ZDA obtožen tihotapljenja mamil, za njim pa je bila razpisana nagrada v višini pet milijonov dolarjev. Iskal

ga je tudi Interpol. Doktor velja za drugega človeka mamilarskega kartela v Tijuani, ene od štirih velikih mafijskih združb v Mehiki, ki slovi kot najokrutnejša. Amerika združbi očita, da v ZDA uvaža in tam prodaja stotine ton kokaina in marihuane. Stala naj bi tudi za umori in mučenja več policistov, policijskih ovaduhov in svojih tekmecev. Mehika je v zadnjih letih v primežu mafijske vojne. V nasilju, povezanem z mamili, je bilo v zadnjih dveh letih ubitih kar 4 tisoč ljudi, in to kljub ukrepom vlade, ki je namestila 36 tisoč vojakov po vsej državi.

Po strupu še hormoni Na jugozahodu Kitajske so ustavili proizvodnjo in s polic umaknili kremo, ki večinoma uporablja jo za zdravljenje izpuščajev pri

otročih, potem ko so v njej odkrili steroidni hormon. Hormon, ki se uporablja za zdravljenje različnih težav s kožo, ni primeren za otroke pod 12. letom starosti, saj lahko povzroči spremembe v ravni sladkorja v krvi in vodi v razvoj Cushingovega sindroma, ki se med drugim kaže v čustvenih motnjah in pri ženskah v nenormalni rasti obraznih in telesnih dlak. Na zavojčku kreme je pisalo, da vsebuje 25 naravnih sestavin, osemmesečna deklica, ki so jo s

otročih, potem ko so v njej odkrili steroidni hormon. Hormon, ki se uporablja za zdravljenje različnih težav s kožo, ni primeren za otroke pod 12. letom starosti, saj lahko povzroči spremembe v ravni sladkorja v krvi in vodi v razvoj Cushingovega sindroma, ki se med drugim kaže v čustvenih motnjah in pri ženskah v nenormalni rasti obraznih in telesnih dlak. Na zavojčku kreme je pisalo, da vsebuje 25 naravnih sestavin, osemmesečna deklica, ki so jo s kremo zdravili sedem mesecev, pa je dobila menstruacijo. Zdravniki sumijo, da bi bil lahko vzrok za to prav omenjeni hormon.

Strupeni bonboni Češke oblasti so v bonbonih, ki jih izdelujejo na Kitajskem, zasledile povišano raven industrijske kemikalije melamin, ki je po nedavnem odkritju na Kitajskem sprožila pravi škandal. Ob tem je bilo pred umikom s polic v čeških trgovinah prodanih okoli 20 paketov bonbonov znamke White Rabbit, ki so jih uvozili iz Nizozemske. Bonbone so pred tem že umaknili s prodajnih polic v Belgiji, na Nizozemskem, v Avstraliji in Nemčiji. Škandal z mlekom v prahu je na Kitajskem izbruhnil septembra, ko je prišlo na dan, da je bil mleku v prahu dodan melamin, ki pri

TUJI TISK

Frankfurter Rundschau

Notranje napake

Frankfurter Rundschau je objavil intervju s predsednikom nemškega inštituta ekonomskih raziskav Hansom Wernerjem Sinnom, ki se je ustavil pri vzrokih za svetovno finančno krizo. Kot meni slavni ekonomist, ta

čas ni primerno iskati grešnih kozlov, pač pa napake znotraj finančnega sistema. Sedanja kriza je povezana s kršitvami znotraj bančnega sistema. Država je zahtevala premalo lastnega kapitala in delničarji so v takem primeru zahtevali od menedžerjev, da so tvegali. Sinn zelo kritizira tako imenovani sistem *Shareholder value*, pri katerem se tečaj delnic dvigajo, skupaj z njimi pa rastejo tudi menedžerski zaslužki. Banke bi morale ohranjati znatno več lastnega kapitala, posebej kadar je posel tvegan. Omejiti bi morali aktivnosti tveganih skladov, globalni trg pa ne more delovati brez globalnih pravil.

The Guardian

Pomanjkanje

Ob sedanjem tempu potrošnje bo človeštvo do leta 2030 potrebovalo še en planet, ker porablja za 30 odstotkov naravnih virov več, kot bi bilo dopustno. Objavljeno je bilo poročilo, imenovano *Živi planet*, statistične po-

datke pa je prispevalo londonsko zoološko društvo. V raziskavo je zajelo okoli 5.000 populacij več kot 1.600 vrst živali in raziskalo ekološko sled človeka pri vseh teh vrstah. Poseben kazalnik, ki odraža moč pritiska posameznega človeka, regije ali naroda na okolje, kaže, kakšna količina zemlje in vode se porabi za proizvodnjo, za pridobivanje surovin, energije pa tudi za izkoriščanje odpadkov. V poročilo so vključeni tudi podatki o vodnih virih. Še v 60. letih večina držav ni porabila več, kot so ji ponujali njeni ekološki viri, od leta 1970 do 2005 pa se je to spremenilo in biološka raznolikost se je zmanjšala skoraj za tretjino, v glavnem na račun vrst, ki živijo v tropskem območju.

testiranju pokaže navidezno višjo raven vsebnosti beljakovin. Zaradi uživanja zastrupljenega mleka je zbolelo okoli 53 tisoč kitajskih otrok, izmed katerih jih v bolnišnici še vedno ostaja več kot 3.600. Štirje so medtem zaradi mleka, ki je vsebovalo melamin, umrli.

Sprava Kar 18 let po napadu režima iraškega diktatorja Sadama Huseina na Kuvajt je ta država v Iran spet poslala svojega veleposlanika, državi pa naj bi se odločili pozabiti preteklost in vzpostaviti

dobre odnose. Obe z nafto bogati državi morata rešiti številna vprašanja, ki zadevajo iraški dolg in vojno odškodnino, ocenjeno na več deset milijard ameriških dolarjev. Bagdad sicer v poseben sklad, ki ga je odprl varnostni svet ZN, kot odškodnino za škodo, povezano z napadom in zasedbo Kuvajta, plačuje pet odstotkov prihodka od prodaje nafte. Novo kuvajtsko veleposla-

ništvo naj bi bilo v močno zastraženi bagdadski Zeleni coni, kjer je več iraških vladnih ustanov in tudi ameriško veleposlaništvo.

Zabava Smrkcev Smrkci letos praznujejo 50. rojstni dan, saj so se prav pred pol stoletja prvič pojavili na straneh belgijskega stripa Spirou. Ta jubilej so v Bruslju proslavili na prav poseben način: z dobrodelno dražbo petnajstih slavnih Smrkcev, katere dobiček so namenili Unicefu. Smrkci okroglo obletnico praznujejo že vse leto po vsej Evropi, v Belgiji, deželi stripov, pa ima njihov rojstni dan prav poseben pomen, saj je njihov oče belgijski risar Pierre Culliford, znan pod psevdonimom Peyo. V petdesetih letih so Smrkci postali mit. Njihov oče Peyo je umrl leta 1992, njegovi junaki pa živijo naprej. »Vse leto 2008 bo ena velika smrčja zabava,« zatrjujejo prireditelji leta Smrkcev in njihove evropske turnee. Na slovesnostih v raznih evropskih mestih naj bi Smrkci preplavili ulice in življenje ljudi na sploh.

Povsod jih bo polno – na poštah, avtobusnih postajah, šolskih dvoriščih, obljublja jo organizatorji leta Smrkcev.

Nepremičninski trg v ZDA oživel

Prodaja novih hiš in stanovanj v ZDA se je septembra nepričakovano zvišala, in sicer v primerjavi z avgustom za 2,7 odstotka, na 464 tisoč enot. Rast prodaje je posledica nižjih prodajnih cen. Srednja prodajna cena novih hiš in stanovanj se je septembra v primerjavi s septembrom lani znižala za 9,1 odstotka, na 218.400 dolarjev, kar je najmanj od septembra 2004. Kljub rasti glede na avgust pa je prodaja novih hiš in stanovanj septembra v primerjavi z lanskim septembrom nižja za 33,1 odstotka. Analitiki niso prepričani, da rast prodaje novih hiš in stanovanj nakazuje dno nepremičninskega trga, menijo namreč, da so ZDA že v recesiji. Napovedujejo obsežna odpuščanja, kar bi še otežilo okrevanje nepremičninskega trga. Pri tem pa je prodaja starih oziroma obstoječih hiš in stanovanj septembra v primerjavi z avgustom zrasla za 5,5 odstotka. Rast prodaje je bila najvišja od julija 2003, ko je znašala 5,6 odstotka.

VIR: STA

TUJI TISK

Daily Mail

Salomonov rudnik

V sušni dolini ob severnem delu Mrtvega morja so na ozemlju današnje Jordanije arheologi odkrili ogromen rudnik medenine, v katerem so nemara začeli izkopavati rudo že v 10. stoletju pr. Kr. Nekateri so prepričani,

da je najdba nedvomno eden od rudnikov kralja Salomona. Na tem območju so izkopavali že v 70. letih, toda vse do nedavnega so domnevali, da so rudo tu kopal v 7. stoletju pr. Kr. Rudniški kompleks je sestavljen iz približno sto stavb, ki so opremljene z napravami za spuščanje v rove. Arheologi so odkrili tudi nekaj predmetov egipčanskega izvora iz 10. stoletja pr. Kr. V Bibliji je zapisano, da je bil Salomon, Davidov sin, tretji izraelski kralj, slovel pa je po svoji modrosti, velikosti svojega harema in blaginji, ki jo je doseglo njegovo kraljestvo. Del bogastva je porabil za graditev Jeruzalemskega templja. Prav rudniki so mu lahko prinesli ogromne dohodke.

Suddeutsche zeitung

Rusi ne zaupajo

Ruski premier Vladimir Putin zanika težke posledice finančne krize, toda ne glede na to kritika uradne politike narašča. Mednarodna finančna kriza je Rusijo že zdavnaj potegnila v svoj objem, toda Putin ne neha z optimistič-

nimi izjavami: »Imamo težave, ampak krize ni.« Očitno stavi na ogromne valutne rezerve in poskuša ljudi prepričati, da je to poročstvo proti recesiji. Toda v resnici se rusko vodstvo trudi stabilizirati svoje gospodarstvo. Za Putina in predsednika Dmitrija Medvedjeva je to prva preizkušnja odpornosti, če želita rešiti trend, ki je obnovil moč velikega imperija. Državna banka zasipa gospodarstvo z visokimi posojili, kar vzbuja strah, da Kremelj izrablja krizo za izvajanje nacionalizacije ogromnih razsežnosti. Za zdaj ljudje še ne izražajo nezadovoljstva nad tako politiko, narašča pa število kritičnih člankov v medijih.

INTERVJU

Miro Petek

Slovenska medijska krajina je na neki način sprevržena

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Leta 1959 rojeni Miro Petek je v slovenski javnosti znan predvsem po tem, da je leta 2001 zaradi svojega novinarskega dela preživel brutalen fizični napad. Leta 2004 je po dobrih dvajsetih letih novinarskega dela kandidiral za poslanca na listi SDS in bil izvoljen, nedavno pa je nastopil svoj drugi poslanski mandat. Je tudi podžupan občine Mežica.

Nedavno ste bili na parlamentarnih volitvah znova izvoljeni za poslanca. V nasprotju s prejšnjim mandatom boste tokrat opozicijski poslanec. Bo to za vas velika sprememba?

Osebnico bi raje videl, da bi bil prvi mandat opozicijski in sedaj koalicijski. Sprememba bo kar velika, čeprav nekateri pravijo, da je delo opozicijskega poslanca nekakšna romantika, ker lahko kritiziraš, medtem ko imajo koalicijski poslanci bistveno večjo odgovornost. Sam nimam izkušnje delovanja v opoziciji, vendar mislim, da ne bom imel večjih težav. Zato se poslanskega dela v naslednjih štirih letih veselim.

Kako vidite na splošno vlogo parlamentarne opozicije? Se ta ujema s podobo dosedanje opozicije, ki je po novem na oblasti?

Zanimivo bo spremljati nekdanjo opozicijo oz. prihodnjo koalicijo, kako se bo branila očitkov nove opozicije. Vloga opozicije je, da vladi gleda pod prste, jo kontrolira. V minulem mandatu smo sprejeli tudi zakone in proračunske amandmaje, ki jih je predlagala opozicija, kar se v preteklosti ni dogajalo. Videli bomo, kako bo nova oblast sprejemala naše predloge.

Tudi za medije velja, da so neke vrste psičuvaji. Sami ste bili dvajset let raziskovalni novinar. Kakšna je vloga medijev v demokratični družbi?

Slovenska medijska krajina je na neki način sprevržena. Pred letom 2004 smo imeli provladne medije, ki so nato čez noč postali protivladni. In sedaj smo spet priče preobratu, saj znova dobivamo provladne medije. Borutu Pahorju tako ne bo težko vladati, saj bo imel zagotovljeno medijsko podporo.

Sam sem na lastni koži izkusil bedo slovenskega novinarstva ravno pred volitvami, ko je bila na lokalni televiziji na Ravnah predvajana plačana oddaja stranke Zares. V njej sta nastopala Marta Kos in Borut Mekina, ki sta kot nekakšna neodvisna strokovnjaka in analitika razglabljala o kampanji ter o tem, kdo bo prišel v parlament. Tako sta ugotovljala, da jaz osebno nimam prav nobene možnosti za izvolitev, medtem ko obratno velja za Irmo Pavlinič Krebs, kandidatko Zaresa. Vendar je slednja na volitvah zaostala za mano kar za 20 odstotkov, pred štirimi leti prav tako, čeprav so poskušali s tovrstnimi plačanimi oddajami doseči le bolj ugoden rezultat. Borut Mekina se ima za uglednega novinarja in je tudi podpisnik peticije proti cenzuri, nastopa pa v plačani politični oddaji, vendar kot politični propagandist in ne kot novinar. O tej zadevi bom napisal ustrezno prijavo na častno razsodišče Društva novinarjev Slovenije, rad pa bi o tem obvestil še mednarodno javnost, ki je bila s peticijo proti cenzuri enostransko obveščena o dogajanju v Sloveniji. Naj mednarodna javnost izve, kaj se v resnici dogaja med slovenskimi novinarji, ki nastopajo kot družbenopolitični delavci in propagandisti politične opcije v določenih političnih oddajah. Medtem pa so se nekateri mediji ukvarjali z Bernardo Žarn, ki je nastopala na nekem shodu, vendar kot povezovalka prireditve. Nihče v slovenskih medijih pa se ni ukvarjal z novinarji, ki so nastopali v plačanih oddajah, kot je bilo to v primeru oddaje stranke Zares.

Zanimivo je, da se je ime Irme Pavlinič Krebs pojavljalo v zvezi z ministrstvom za javno upravo ...

Odkar sem vstopil v politiko, nje ni več v parlamentu (razen če bo kdo v prihodnje poskrbel, da me na naslednjih volitvah ne bo več, tako kot so leta 2001 poskušali doseči, da bi kot novinar utihnil), zato je njen preboj v politiko mogoč le še prek vlade. Bo pa seveda zanimivo videti, kako bo ubranila svojo držo, če bo v parlamentu prišlo do t. i. hearingov. Bila je že podpredsednica DZ in tedaj so nekatere firme v lasti koroških tajkunov financi-

rale plesno dejavnost njenih otrok. Tu gre pač za vprašanje morale in konflikta interesov.

Ali drži, naj bi bila imela Irma Pavlinič Krebs po koncu poslanskega mandata brezplačno prakso pri odvetniku Mihi Kozincu, medtem ko naj bi bila prejemale nadomestilo državnega proračuna?

Ne vem; bili so medijski zapisi na to temo, prav tako mi ni znano, ali je kdo te navedbe demantiral.

Omenili ste že peticijo proti cenzuri, ki je v javnost prišla pred letom dni. Njen podpisnik je tudi Blaž Zgaga, vaš nekdanji novinarski kolega z Večera.

Kar nekaj mojih nekdanjih novinarskih kolegov z Večera je podpisalo omenjeno peticijo. Kasneje se je izkazalo, da nekateri niso vedeli, kaj podpisujejo. Skrbi pa me, da danes ni nobene peticije glede na dogajanje v nekaterih osrednjih slovenskih medijih, ki so v lasti peščice tajkunskih lastnikov. In ta koncentracija kapitala je izjemno nevarna.

Mislite s tem tudi enotirno upravo na Večeru?

Tudi; enotirna uprava za medije ni dobra. Koncentracija lastništva osrednjih medijev v rokah dveh posameznikov je nasploh problematična, gre za slovensko različico berluskonizacije. In ti pritiski se vse bolj kažejo. Šolski primer za to je moj nekdanji kolega z Večera Bojan Budja, ki so ga silili, da bi objavil tekste z neresnično vsebino. Me veseli, da je imel toliko hrbtenice, da se je temu uprl. Nekateri pa bi se zaradi golega preživetja podredili prav vsakršnemu pritisku.

Pri lastnikih medijev se že kažejo razpoke, saj je gospodarska recesija že ponagajala pivovarni Laško. Lahko torej pričakujemo lastniške spremembe v medijih?

Mislim, da je medijska lastnina nekakšna »družinska srebrnina«, in ne verjamem, da bodo ti lastniki oz. slovenski tajkuni šli najprej prodajat medije. Predvsem zaradi vpliva politike, kajti politika, ki prevzema oblast v Sloveniji, tega ne bo dovolila.

Tranzicijska elita je v svet poslala lažno sporočilo, kako vlada pritiska na medije, da je lahko doma brez večjega pompa prevzela medije in na čelo postavila komisarje.

► **Vas preseneča, da se ime Blaža Zgaga pojavlja tudi v zvezi z »velikim pokom« iz Finske oz. afero Patria?**

Pravzaprav ne. Zgaga ima pač to smolo, da je obseden z Janezom Janšo že od tedaj, ko je prišel na Večer in začel pokrivati področje obrambe. Imel je nekaj bližnjih srečanj z Janšo, tudi na sodišču. Očitno vseh teh zadev preprosto ne more pozabiti. Za novinarja ni dobro, če je bolešno nenaklonjen nekemu človeku, saj zaradi tega težko piše objektivno.

Eden izmed akterjev omenjene afere, Milan M. Cvikel, pa se je znašel celo na večerji z angleško kraljico ...

To je res zanimivo. Toda to je bolj stvar predsednika države, ki je vabil ljudi na večerjo. Žal se je na ta način začela krhati tudi njegova kredibilnost. Sicer je predsednikova suverena pravica, koga izbere in povabi, vendar je v takšnih primerih pač nujna občutljivost in taktnost. Paradoksalno je, da se je na večerji pri kraljici zbral del nekdanje komunistične in udbovske elite.

Po podatkih organizacije Freedom House je Slovenija po demokratičnosti nazadovala za osem mest, organizacija Novinarji brez meja pa je Slovenijo glede svobode tiska uvrstila na trideseto mesto, kar je menda najslabša uvrstitev doslej ...

Vse mednarodne organizacije, ki delajo lestvice, iščejo informacije v Sloveniji. Lestvice nastajajo na podlagi informacij, ki jih dobivajo v teh krogih. Vse je odvisno od tega, kdo je sogovornik ljudi, ki sestavljajo lestvice. Za nekatere so sogovorniki profesorji s fakultete, za druge diplomatski predstavniki tujih držav v Sloveniji, predstavniki civilne družbe. Vprašanje torej je, kdo v teh anketah sodeluje. Podobno je z raziskavami Amnesty International glede koruptivnosti držav. Nazadovanje Slovenije v stopnji demokratičnosti pa seveda ni presenetljivo, potem ko se tudi v naravi in vsebini medijev jasno opazi grob prevzem medijev s strani ozke kapitalске elite. Niso demokratični standardi, da lastnik urednikom narekuje, katerega politika mora poveljevat, katerega sesuvati. Ali da komisarji naročajo urednikom objavo lažnivih tekstov. Tranzicijska elita je v svet poslala lažno sporočilo, kako vlada pritiska na medije, da je lahko doma brez večjega pompa povsem prevzela medije ter na čelo postavila komisarje in komisarke.

Že štiri leta ste aktivni v politiki. Ko ste se odločili kandidirati za poslanca, so vam nekateri novinarski kolegi očitali, da ste jim porinili nož v hrbet. Je pa v državnem zboru kar nekaj poslancev, ki so bili nekdanj v novinarskih vrstah. Je bil za vas prehod iz novinarstva v politiko težak?

Po eni strani je bil prehod sprva razmeroma težak, saj sem pogrešal novinarstvo in pisanje, po drugi pa ne, ker je predmet dela podoben. Tudi novinar piše o političnem dogajanju in ga komentira. Res pa je, da sem prva leta pogrešal novinarstvo, vendar so mi nekateri mediji omogočili, da sem sodeloval kot publicist. Nekateri novinarski kolegi so me začeli zaradi preskoka v politiko pribijati na križ, česar pa niso storili s tistimi, ki so iz novinarstva odšli v politiko, vendar k strankam tranzicijske leve. Tudi danes, ko vidim, da je v parlamentu Franco Juri, ki je karikaturist. Karikatura je namreč eden vplivnejših komentarjev, pa tega nihče ne problematizira.

Kako komentirate dejstvo, da predsednik Zaresa Gregor Golobič napoveduje hitro spremembo medijske zakonodaje, tudi zakona o RTV?

Očitno bodo s tem res pohiteli, saj jim je bila iz rok vzeta njihova najljubša igrača. V tem medijskem peskovniku sta se Tone in Borut lahko igrala svoje igrice, vse je bilo pokrito z nekakšno kvazi civilno družbo. Saj vendar vemo, kdo je prej vodil svet RTV. In ravno RTV je bila najbolj boleča točka nekdanje opozicije. Zato so šli v referendum, vendar je ta zanje klavrno propadel. Če bodo s preglasovanjem sprejeli novo zakonodajo, bo to nasilje nad voljo ljudi, ki je bila izražena na referendumu.

Nedavno je bil v atentatu ubit predsednik uprave hrvaškega časopisa Nacional Ivo Pukanić. Kako to komentirate glede na to, da ste tudi sami skoraj postali žrtev umora?

To je zanimiv primer. Z njim sem podoživel leto 2001, ko so name prav tako izvedli atentat. Vendar sem po spletu okoliščin preživel, čeprav so bili prvi dnevi v bolnišnici kritični, saj je moje življenje viselo na nitki. Očitno na Hrvaškem uporabljajo še bolj brutalne metode kot pri nas. Dobro pa je, da so se hrvaške oblasti posledic lotile izredno resno, z vsemi posebnimi skupinami policistov, sodišč. Videti je, da ima Sanader resne namene, da opravi s hrvaškim podzemljem. Obstajajo razne teorije glede napada na Pukanića. Osebnostno menim, da ne gre toliko za zamere v zvezi z njegovo ženo in drogeraško mafijo, bolj gre za to, da gre Nacional v nos posameznim tajkunsko-političnim krogom. Pukanića niso likvidirali zaradi tega, o čemer so v Nacionalu že pisali, ampak zaradi tega, kar bi še lahko napisali. Njegova likvidacija je bila torej preventivnega značaja.

Vaš primer tudi v zadnjem mandatu ni dobil epiloga ...

Me ne preseneča, saj je bil primer že v začetku zavožen. Policija je do kraja dogodka potrebovala več kot pol ure, nobene ceste ni zaprla, delala je zelo počasi. Kot da bi sodelovala s tistimi, ki so naročili likvidacijo. Kot da se bi za to dogovorili na enem od plačanih pi-

knikov. V preiskavi je prihajalo do absurdov, komunikacijskih zapletov, banalnih in smešnih dogodkov. Primer je bil torej zavožen. Še vedno ne vem ali zaradi nesposobnosti organov pregona ali zavestnega početja. Oboje je katastrofa za varnost ljudi in demokracijo, tudi za medijsko svobodo. Žal mi je, da tudi v tem mandatu ni bilo nič narejenega, predvsem na področju dodatnih preiskav.

Pa še to. Pred nekaj meseci sem bil v Mariбору obsojen na plačilo tri tisoč evrov Janku Zakršniku, enemu najbogatejših Slovencev, ker naj bi ga bil s svojim pisanjem razžalil. Čeprav sodišče ugotavlja, da sem pisal resnico, ker sem imel dokumente o tem, da je šlo v NKBM za sum pranja denarja, je mene in Večer obsodilo na plačilo tri tisoč evrov odškodnine in še plačilo sodnih stroškov. To je absurd! Kaj takega se v demokratični družbi ne bi smelo zgoditi. Novinarska društva bi morala takoj protestirati. Če so zaradi pisanja resnice obsodili mene, lahko jutri to naredijo s komer koli. Jaz bom sicer šel do konca, tudi do evropskega sodišča za človekove pravice. Svetovno javnost je treba seznaniti, da je v Sloveniji novinar lahko obsojen zaradi pisanja resnice. Slovensko sodstvo je na eni strani pod vplivom kapitala, to je, da je pravica le za tistega, ki ima denar, in seveda še vedno pod vplivom tranzicijske politike. Ni potreben klic Milana, Toneta ali Boruta, v genih razsodnikov je zapisano, kakšne razsodbe si tovarišija želi.

Izdali ste knjigo *Upanje v dolini smrti. O čem govori?*

Knjiga je razdeljena na tri sklope. Prvi del govori o Koroški, o sedežu pokrajine itd., potem o mojem delu v komisiji za nadzor nad obveščevalnimi službami, tretji sklop pa obravnava vprašanje medijev ter odnos med mediji in politiko. V zadnjem času se o tem veliko govori. Ta odnos me zanima, ker sem eden redkih, ki ima priložnost in privilegij okusiti obe plati. Dobrih dvajset let sem bil novinar, sedaj sem štiri leta politik. Spoznal sem tako sovražnost kot soodvisnost medijev in politike.

Dobili ste nagrado Društva novinarjev Slovenije (DNS) in Jurčičevo nagrado. Nedavno je bilo ustanovljeno Združenje novinarjev in publicistov ...

To je dobro. To pozdravljam, ker je združenje bolj odprto, tudi za publiciste. V pluraliziranem družbenem okolju je prav, da obstoječe društvo dobi konkurenco. Upam, da se bo združenje širilo in dobilo nove člane, ker ni tako izključujoče. S svojimi javnimi izjavami je pokazalo, da je vredno, da obstaja.

Kako pa komentirate to, da nekatere močno motijo zdaj že nekdanji brezplačniki, ki naj bi bili blizu SDS?

Pri brezplačnikih je treba imeti enotna merila. Če nekatere pripisujejo SDS, potem je

druge treba pripisati drugim opcijam. Imamo tudi brezplačni dnevnik. Vse brezplačnike je treba merili z enakimi merili, pomembna pa je njihova kakovost. V svetu brezplačniki niso redkost in imamo kvalitetne brezplačne dnevnike. V nasprotju z našimi brezplačniki so drugod po svetu brezplačniki samo informativni, živijo od reklam in se ne ukvarjajo toliko z interpretativnimi novinarskimi zvrstmi. Če hočejo preživeti na trgu, morajo ponuditi čim bolj objektivno in nevtralno informacijo. Na brezplačnike se bo treba navaditi in bodo verjetno v prihodnosti še bolj konkurirali resnemu tisku.

Kako pa ocenjujete novega predsednika državnega zbora Pavla Gantarja? Bili ste skupaj z njim v komisiji za nadzor nad varnostnimi in obveščevalnimi službami v prejšnjem mandatu.

Pukanića niso likvidirali za to, o čemer so v Nacionalu že pisali, ampak zaradi tega, kar bi še lahko napisali.

Bil sem eden redkih razpravljavcev na konstitutivni seji državnega zbora. Tam sem rekel, da cenim politično in akademsko držo Pavla Gantarja, tudi v tem smislu, da je omenjeno parlamentarno komisijo vodil razmeroma korektno. Spomnite se, enoglasno smo sprejeli poročilo o aferi Sova. V tem poročilu je navedeno, da se Janez Janša in Ivo Sanader nista dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu. To solucijo je podprl tudi Pavel Gantar in s tem postavil svojega nekdanjega strankarskega kolega Antona Ropa na laž. S prvim sklepom

poročila se je izkazalo, da je Rop legal. Seveda pa me zanima, kako bo Gantar figuriral v tej koaliciji, ki jo vodi SD, v kateri je tudi Rop in katere nova politična paradigma je laž.

Ko sva že pri Ropu: govori se, da ne name-rava ostati v poslanskih klopek ...

Ne vem, kaj bo Anton Rop počel. Dejstvo je, da je na volitvah dobil zelo veliko podporo, medtem ko v parlamentu nima vidnejše vloge, zelo malo tudi razpravlja. Prej je bil predsednik vlade in predsednik stranke, sedaj je skupaj z nami pristal v zadnji klopi parlamentarne dvorane. Ta pozicija mu najbrž ni preveč všeč, zato verjamem, da bo iskal boljše priložnost.

Prizadevali ste si tudi za regionalizacijo Slovenije. Menite, da bi lahko v novem mandatu Slovenija dobila pokrajine?

Vidi se, da so pokrajine v pogajanjih med strankami prihodnje koalicije na stranskem tiru. Nova koalicija očitno ne bo imela politične volje, da bi ustanavljala pokrajine. Prihajajoča vlada je dedič ideologije, ki je imela na zastavi zapisan demokratični centralizem (le kako je lahko centralizem demokratičen?) in očitno bo s centralizacijo Slovenije nadaljevala. Tudi ljubljanski župan čaka na svoje povolilno poplačilo, večali pa se bodo razvojni zaostanki med osrednjo Slovenijo in drugimi regijami.

Kako gledate na prihodnost koroške statistične regije glede na gospodarsko recesijo?

Mislim, da bodo posledice predvsem v tekstilni industriji in industriji avtomobilskih delov, predvsem v Preventu, ki je v večinski Zakršnikovi lasti. Zaposlenih je precej žensk, ki bodo na Koroškem težko dobile drugo službo. Upam pa, da ne bo velikih pretresov. Metal Ravne je v dobri kondiciji, izjemno dobro posluje. Podobno velja za akumulatorsko industrijo.

Sedanja vlada je z gospodarsko rastjo ustvarila tudi velike rezerve, ki bodo prišle

nadvse prav. Kljub temu je še vedno deležna ostrih kritik.

Dota te vlade je precej dobra. Tudi Borut Pahor to priznava s svojimi izjavami. Res pa je, da njegovi jastrebi vseskozi to zanikajo in napadajo vlado. Morda se spomnite Cvikla, da nikoli ni govoril o vladi Republike Slovenije, ampak o vladi Janeza Janše. Zanimivo bo spremljati delo nove vlade in njene rezultate. Nova opozicija bo glasna in bo opozarjala na nepravilnosti, bo pa znala pohvaliti dosežke vlade, če bodo pohvale vredni. ■

Vitezi, graditelji in mecenari

V. M.

Od plemiških družin so najbolj znani grofje Celjski in Goriški, skoraj neznana pa je dinastija gospodov Ptujskih, ki je imela ob izumrtju leta 1438 kar 29 gradov. Zdaj je na ptujskem gradu na ogled izvrstna razstava *Gospodje Ptujski*.

V srednjem veku je bil Ptuj središče salzburških obdravskih posesti. Ozemlje na jugovzhodnem obrobju Svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti (Rimsko-nemškega cesarstva) so več stoletij ogrožali Ogrji, ki so vpadali preko meje. Potem ko je salzburški nadškof Konrad I. leta 1131 sklenil mir z

Ogri, je dal znova pozidati že dolgo porušeni ptujski grad. Kaste lanstvo svoje obmejne trdnjave Ptuj pa je zaupal svojemu ministerialu Frideriku. Friderik, ki je najbrž izhajal iz Bavarske, je po gradu sprejel novo izvorno ime – Friderik gospod Ptujski.

Gospodje Ptujski, v zgodovinski zavesti premalo znani sodob-

ni grofov Celjskih in grofov Goriških, so več kot tristo let pomembno vplivali na politično, gospodarsko in kulturno življenje na jugovzhodnem obrobju cesarstva. Vojaški uspehi, posedovanje obsežnih gosposčin in načrtne poroke so jim omogočili sodelovanje v visoki politiki, vpliv na gospodarski razvoj, dr-

zno gradbeno dejavnost in naročanje dragocenih knjig.

Od vojakov do škofov Friderik I. in njegov sin Friderik II. sta se v vojaški vlogi močno izkazala. Razmere ob meji so se umirile, manj je bilo ogrskih vpadov na salzburško posest, uspelo pa jima je celo osvojiti del obmejnega

Razstava Gospodje Ptujski nam odkriva našo premalo znano srednjeveško zgodovino.

ogrskega ozemlja. S Friderikom III. in njegovimi brati Otom, Henrikom II. in Arnoldom se je območje delovanja gospodov Ptujskih široko razmahnilo. Oto je po materi podedoval gosposčino Kunšperk ob Sotli in je začetnik stranske veje Ptujskih, gospodov Kunšperških. Magister Arnold, ki je študiral na eni izmed tedanjih evropskih univerz, je bil nadškofovski kaplan in je živel v Salzburgu. Duhovnemu poklicu je sledil tudi brat Henrik, župnik v Brežah in prošt pri Gospe Sveti, ki je bil leta 1214 na željo kralja Friderika II. izvoljen za krškega

Na ptujskem gradu so kovali celo denar.

škofa. Najstarejši brat Friderik III. pa se je odlikoval na bojnem polju in v diplomatski službi. Leta 1192 je poskušal v Brežah ujeti angleškega kralja Riharda Levjescrčnega, ki se je vračal iz tretje križarske vojne. Rihardu je uspelo pobegniti, Friderik pa je ujel le šest kraljevih spremljevalcev. V zgodnjem poletju leta 1217 je Friderik III. v spremstvu vojvode Leopolda VI. odpotoval v Palestino. Naslednjega leta so križarji odjadrali v Egipt in se udeležili obleganja mesta Damiette. Najpozneje v Palestini se je Friderik III. srečal z viteškimi redovi. Nemškemu viteškemu redu je podaril del ozemlja na vzhodnem robu imperija in tako omogočil ustanovitev komende nemškega viteškega reda v Veliki Nedelji.

Friderik V. Ptujski S Hartnidom I. so se rodbinske posesti povečale, saj je pridobil gosposčini Vurberk in Humperk na Koroškem, skupaj z grbom izumrlih gospodov Humpersških, toda šele njegov starejši sin Friderik V. Ptujski, »politična vetrnica štajerskega interregnuma«, je znova posegel v visoko politiko. Potem ko je ogrski kralj Bela IV. v boju za dediščino Babenberžanov leta 1254 zasedel Štajersko, se mladi Friderik V. omenja kot štajerski maršal po ukazu ogrskega kralja. S pridobitvijo te vplivne službe je Friderik V. dobil od kralja Bele v fevd gradove Dranek, Središče in Borl. Vendar štajerski plemiči niso bili zadovoljni z ogrsko

vladavino in so si želeli oblast »zlatega in železnega« českega kralja Otokarja II. Po ogrskem porazu proti Otokarju II. leta 1260 srečamo Friderika V. na strani zmagovalca. Friderik V. se je leta 1268 z vojsko českega kralja udeležil bojnega pohoda proti Prusom in Litvancem. Toda nezadovoljstvo z Otokarjevo vladavino je bilo čedalje večje. Leta 1276 so se voditelji štajerskega, koroškega in kranjskega plemstva, med njimi kot eden vodil-

1279, ko je kralj Rudolf I. dal Frideriku V. v zakup grad Ptuj s pripombo, da bo dve leti varoval njegovo posest pred salzburškim nadškofom. To je bil velik korak za gospode Ptujске. Na Ptuj niso bili več le kastelani v službi salzburškega nadškofa, postali so njegovi zastavni lastniki. Friderik V. se je čutil dovolj močnega, da se je skušal osamosvojiti izpod fevdalne nadoblasti salzburških nadškofov. Po dolgotrajnem, deloma tudi oboroženem sporu, se je Fri-

Ptujski so na Ptujski Gori zgradili znamenito Marijino cerkev.

nih Friderik V. Ptujski, zbrali v samostanu Rein pri Gradcu in prisegli zvestobo novoizvoljenemu kralju Rudolfu Habsburškemu. Friderik V. se je z velikim oddelkom vitezov na Rudolfovi strani bojeval v znameniti bitki na Moravskem polju 26. avgusta 1278, za kar ga je Rudolf bogato nagradil. Ob ogrski meji mu je dovolil sezidati utrdbo Ormož.

Zavezniki Habsburžanov Najpomembnejši korak k povečanju pomena Ptujskih je sledil leta

derik V. leta 1286 uklonil in sprejel kastelanstvo gradu Ptuj znova kot fevd. Popustiti pa je moral tudi salzburški nadškof, ki ni mogel uresničiti preklica kastelanstva in je moral ptujski grad vnovič podeliti v fevd Frideriku V.

Štajerski maršal Po smrti Friderika V. sta si njegova sinova Friderik VI. in Hartnid III. leta 1293 razdelila obsežne, takrat že okoli 10 gradov obsegajoče rodbinske posesti. Nastali sta dve družinski veji – vurberška in ormoška.

Ptujski grad, kjer je na ogled razstava Gospodje Ptujski

Dominikanski samostan, eden od dveh ptujskih samostanov, ki so ju ustanovili gospodje Ptujski

► Herdegen I., sin Hartnida III., je bil poleg Friderika III. in Friderika V. prav gotovo najpomembnejši predstavnik rodbine Ptujskih. Leta 1324 je pridobil dedni naziv štajerskega maršala. Večkrat se omenja kot zaupnik Habsburžanov, med letoma 1340 in 1350 pa je bil tudi kranjski deželni glavar.

V posesti 20 gradov Leta 1363 sta Hartnid IV. in Hartnid V. Ptujška znova razdelila rodbinsko premoženje, ki je zdaj obsegalo že več kot 20 gradov. Iste leta se je z dedovanjem po izumrlih gospodih Wallseejskih iz Gradca pomembno povečala gospodarska moč Hartnida IV., skladna z njo pa je bila tudi vojaška moč Ptujskih. Tako sta oba Hartnida v letih 1363–1364 v vojni z Bavarsko za Tirolsko sodelovala z nič manj kot 60 oklepnimi konjeniki in 60 sa-

mostrelci, v pohodu cesarja Karla IV. Luksemburškega leta 1368 v Italijo pa je sodeloval Hartnid V. z 20 oklepnimi konjeniki.

V 14. stoletju so imeli gospodje Ptujski na Dunaju vsaj dve hiši. Prva je stala v četrti, kjer so prevladovali hiše plemiških rodbin, tesno povezanih z dunajskim dvorom. Eden izmed Ptujskih je bil od leta 1368 član elite viteške »Družbe kapele gospodov templja«. Viteško

družbo so skoraj izključno sestavljali pripadniki višjega plemstva, ki so bili tesno povezani z avstrijskimi vojvodi ali pa so bili sorodniki Habsburžanov.

Predzadnji Ptujski »Sredi življenja smo s smrtjo obdani« se glasi znani srednjeveški izrek, ki se ga je morda zavedal tudi predzadnji moški član rodbine Bernard, potem ko so v samo petih letih, od leta 1382 do leta 1387,

umrli štirje od petih v začetku 80. let 14. stoletja živečih Ptujskih. Tako se je v posesti takrat med pet in deset let starega dečka nenadoma zbralo ogromno premoženje. Kljub vsemu bogastvu in ugledu pa je Bernard samo enkrat posegel v visoko politiko, ko je bil leta 1406 v času spora med bratoma vojvodom Leopoldom IV. in Ernestom v imenu prvega štajerski deželni glavar.

Zadnji gospod Ptujski Po smrti očeta je zadnji gospod Ptujski Friderik IX. s pomočjo svojega svaka grofa Janeza II. Schaunberskega, posinovljenca mogočnega grofa Hermana II. Celjskega, odplačal njegove nemajhne dolgove. Zdi se, da je v političnem življenju svojega časa odigral pomembnejšo vlogo kot njegov oče. Tako je bil leta 1423 svetovalec vojvode Ernesta ter v letih 1430 in/ali 1432 štajerski deželni glavar. Za vojsko, ki je sodelovala v pohodu vojvode Albrehta V. proti husitom, je prispeval najve-

Nagrobnik Friderika IX. Ptujškega; okrog 1440, detajl

čji oddelek, 32 oklepni konjenikov ali kar tretjino štajerskega oddelka. Še ne 40 let stari Friderik IX., zadnji gospod Ptujski, je umrl 6. januarja 1438, verjetno na gradu Ptuj, saj je bila 19. decembra 1437 na Ptuj napisana njegova zadnja ohranjena listina. Verjetno tri dni po smrti so v dominikanskem samostanu na Ptuj razbili ščit in šlem z grbom Ptujskih, raztrgali prapor z njihovim grbom ter pokopali zadnjega gospoda Ptujskega. Ogromno premoženje, obsegajoče nič manj kot 29 gradov, se je razdelilo med dediče, predvsem grofe Schaunberške in gospode Stubenberške, nemajhen delež pa si je prisvojil tudi deželni knez in bodoči cesar Friderik III. In tako danes na Ptuj kot tudi po gradovih, stolpih, dvorih, hišah, samostanih in cerkvah, nekoč povezanih s Ptujskimi na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Dunaju ter v Spodnji Avstriji, le še malokaj spominja na nekoč tako mogočno rodbino. »Sic transit gloria mundi.«

Dva ptujska samostana Poleg številnih pisnih virov o gospodih Ptujskih so se ohranili le gradovi, samostanske in cerkvene stavbe, ki so jih gospodje Ptujski ustanovili in s finančnimi sredstvi sodelovali pri njihovi graditvi.

Matilda Ptujška, vdova Friderika III., je leta 1230 s pomočjo

nadškofa Eberharda II. na Ptuj ustanovila dominikanski samostan. Za redovnike, ki so v novo ustanovo prišli iz Brež na Koroškem, so zgradili za ptujске razmere veliko cerkev in samostanske zgradbe po redovnih pravilih. V samostanu so imeli gospodje Ptujski svoj arhiv in družinsko grobnico. Za delovanje ustanove so skrbeli z rednimi letnimi dohodki ter kasneje z darovnico, s katero so z darovanjem posesti samostanu omogočili delovanje tudi po izumrtju rodbine.

Friderik V. Ptujski je dal na jugovzhodnem obrobju Ptuja zgraditi minoritski samostan. Velika redovna cerkev je obsegala dolg kor z bogato okrašenimi zgodnjegotskimi stavbnimi členi in neobokano ladjo, v kateri je bilo prostora za množico vernikov. Hkrati s cerkvijo je nastalo vzhodno samostansko krilo s kapitelsko dvorano.

Graditelji Ptujске Gore V času Bernarda Ptujskega so umetnostna naročila gospodov Ptujskih dosegla kakovostni vrh. Z bratrancom in nekdanjim varuhom Ulrikom IV. Wallseejskim sta na vzpetini ob obrobju Haloz dala zgraditi cerkev, posvečeno Mariji. Zidarji, kamnoseki in kiparji, ki so cerkev zgradili in opremili, so najbrž izhajali iz Prage, iz stavbarnice katedrale sv. Vida. Pred koncem 14. stoletja se je skupina praških mojstrov, med njimi Vencelj Parler, preselila na Dunaj in tam delovala na gradbišču cerkve sv. Štefana. Domnevamo, da sta Bernard Ptujski in Ulrik Wallseejski mojstre iz kroga Vencelja Parlerja spoznala in najela na Dunaju, kjer sta oba imela svoji hiši. Ulrik Wallseejski pa je bil tudi v tesnih stikih z župnikom cerkve sv. Marije am Gestade, v kateri prepoznamo nekatere sorodnosti s ptujskogorsko cerkvijo, kot kancler vojvode Viljema v letih 1396 do 1398 pa je bil tudi v tesnih stikih s Habsburžani. Mojstri so na Ptujski Gori zgradili triladijsko dvoransko cerkev s stopnjevanim prezbiterijem in zvonikom v zahodnem delu cerkve. Cerkev je kmalu postala romarska, v 15. stoletju so jo imenovali »Mons Gratiarum« – Gora milosti.

Friderikov nagrobnik je v zidan v steno na dvorišču ptujskega gradu.

Friderikov nagrobnik Po končanah delih na Ptujski Gori so se mojstri razkropili po bližnjih gradbiščih, del mojstrov pa je še ostal v službi Bernarda Ptujskega in po njegovem naročilu prezidal križni hodnik dominikanskega samostana. Relievi apostolov in svetnikov na sklepnikih in doprsja na konzolah še kažejo vplive praške katedrale. V vogalih so morda upodobljeni Bernard Ptujski, njegova žena grofica Valburga/Wilburga Majdburška in njegov sin Friderik IX.

Po smrti Friderika IX. so dediči v kiparski delavnici Hansa Paldaufa v Mühldorfu okrog leta 1440 naročili nagrobnik z upodobitvijo viteza v oklepu, s praporjem in z

mečem. Ob njegovih nogah sta upodobljena grba Ptujskih. Nagrobna plošča je označevala grobnico gospodov Ptujskih v ptujskem dominikanskem samostanu. Znameniti nagrobnik danes krasi dvorišče ptujskega gradu.

O Ptujskih le v nemščini?

Avtorja razstave sta dr. Polona Vidmar in Boris Hajdinjak. Vidmarjeva je iz gospodov Ptujskih tudi doktorirala, vendar je za zdaj njena doktorska disertacija izšla le v nemščini v Avstriji, izjemna tema pa kar kliče tudi k slovenski izdaji. Razstava je izvrstno pripravljena in bo razveselila vsakega ljubitelja starejše slovenske zgodovine. **D**

Kip sv. Barbare, zgodnje 15. stoletje

Radio Krka
106.6 MHz

Šestkratni ljubljanski župan

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Liberalni politik Ivan Hribar je bil šestkrat zapored izvoljen za ljubljanskega župana. Potem ko mu je županovanje mestu ponudil tudi italijanski okupator, pa je Hribar raje izbral prostovoljno smrt v Ljubljani.

Ivan Hribar, ljubljanski župan in politik

Vse od leta 1504, kot bremo v arhivih, so se na položaju ljubljanskega župana vrstili bolj ali manj uspešni možje (in tudi nekaj žensk). Po osamosvojitvi leta 1991 pa prebivalci našega glavnega mesta nekako ne moremo izvoliti pravega človeka, ki bi vodil mesto v smislu starih vrednot v korist mesta in njegovih prebivalcev. Saj ne da so bili pred osamosvojitvijo komunistični župani kaj boljši, le njihovo delo je bilo bolj skrito kot delo županov v zadnjih letih.

Zdi se, da je vsak ljubljanski župan slabši od svojega predhodnika in gleda v prvi vrsti na ozke strankarske in osebne koristi, mesto pa vse bolj stagnira. Zato prebivalcem ne ostane drugega, kot da z obžalovanjem gledamo v preteklost, ko so mesto vodili veliki možje, ki jim je bila blaginja njegovih prebivalcev prva naloga. Častno mesto med nekdanjimi ljubljanskimi župani si nedvomno zasluži Ivan Hribar, politik, bančnik in diplomat, ki je bil konec 19. in v začetku 20. stoletja

tudi ena najvplivnejših političnih osebnosti v naših krajih.

Pol stoletja v bančništvu

Ivan Hribar tako kot veliko ljubljanskih županov ni bil rojen v Ljubljani. Luč sveta je zagledal v Trzinu, 19. septembra 1851. Z Ljubljano se je srečal v najstnikskih letih, ko je v mestu obiskoval nižjo gimnazijo in jo končal leta 1867. Že kot gimnazijec se je začel zanimati za politiko, malce pa je zajadral tudi v novinarske vode, ko je kot dijak sodeloval pri nekaterih slovenskih časnikih, predvsem Slovenskem narodu.

tel, končno pa je na volitvah leta 1882 postal član ljubljanskega mestnega sveta. V njem je sedel naslednjih osemindvajset let. Sedem let kasneje je bil prvič izvoljen v deželni parlament Kranjske in ostal v njem do leta 1908. Hribar, ki je postal kot direktor banke tudi predsednik upravnega odbora narodne tiskarne, je vplival na uredniško politiko Slovenskega naroda, ki se je vse bolj uveljavljal kot nosilec liberalnih, delno pa tudi panslovanskih idej. Še bolj radikalno panslovansko stališče je zavzel tednik Slovan, ki ga je Hribar pomagal ustanoviti.

Za ves čas županovanja so v mestni blagajni odkrili, da manjka poldruga krona iz časa, ko je bil Hribar odsoten.

Hribar si je vsakdanji kruh služil v bančništvu, in sicer v banki Slavija, ki jo je upravljal češki kapital. Tu se je začela Hribarjeva povezanost s Čehi oziroma Slovani nasploh, ki je bila vodilo vsega njegovega političnega in tudi zasebnega življenja.

Hribarja je kot uslužbenca velike banke, ki je bila ena najmočnejših finančnih ustanov v tedanji habsburški monarhiji, pot vodila po vsej državi. Služboval je na različnih položajih v bančni centrali v Pragi ter v številnih bančnih podružnicah, v Ljubljani, Brnu, na Dunaju in v Trstu, leta 1976 pa se je ustalil v Ljubljani, kjer je postal vodja podružnice banke Slavija. Na mestu direktorja podružnice je ostal dobra štiri desetletja, vse do leta 1919.

Potem ko mu je bila z mestom direktorja zagotovljena vsakdanja eksistenca, se je Hribar podal v politične vode. Prvi poskus izvolitve v mestni svet mu je spodle-

Hribar je kot prepričan zagovornik panslovanskega gibanja hitro prišel v spor z nemškimi mestnimi svetniki, politične boje pa je vodil tudi na domači fronti; kot liberalec je bil v stalnem sporu s slovenskimi klerikalci. Ta politični boj se je vlekel skozi vse njegovo življenje še v čase Jugoslavije.

Župan ljubljanski Hribar je leta 1894 podprl svojega političnega zaveznika in pisatelja Ivana Tavčarja pri ustanovitvi Narodne stranke za Kranjsko, ki je kmalu prevzela vodilno vlogo v ljubljanskem mestnem svetu. Ta vodilna vloga je omogočila Hribarju, da je bil leta 1896 izvoljen za ljubljanskega župana.

Županovanje je Hribar prevzel v precej kritičnem obdobju, neposredno po velikem potresu, ki je dodobra razrušil Ljubljano. Po drugi strani je bila sreča za mesto, da je bil za župana izbran človek, ki je bil praktičen in je kot ban-

kir precej dobro vedel, kakšne so mestne zmožnosti. Tako je Hribar nagnal razne fantaste, ki so se ponujali za obnovo mesta, in izbral slovenskega arhitekta Fabianija, da obnovi, a tudi modernizira mesto. Hribarjeva vizija je bila, da postane Ljubljana pravo gospodarsko, kulturno in nekoč, če bo Bog dal, tudi upravno središče Slovencev. Osnovni načrt upravnega središča je sicer potekal po nekakšnem kopitu, ki so ga posnemala mesta po monarhiji. Še dandanes lahko vidimo podobnost upravnega središča Ljubljane z recimo Somborjem v Vojvodini ali Wadowicami na Poljskem. Zunaj tega kalupa pa je poskušal Hribar mesto napraviti čim bolj podobno Pragi. V času njegovega županovanja so nastali nekateri od današnjih simbolov Ljubljane: palača Kresija, Deželni dvorec (današnja stavba univerze), Filipov dvorec, Prešernov trg, Tromostovje in Zmajski most. Hribar je mislil tudi na modernizacijo, zato je velik del županovanja namenil posodobitvi vodovoda, kanalizacije in elektrifikaciji ter končno uvedbi tramvaja v Ljubljani. Poleg tega pa je uspešno uredil precej zanemarljive in nepregledne mestne finance.

Vsi ti uspehi in politična moč njegove stranke v mestnem svetu so mu prinesli šest zaporednih županskih mandatov. Leta 1905 se je Narodna stranka za Kranjsko združila s štajerskimi narodnjaki v novo Narodno napredno stranko. Na listi te stranke je Hribar kandidiral za državni parlament na Dunaju in bil izvoljen leta 1907.

Hribar je osebno simpatiziral z demonstracijami, ki so izbruhnile proti pomemčevanju leta 1908. Državna oblast je poslala redno vojsko, da bi demonstracije zadušila. Prišlo je do streljanja in smrti dveh mladih demonstrantov. Hribar se je postavil na stran kritikov uporabe vojaške sile proti demonstrantom in to ga je na koncu stalo položaja župana. Po zakonu je namreč izvoljenega župana v večjih mestih na koncu moral »požegnati« cesar oseb-

Ivan Hribar je kot župan vodil obnovo popotresne Ljubljane, ki se je razvila v prestolnico Slovencev.

no, Hribarjev upor proti vojaški akciji ob demonstracijah pa je sprožil zamero pri Francu Jožefu I., ki je vojsko vedno brezpogojno podpiral. Cesar je torej leta 1910 zavrnil potrditev Hribarja za župana. Mestni svetniki so iz kljubovanja znova in znova izvolili Hribarja, cesar pa je vse izvolitve enako dosledno zavrnil. Končno je pat položaj pretrgal Hribar sam, ko je umaknil svojo kandidacijo in svetoval svojim privrzcem, da podprejo njegovega naslednika, pisatelja Ivana Tavčarja, ki je bil Hribarjev dolgoletni osebni in politični prijatelj. Hribar ima vsekakor rekord po izvolitvah za ljubljanskega župana, in kar je še pomembnejše, nihče mu ni mogel nikoli utemeljeno dokazati kakršnega koli osebne okoriščenja. Nekoč so

namreč njegovi politični nasprotniki sprožili tovrstno vprašanje, vendar je Hribar zahteval popolno revizijo ne le zadnjega leta svojega županstva, ampak vseh let pred tem. Izkazalo se je, da je v več kot desetletju županovanja iz mestne blagajne nepooblaščenno odšla le poldruga krona mestnega denarja, pa še to napako je storil eden od nižjih mestnih uslužbencev, in to celo v času, ko je bil Hribar na dopustu. Hribar je bil kot župan tudi podpornik liberalnega in proslovanskega telovadnega društva Sokol. Prizadeval si je tudi za ustanovitev ljubljanske univerze, za kar pa je bilo glede na politično ozračje v monarhiji na predvečer svetovne vojne še prezgodaj.

V času, ko so počili usodni strelji v Sarajevu in je izbruhnila

vojna, je ostal Hribar brez politične funkcije, zunaj lastne stranke seveda. Iztekla sta se mu mandata za poslanca v deželnem in državnem parlamentu, ni bil izvoljen za župana in tudi iz mestnega sveta se je umaknil. Hribarja, ki je bil seveda vedno panslovansko naravnani, so zato oblasti označile kot politično sumljivo osebo, kar je bilo v vojnem času le za odtenek boljše od ožigovanja za državnega izdajalca. Oblasti so sklenile, da ga, tako kot mnoge druge ugledne osebnosti, z oznako, da je politično sumljiv, umaknejo iz domačega okolja za čas vojne, zato so ga leta 1915 po kratkotrajnem preiskovalnem zaporu poslali v internacijo v Abtenau na Salzburškem. V internaciji je ostal dve leti, dokler niso avstro-ogrski čete prebile soške fronte. Potem ko je kazalo, da je nevarnost invazije minila, se je Hribar lahko vrnil v Ljubljano.

Zagovornik unitarizma Hribar je ob koncu vojne postal član Narodnega vijeća v Zagrebu, ki je razglasil neodvisnost južnih Slovanov. Deklaracijo je Hribar prebral z balkona Deželnega dvorca v Ljubljani pred tridesetisočglavo množico, ni pa postal član Narodnega sveta.

Cesar Franc Jožef je preprečil sedmo zaporedno imenovanje Hribarja za župana.

V načrt modernizacije mesta je spadala tudi uvedba tramvaja.

Hiša, v kateri je živel ljubljanski župan Ivan Hribar

Hribar je zaradi okupacije domovine skočil v prostovoljno smrt.

► Nekaj dni po nastanku Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je Hribar podprl Mihajla Rostoharja, dotedanjega profesorja psihologije na Karlovi univerzi v Pragi, pri prošnji, da se dovoli ustanovitev univerze v Ljubljani. Prošnja je bila hitro odobrena in decembra 1919 so se na njej začela predavanja.

Hribar je bil v tem času že v Pragi, kajti nova država ga je imenovala za veleposlanika v Češkoslovaški republiki. Zaradi imenovanja se je Hribar po dolgih desetletjih upokojil kot direktor podružnice banke Sla-

vija, umaknil se je tudi iz strankine politike. Njegova stranka se je združila s srbskimi demokrati v enotno demokratsko stranko, ki je zagovarjala jugoslovanski unitarizem, Hribar pa je postal goreč zagovornik unitaristične ureditve države.

Po dveh letih diplomatske službe v Pragi se je vrnil v Ljubljano in prevzel mesto pokrajinskega namestnika za Slovenijo, kar je ostal do leta 1923, ko je prišlo do preureditve državne uprave.

Hribar se je začel postopoma umikati iz aktivne politike. V drugi polovici dvajsetih let je začel pisati svoje spomine. Izšli so leta 1932.

Tega leta je bil Hribar imenovan na mesto senatorja Kraljevine Jugoslavije. Kralj Aleksander je po ustavi iz leta 1931 imel pra-

vico neposredno imenovati večje število senatorjev in Hribar je bil kot ugleden politik in poleg tega zvest zagovornik unitarizma pri-

skokom v reko. Njegovo truplo so našli naslednji dan. Hribarjev samomor je močno odmeval v celotni slovenski javnosti, ne

Hribar si je zamislil Ljubljano kot ekonomsko, kulturno, politično in tudi upravno središče Slovencev.

meren. Kot senator je deloval do leta 1938, ko se je spet umaknil iz javnega življenja.

Hribar je v poznih tridesetih letih 20. stoletja predlagal močno protifašistično zvezo vseh političnih struj, zato je podpiral tudi prokomunistično Društvo prijateljev Sovjetske zveze. Februarja leta 1941 ga je Univerza v Ljubljani počastila za njegove zasluge pri ustanovitvi in mu podelila častni doktorat.

Po polomu v aprilski vojni leta 1941, razkosanju in okupaciji Slovenije so 18. aprila okupacijske oblasti poklicale že 90-letnega Hribarja in mu ponudile mestno županstvo, podrejeno seveda okupacijski oblasti. Hribar je menil, da bi to izdalo vse njegovo dotedanje delovanje, še huje, neformalno bi celo potrdilo, da se strinja z okupacijo in razkosanjem slovenskega ozemlja, zato je po sestanku odšel na obrežje Ljubljaničice. Tam je pustil listek z verzom iz Prešernovega Krsta pri Savici: »Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi.« Nato se je ovil v jugoslovansko zastavo in napravil samomor

le v Ljubljani. Po drugi svetovni vojni so nabrežje, s katerega je Hribar skočil v prostovoljno smrt, poimenovali po njem, pred poslopjem univerze, katere častni član je bil in s katere je razglasil izstop Slovencev izpod habsburške krone, stoji danes Hribarjevo poprsje, portretni glavi pa sta v veži Magistrata in Narodne galerije. ■

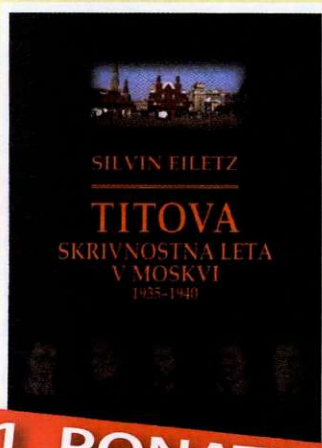

Hribar je pri devetdesetih postal častni doktor ljubljanske univerze.

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: **01/2447-200.**

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Šmartno pri Litiji

Petra Janša, foto: STO/ Bobo

Šmartno pri Litiji (252 m) je naselje v Zahodnem Posavskem hribovju ter občinsko središče občine Šmartno pri Litiji. Leži le 3 km jugovzhodno od Litije, v manjši kotlini, ki je sotočje treh potokov (Reka, Črni potok, Kostrevniški potok). Naselje Litija je preraslo prej veliko pomembnejše Šmartno, potem ko je skozi Litijo stekla Južna železnica. Kraj ima svojo lastno narodno nošo, v kateri nastopa znana folklorna skupina Javorje. Skozi naselje vodi cesta na enega najlepših slovenskih gradov – Bogenšperk.

Rudarstvo in fužinarstvo Območje kraja je bilo poseljeno že v predzgodovinskem obdobju, kar dokazujejo tudi arheološke najdbe. Z železnodobnih Vač je tekla pomembna pot prek današnjega litijskega in šmarskega območja v dolino Črnege potoka na sedlo Debeče, od tod pa proti velikim središčem pri Stični, Magdalenski gori, Novemu mestu in v dolino Krke. Najbolj zanimive najdbe so iz Velike Kostrevnice (gomile z lončenimi in bronastimi pridatki) in Vintarjevca, ki kažejo na ilirsko kulturo železne dobe in tesno povezanost z vaško kovinsko obrtjo. Iz antičnega obdobja, obdobja preseljevanj ljudstev, srednjega veka in poznejših obdobja na tem območju ni veliko podatkov. Znano je le, da so že Rimljani izkoriščali rudnik na hribu Sitarjevec. Na območju Cvingerja pri Jezeh so intenzivno rudarili v srednjem veku. Južno od gradu Slatna so sledovi stare topilnice in rovi, ki se nahajajo tudi na območju Velike, Šimenčkovke, Slatenske in Ojstermanove doline. Z rudiščem na Maljeku naj bi bilo Šmartno povezano s štiri kilometre dolgim rovom, ki so ga končali leta 1648 in je prišel na dan pri kapelici. Na rudarjenje v okolici Šmartnega opozarja tudi nagrobni kamen rudarskega mojstru Christofu Brukherschmidu iz leta 1537, ki stoji v šmarski cerkvi, z napisom: Bog blagoslovi plemenito rudarstvo. V 16. stoletju je doseglo rudarstvo in fužinarstvo svoj prvi vrhunec. Svinčevo rudo so v tem času kopali le na litijskem območju in jo izvažali sprva na Ogrsko, nato pa predvsem v Italijo.

Najstarejša hiša v Šmartnem, ki stoji na hribu, ima vzdano letnico 1580 in je bila last Lichtenchalterjevega beneficiata. V njej je bila v drugi polovici 17. sto-

letja tudi grafična in slikarska delavnica Mollerey. Rudnik Sitarjevec je deloval vse do leta 1951. Med gospodarskimi panogami je bilo nekdanje zelo razvito železarstvo. Ob potoku Germanšček so bile fužine, imele so štiri ognjišča in vardišča na vodo. Izdelovali so pluge, lemeže, sekire in večje kmečko orodje ter jih prodajali po Kranjskem in Štajerskem. Ob železarstvu so se ukvarjali še s trgovino in različnimi obrtni. Pri tem sta bila najbolj razširjena usnjarska in čevljarstva obrt ter gostilničarstvo.

Sv. Martin rešil rudarje Na kraju današnje mogočne novogotske cerkve je prvotno stala stara župnijska cerkev, posvečena sv. Martinu. Verjetno je bila zgrajena v drugi polovici 15. stoletja. Ker je postala premajhna, so jo leta 1899 podrli in začeli graditi novo. Gradnjo je vodil Ivan Lavrenčič, župnik in dekan v Šmartnem. Že po dveh letih, 15. septembra 1901, je bila nova cerkev posvečena. Glavni oltar in prižnico je izdelal kamnosek Feliks Toman leta 1901, stranska oltarja pa leto pozneje. Med letoma 1911 in 1913 je cerkev poslikal Anton Jebačin (oboče, križev pot in prečni ladji). V stranski kapeli so vzdane

Šmartno pri Litiji

Leta 1672 je grad kupil znameniti ljubljanski polihistor Janez Vajkard Valvasor.

nagrobne plošče z napisi in reliefnimi podobami: Erazma pl. Wagensperga (1533), Jurija Smuka, šmarskega vikarja (1533), Krištofa Brukerschmieda, lastnika rudnika in topilnice (1533), in Erazma pl. Lichtenberga (1566).

Šmartno je dobilo ime po cerkvi sv. Martina, ki so jo po legendi zgradili na kraju, kjer je na površje 11. novembra, na god sv. Martina, prišla skupina zasutih šmarskih rudarjev. Prvič, vendar nepotrjeno, se kraj s tem imenom pojavlja v cerkveni listini iz leta 1135, ko naj bi bil oglejski patriarh postavil svojega vikarja tudi v Šmartno. Cerkevno ozemlje južno od Drave je namreč od leta 811 pripadalo oglejskemu patriarhatu, katerega temelj so tvorile pražupnije. Te so predstavljale ozemlje s središčem pri cerkvi s krstno in pogrebno pravico, ki ga do tedaj obstoječa župnija še ni zajemala. Vikariati pa so pomenili cepitev pražupnij na župnije zaradi oddaljenosti od matične cerkve in vse večjih potreb po duhovni oskrbi. Pražupnija Šentvid pri Stični (omenjena kot plebs leta 1136) je obsegala vikariate sv. Martin (Šmartno pri Litiji), sv. Egidij (Višnja gora), sv. Kozma in Damijan (Krka) in sv. Marjeta (Prežganje). Ti so skupaj s pražupnijo Šentvid pri Stični leta 1389 pripadli stišskemu samostanu. Vikarji so se bili dolžni udeleževati sinod, ki jih je skliceval stiški opat. Tu so morali podati poročilo o delu na župniji, o stanju verskega življenja ter plačati davščine, ki so bile naložene župniji in podružnicam.

knezi Windischgraetzi. Kasneje so v gradu živeli jezuiti in različni najemniki. Grad že več desetletij uspešno prenavlja.

Grad ima ohranjeno značilno renesančno zasnovano iz 16. stoletja. Štiri med sabo različne grajske trakte poudarjajo vogalni stolpi, od katerih sta jugozahodni in severovzhodni valjasta, jugovzhodni in severozahodni pa imata kvadraten tloris. Nad portalom na zahodni fasadi gradu je v prvem nadstropju obnovljen lesen balkon. Trakti obkrožajo notranje, z dveh strani arkadirano dvorišče. Rekonstruirali so tudi stolpič z uro. Na fasadah najdemo vzdane grbe: v severnem traktu novi grb Wagnov iz leta 1558 in grb Liechtenberških s preklesanim grbom Wagnov, v zahodnem traktu robbijevsko Madono, v južnem grb rodbine Gallo. Razpored notranjih prostorov je iz obdobja Valvasorjeve preureditve. V prvem nadstropju je v jugozahodnem stolpu urejena nekdanja Valvasorjeva delovna soba z rekonstruirano manjšo tiskarno. S pohištvom je opremljena knjižnica, občasna poročna dvorana. Ob prehodu z dvorišča v park je vkopana večja cisterna. Leta 1979 je bila z arheološkimi raziskavami potrjena na Valvasorjevih podobah zabeležena skromna renesančna zasnova vrta. Med obojdnimi zidovi in obrobno razvrščenimi gospodarskimi objekti so uredili zelenjavno-okrasni vrt, sadovnjak in zaobljen ribnik.

Ob poteh proti gradu na severni strani so zasadili lipov drevored, ki je še danes dobro ohranjen.

Nova kapela v pritličju je bila odprta leta 1991, orgle v dvorani so kupili leta 1992. V gradu so redno odprte Valvasorjeva grafična zbirka z rekonstruirano tiskarsko prešo, Slovenska geodetska zbirka, lovska zbirka (zbirke Tehniškega muzeja Slovenije) in čarovniška zbirka. Nekaj sob je namenjenih lokalni zgodovini. V nekdanji knjižnici je urejena poročna dvorana, saj je grad ena najbolj priljubljenih poročnih postojank v Sloveniji. **D**

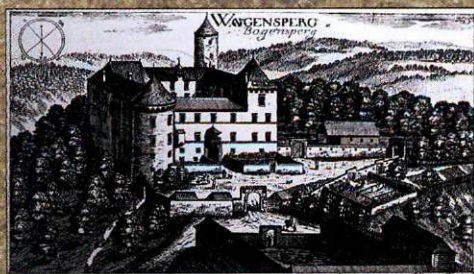
Grad Bogenšperk Grad Bogenšperk stoji na slemenu nad zaselkom Dvor jugovzhodno od Litije. Natančen čas nastanka gradu ni znan. Prvič je bil omenjen leta 1533 kot posest rodbine Wagen, po kateri je dobil ime. Leta 1672 ga je kupil znameniti ljubljanski polihistor Janez Vajkard Valvasor ter si v njem uredil bogato knjižnico in grafično zbirko ter ustanovil grafično delavnico in tiskarno za bakroreze. Deloma je grad preuredil, poglobil vodnjak, zgradil pod-

Neogotska cerkev sv. Martina

Grb Wagnov

Grad Bogenšperk v Slavi vojvodine Kranjske

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.smartno-litija.si

Tone Pavček

Založba Mladinska knjiga

Tone Pavček je eden najbolj prepoznavnih in priljubljenih slovenskih pesnikov. Ob njegovi osemdesetletnici je Peter Kolšek iz več kot desetih pesniških zbirk izbral okrog sto pesmi in jih v zbirki *Samo tu lahko živim* pospremil z obširno spremno besedo. Tone Pavček je vstopil v slovenski literarni prostor skupaj s Kajetanom Kovičem, Janezom Menartom in Cirilom Zlobcem leta 1953 s knjigo *Pesmi štirih*. Pripada povojni generaciji pesnikov, ki so izšli iz socialnega realizma in ga razvijali v smeri intimizma. Zanj je značilna vitalistična naravnost in stih, ki jih odlikuje elegantna melodika ritma in rime. Njegova poezija prinaša življenjske izkušnje, občutenja in spoznanja od marsikod, »a vedno kot kelih, v katerem je skoraj več pelina kot medu«.

Lüdi so gučali

Celjska Mohorjeva družba

Najnovejša knjiga v zbirki *Glasovi* prinaša 177 povedk iz 32 krajev zahodnih in osrednjih Slovenskih goric. V knjigi *Lüdi so gučali* so povedke razdeljene na razlagalne (10), povedke o bajnih bitjih (33), o coprnica (37), o cahnih (21), o mrtvih (6), o mejaših (5), strašljive (25), legendne (7), zgodovinske (6), socialne (14) in šaljive (13). Skupaj je zbranih 177 povedk iz 32 krajev. V letih od 1994 do 2005 so jih zbirali štirje zbiralci: Elizabeta Ajtnik, Alojz Peserl, Milena Lozar in Jelka Pšajd. Pri razlagalnih povedkah gre za pripovedovanja o nastanku posameznih krajev, ki so lokalnega značaja. Največ je povedk o bajnih bitjih, coprnica in cahnih. Bajna bitja so: ajd, sojenica, ženska v belem, vodeni človek, žanjica s srpom, pogrebci brez glave, luč, zvezde, škopnik, pes, bela mačka, črna ovca, berač, mavé. Največ je povedk o coprnica. Cahn je znak, ko nenavadno dejanje posamezniku napove, da je kdo od bližnjih umrl. Legendne povedke govorijo o nastanku kapel in križev pa tudi o prazničnem letu. V zgodovinskih povedkah moški pripovedujejo o spominih na vojno oziroma vojsko.

Ars & humanitas

Filozofska fakulteta

Ars & humanitas je nova revija (zbornik) Znanstvene založbe Filozofske fakultete za umetnost, humanistiko in družboslovje, ki presega ozko specializirano posameznih strok in ponuja odprt forum interdisciplinarnih raziskav. Okrepiti želi dialog med različnimi teoretskimi orientacijami, odpirati izvirne pristope k obravnavi tem, opozarjati na aktualne vidike tematskih interferenc in skrbeti za promoci-

1.

1.

2.

3.

4.

jo humanistike tako v strokovnih krogih kot v širši javnosti. Prva številka prinaša zanimiv tematski sklop, posvečen Pliniju starejšemu, njegovemu Naravoslovju, predvsem pa pomenu in vplivnosti te obsežne in najbolj vsestranske »enciklopedije antičnega znanja« v razvoju različnih področjih zahodnoevropske kulture, umetnosti in znanosti. Poleg tega ponuja v branje nekaj zanimivih študij, ki se posvečajo umetnostnozgodovinskim, kulturološkim, filozofskim in muzikološkim temam.

Czesław Miłosz

Študentska založba

Czesław Miłosz (1911–2004), pesnik in esejist poljskega rodu, je gotovo bil vrhunsko ime sodobne poezije. Po mladosti na Poljskem je emigriral v ZDA, kjer je živel in predaval. V svojem opusu je očrtal meje pesniškega in miselnega sveta naših življenj. Poezija Czesława Miłosza je usmerjena v iskanje transcendence za zunanjo pojavnostjo, reflektivna, celo filozofska, eruditska in v svoji poliloškosti, vživljanju v različne pesniške glasove in stališča, na meji protejske izmuzljivosti. Zmožnost uzreti dialektično nasprotje, imanentno naravi, zgodovini, človeški kulturi in civilizaciji, in hitre spremembe perspektive ji omogočajo, da ne skrepi v neki fazi svojega razvoja, ampak se odriva v nenehno raziskovanje in preseganje že doseženega. Pesnik, večni iskalec inovativne, »prostornejše« oblike, se je zavestno odločil za klasično mero in optimistično naravnost. Knjiga *Zvonovi pozimi* (zbirka *Beletrina*) vsebuje kronološko urejene pesmi iz vseh Miłoszovih zbirk, vključno s posthumnimi *Zadnjimi pesmimi* (2006), in je najboljše predstavitev poezije poljskega nobelovca v slovenščini doslej. Avtorica spremne besede je Jana Unuk.

Hallerstein

Založba Jutro

V knjigi *Hallerstein in astronomija* (zbirka *Svet naravoslovja*) je Marijan Prosen prikazal

življenje in astronomsko delo znamenitega Slovenca, jezuita Ferdinanda A. Hallerja pl. Hallersteina, ki je živel v 18. stoletju. Iz Mengša je odšel v širni svet. V Evropi se je najprej odlično izobrazil v astronomiji, matematiki in filozofiji. Nato je kot misijonar odšel na Kitajsko, kjer je postal predsednik astronomsko-matematičnega kolegija v Pekingu in vodja tamkajšnje jezuitske zvezdarne. Bil je neutrujen opazovalec zvezd, planetov, satelitov, kometov, mrkov in drugih vesoljskih pojavov. O vsem tem je zapustil bogato tiskano besedo. Bil je še kartograf, kronist in celo diplomat. Sodeloval je pri izdelavi zemljevidov delov kitajskega cesarstva, velikega kitajskega zvezdnega kataloga in zvezdne karte. Kot znanstvenik in politik si je pridobil svetovno slavo, pri Kitajcih pa čast mandarina tretje stopnje. Hallersteina imamo za največjega kranjskega astronoma in enega najpomembnejših slovenskih umov preteklosti. Januarja 1999 so slovenski astronomi odkrili planetoid, ki je dobil številko 15071, in ga poimenovali Hallerstein.

Plamenica

Založba Nova revija

Za biografski roman o Primožu Trubarju z naslovom *Plamenica* je pisateljica Mimi Malenšek ob izidu leta 1957 prejela nagrado tedanjega Društva slovenskih književnikov. Zdjaj ga je ob 500. obletnici Trubarjevega rojstva ponatisnila založba Nova revija. Gre za kompleksno biografsko in duhovno predstavitev Trubarja, ki presega romaneskno branje in je marsikomu ob izidu rabila kot podatkovni vir. V času, ko je roman nastal, so bile raziskave Trubarjevega dela, knjižnega dela in jezika še v začetni fazi. Prvi del romana zajema leta od Trubarjevega bivanja na domači Rašici, leta šolanja, do posvetitve v duhovnika leta 1530. V drugem delu sledimo Trubarju do leta 1548, ko se je odpravil v Nemčijo. V tretjem delu spremljamo dogodke do Trubarjeve smrti. Romanu je dodana spremna beseda Kozme Ahačiča *Neugasli plamen*.

Miheličeva stvarnost fantastike

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je v sozaložništvu z Mohorjevo družbo iz Celovca izdala dvojezično slovensko–nemško monografijo Lojzeta Gostiše o slikarju Francetu Miheliču.

Pri Mohorjevi družbi Celovec je izšla dvojezična slovensko-nemška monografija o slikarju, grafiku in ilustratorju Francetu Miheliču z naslovom *Stvarnost fantastike/ Die Wirklichkeit der Phantastik*. Avtor, umetnostni zgodovinar Lojze Gostiša, poudarja, da Miheličeva fantastična umetnost še danes velja za »neprecenljivo avtorsko signirano celoto«.

»Za Miheliča velja, da ostaja ves čas intimno enovit in nekoliko poenostavljeno rečeno zavezan gozdni in rastlinski fantastiki. Z njo po potrebi naseljuje vsakdanja človekova prebivališča, nedoločene domišljajske prostore ali kar brezkončno vesolje,« je o umetnikovem delu na predstavitvi knjige dejal Gostiša.

Skozi svoj fantastični opus ostaja Mihelič zvest »pogozdenemu repertoarju«. Med slovenskimi

Plesoča demona z zvoncem, 1956

umetniki mu po besedah avtorja monografije ni pravih naslednikov. »Ni ustvaril šole ne načina izražanja, ki bi ga kot kategorični imperativ ponudil vrstnikom. Njegova fantastična umetnost je skupaj z njegovo osebno poslanico neprecenljiva avtorska signirana celota,« meni Gostiša. O Miheliču so govorili še drugi posamezniki, ki so

ga imeli čast osebno poznati ali samo občudujejo in spoštujejo njegovo delo. Umetnostni zgodovinar Milček Komelj je dejal, da je umetnik pri svojem delu sicer izhajal iz likovne govornice, a je bil v bistvu pesnik – pesnik podob.

Gostiša se je Miheliču preprosto zgodil in obratno, je presodil akademik Ciril Zlobec. »Mihelič je bil strastno zaverovan, da je bil pravi, veliki, resni umetnik in da je bilo to, kar je počel, smisel njegovega življenja. Gostiša je bil prepričan, da se ukvarja z umetnikom, ki si zasluži, da mu posveti velik del svojega življenja. Javnost pa ni ostala neravnodušna ne do Miheliča ne do njegovega razlagalca in interpreta Gostiše,« je dejal.

Literarnemu zgodovinarju Kajetanu Gantarju je Miheličeva monografija blizu, ker tudi sam goji posebno ljubezen do Ptuja in okoliških lepot. V tem mestu »do izraza pride dionizična ekstaza, ki diha iz vsake Miheličeve umetnine,« je dejal Gantar in dodal, da »ta dionizična ekstaza premaga tudi grozo smrti in se spremeni v triumf življenja«. V. M.

geoplín

slovenska plinska družba

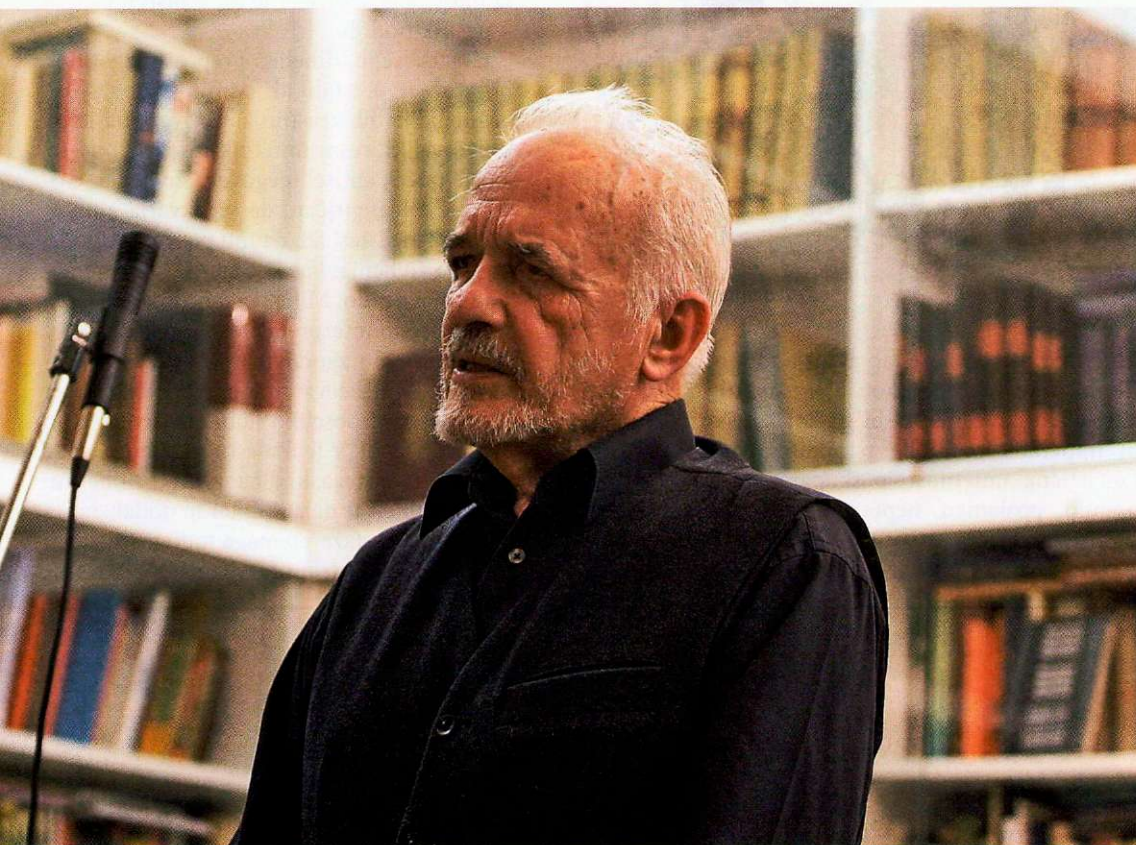
Zanesljiv partner že **30** let

Molčec človek, a glasen pesnik

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Letos je minilo tri leta od smrti slovenskega pesnika Daneta Zajca, ki je bil tudi esejist in dramatik. Ob tej priložnosti je Študentska založba pripravila simpozij o njegovi ustvarjalnosti z naslovom Gori poezija.

Pesnik Dane Zajc

Poezija in nasploh vsa literatura živi, dokler jo kdo bere, oziroma če jo berejo na glas. Da se torej literatura in ustvarjanje Daneta Zajca ne bi pozabilo, so se pri Študentski založbi odločili prirediti simpozij o njegovi literaturi. Menijo namreč, da je že nastopil čas za osvetlitev njegovega dela iz različnih zornih kotov. Da bi to čim bolj uspelo, so pripravili deset prispevkov, vrhunec pa je bil večerni koncert njegovih pesmi v angleščini. »Ne želimo, da bi se z Zajčevo literaturo dogajalo to, kar se dogaja z mnogimi slovenskimi ustvarjalci, namreč da utonejo v pozabo,« je v uvodu simpozija, ki je ves dan potekal v Cankarjevem domu, dejal moderator Aleš Šteger. Po njegovih

besedah je razlogov za pripravo simpozija še več, saj so v kratkem času izšle kar tri publikacije, ki združujejo in predstavljajo Zajčevo literarno zapuščino. V knjižni zbirki Beletrina so pred kratkim izšle njegove zbrane pesmi, ki pod naslovom *V belo* združujejo vseh sedem njegovih pesniških zbirk. Nova revija je objavila knjigo *Za vse boš plačal*, v kateri je Neža Zajc zbrala Zajčeve pesmi, različne tekste, intervjuje in priložnostne zapise, pri založbi Sanje pa je izšla plošča z naslovom *The Last Side of the Mountain* z uglasbitvami angleških prevodov Zajčevih pesmi, ki jih je uglasbil Chris Eckman.

Hiše govorijo ljudi O Danetu Zajcu (1929–2005) je njegov

mlajši kolega Boris A. Novak dejal, da je bil molčec, vase umaknjen in ponotranjen človek: »Bil je poet, ki je skušal besede zasukati drugače, vendar ni bil

Koncert Chrisa Eckmana

samo temni pesnik, obstajal je tudi vedri Dane.« Novak se je veliko ukvarjal z Zajčevim pesništvo in skupaj z njim uredil njegove izdaje. Po njegovem mnenju je bil Zajc velik inovator metafore in eden najboljših primerov, kako funkcionira prosti verz. »Njegov ritem nosi v sebi pečat svetopisemskega jezika, liturgije, nekatere njegove pesmi namreč učinkujejo kot molitve, ponavljanje besed in vzorcev pa je temeljni del njegovega pesnenja,« je pred poslušalci simpozija ocenil Novak. Nato je arhitektka, scenografka in režiserka Meta Hočvar govorila o tem, kje je črpala navdih za realizacijo Zajčevih dram, in o dilemah, s katerimi se je pri tem srečevala. Misel iz njegove igre Voranc: *hiše govorijo ljudi, ki prebivajo pod njihovo streho* je zanj temeljna pri razmišljanju o prostoru vsakršnega dramskega teksta. Zajčeva hiša pa je, kot je dejala, njegova poezija, in ko vstopamo vanjo, ga srečamo, saj je doma vedno, kadar vstopimo.

Ogenj v ustih V nadaljevanju simpozija je pesnik, prevajalec, esejist in glavni urednik Nove revije Niko Grafenauer analiziral pesem Dotik, nato pa je bilo mogoče slišati prispevke o lirskem subjektu v Zajčevih pesmih, njegovi povezavi s Tonetom Pavčkom in prispevke njegovi otroški poeziji. Vse, kar je bilo povedano, bo objavljeno v posebni številki revije Literatura. Za konec simpozija so zavrteli dokumentarni film o pesniku *Ogenj v ustih*, ki sta ga izdelala režiser Brane Bitenc in scenarist Dušan Šarotar. Za slavnostni konec pa je poskrbel koncert Chrisa Eckmana, ki je z gosti v živo predstavil uglasbitve Zajčevih pesmi v angleščini. ■

Ježkova nagrajena

Na slavnostnem koncertu ob dnevu RTV Slovenija, posvečenem slovenski filmski glasbi, so 28. oktobra v Kulturnem domu Nova Gorica razglasili letošnja Ježkova nagrajena. Za dosežke v radijski in televizijski ustvarjalnosti je bil za leto 2008 nagrajen pevec Adi Smolar, medtem ko je nagrada za življenjsko delo pristala v rokah pisatelja Toneta Partljiča. Glasbenik Smolar s svojimi pesmimi daje upanje mladim generacijam, da je na tem svetu vredno biti pošten, vredno ljubiti in delati dobre stvari. Pisatelj, dramatik ter televizijski in filmski scenarist Partljič pa si je s svojim ustvarjanjem pridobil status človeka, ki ve, kaj govori, in ki se ga v nasprotju z drugimi govorniki spleča poslušati, je še zapisala žirija. Za Adija Smolarja je nagrada velika spodbuda. Dejal je, da se bo še naprej trudil lepšati svet z nasveti in hudomušnimi pripombami, kar včasih bolj zaleže kot žuganje.

Adi Smolar in Tone Partljič

Tudi Partljič je bil vesel, saj mu je ta nagrada najljubša, ker je v sorodu s humorjem. Poleg Ježkove nagrade so na prireditvi, s katero so zaznamovali tudi letošnjih 80 let Radia Slovenija in 50 let Televizije Slovenija, podelili še priznanje RTV Slovenija za življenjsko delo. Prejel ga je komponist in dirigent Urban Koder, ki je eden pomembnejših ustvarjalcev šansona, filmske in scenske glasbe ter glasbe za radijski igrani program; njegov opus obsega glasbo za 26 filmov in okoli sto gledaliških predstav. L. H.

Komični Skopuh

Slovensko komorno glasbeno gledališče je na odru Drame SNG Ljubljana premierno uprizorilo komično opero Skopuh Vasilija A. Paškeviča. Prvi slovenski izvedbi je dirigiral Franc Rizmal, ob spremljavi 11-članskega orkestra pa so peli Andrej Debevec, Katarina Perger, Sebastjan Podbregar, Rebeka Radovan in Matej Vovk. Vasilij Aleksejevič Paškevič (1742–1797) je bil eden od tvorcev ruske nacionalne opere. Leta 1756 je postal dvorni skladatelj carja Petra III. in pozneje njegove vdove Katarine Velike. Kot neke vrste ruski Mozart je študiral v Italiji. Poleg zborovskih skladb in romanc je napisal deset komičnih oper, največ uspeha je požela prav farsa Skopuh. Napisal jo je leta 1781, zgleduje pa se po istoimenski Molièrovi komediji z ruskimi imeni oseb. Dogaja se v Moskvi v poznem 18. stoletju ter je eno najzanimivejših in najznačilnejših del ruskega klasicizma. Prva izvedba je bila najverjetneje leta 1781 v St. Peterburgu. Opera pri-

Opera Paškevičev Skopuh

poveduje o Škrtežu, ki upravlja z imetjem svoje nečakinje Ljubime po smrti njenega očeta do njene polnoletnosti. Da mu ne bi bilo treba izročiti njenega premoženja, dvajset tisoč rubljev, ponaredi njen rojstni list in jo prikazuje kot komaj osemnajstletno, čeprav je v resnici že dopolnila 21 let. Ljubima bi rada dobila svoj denar, da bi se poročila z Milovidom. Pri tem ji pomagata Milovidova sluga Lisjak in služkinja Marta. Društvo Slovensko komorno glasbeno gledališče je ob tej priložnosti prvič podelilo nagrado, poimenovano po baritonistu Samu Smerkolju, prejel pa jo je Andrej Debevec. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 6. 11. 2008

19.30 SNG Drama: J.-B. P. Molière: Scapinove zvijače

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: Woody Allen: Bog

20.00 Cankarjev dom: Kolektiv Narobov: Tok-Tok! – plesna predstava

20.00 Plesni teater Ljubljana: Katja Kos: Inventar: Mark your distance! – plesna predstava

PETEK, 7. 11. 2008

16.00 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear

20.00 Siti teater BTC: Ž. Mirčevska: 300 kosmatih

20.00 Ljubljanski grad: Barbara Novakovič: Striček Vanja in 12 šopkov – plesno-gledališka predstava

SOBOTA, 8. 11. 2008

19.00 SNG Drama: W. Shakespeare: Kralj Lear.

19.30 Šentjakobsko gledališče: A. Nicolaj: Hamlet v pikantni omaki

20.00 Ljubljanski grad: Barbara Novakovič: Striček Vanja in 12 šopkov – plesno-gledališka predstava

NEDELJA, 9. 11. 2008

11.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: H. C. Andersen, A. Jaklič: Mala morska deklica – lutkovna predstava

20.00 Siti teater BTC: Iskra Ignis: Kolumbovo jajce – monokomedija

20.00 Cankarjev dom: Irena Tomažin: Kot kaplja morja v usta molka

PONEDELJEK, 10. 11. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

20.00 Cankarjev dom: Irena Tomažin: Kot kaplja morja v usta molka

TOREK, 11. 11. 2008

19.30 SNG Drama: Matjaž Zupančič: Vladimir

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: Woody Allen: Bog

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra: Carmela in Paulino, variete na fino

20.00 Festivalna dvorana: Aleksander Mežek – glasbeni večer

SREDA, 12. 11. 2008

19.30 MGL: D. Potočnjak: Za naše mlade dame

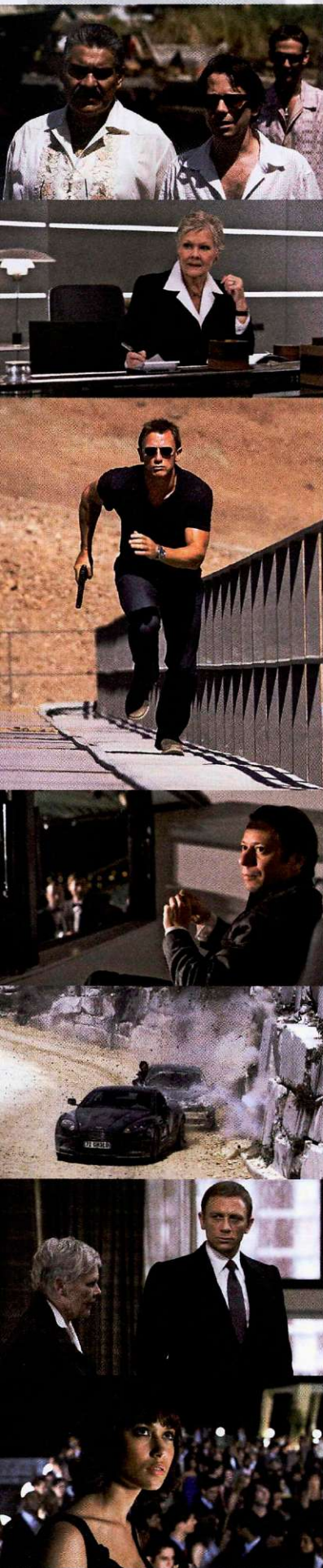
19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: Woody Allen: Bog

19.30 Krizanke: Kristina Bitenc, sopran (Slovenija) & Tadej Horvat, klavir (Slovenija); Nikola Zver, rog (Hrvaška) & Maja Klinar, klavir (Slovenija)

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Kvantum sočutja

Monika Maljevič

Le nekaj ur po dogodkih v filmu *Casino Royale* tajni agent James Bond zajame zloveščega Whita, ki je izsiljeval in umoril Bondovo usodno ljubezen Vesper.

Med iskanjem morebitnega dvojnega agenta v vrstah MI6 Bond na Haitiju spozna fatalno lepotico Camille. Skupaj odkrijeta, da je zaroto svetovnih razsežnosti skoval skrivnostni Dominic Green, v minskem polju prevar, umorov in vratolomne akcije pa mora Bond ves čas ostati korak pred okrutnimi teroristi, dvojnimi agenti CIA in zvedavo šefinjo M.

Kvantum sočutja je dvaindvajseta pustolovščina Jamesa Bonda, najdlje trajajoče franšize v filmski zgodovini. Dogajanje se začne samo uro po tistem, ko se je končal *Casino Royale*. To je prvič, da se novi Bond neposredno navezuje na prejšnjega.

Agent 007 (Daniel Craig) in M (Judi Dench) zaslišujeta g. Whita (Jesper Christensen). Med zasliševanjem spoznata, da ne moreta zaupati nikomur. Bonda žene izdajstvo Vesper, ženske, ki jo je ljubil. Odločen je izslediti sijajni um, ki se skriva za Whitovo skrivnostno organizacijo, in ugotoviti, zakaj je Vesper ravnala, kot je ravnala. Sled ga pripelje najprej na Haiti, kjer najde nenavadno zaveznico v Camille (Olga Kurylenko), prelepi, jeznoriti tujki, ter nato do Dominica Greena (Mathieu Amalric). Ker britanska vlada in CIA delata proti njemu, mora Bond ubiti ali pa bo ubit na svoji misiji. Odkriti mora resnico in uničiti kvantum.

O snemanju Kvantum sočutja so snemali na več lokacijah kot katero koli bondiada v njeni 46-letni zgodovini. Začeli so ga snemati v studiih Pinewood v Veliki Britaniji, potem pa v Panama Cityju ter Colonu v Panami, puščavi Atacama v Čilu, Sienni, Carrari, jezerih Garda in Fonteblanda v Italiji ter v Bregenzu v Avstriji, nekatere sekvence iz

Quantum of Solace

Režija: Marc Forster

Žanr: akcijska avantura

Scenarij: Neal Purvis, Robert Wade in Paul Haggis po likih Iana Fleminga

Igrajo: Daniel Craig, Mathieu Amalric, Judi Dench, Olga Kurylenko, Gemma Arterton, Jeffrey Wright, Jesper Christensen, Joaquin Cosío

Premiera: 6. 11. 2008

Distribucija: Continental Film

zraka so bile posnete v San Felipeju v Mehiki.

Daniel Craig se vrača v vlogo Jamesa Bonda 007 po nadvse uspešnem filmu *Casino Royale*, v katerem je leta 2006 prvič zagrabil Bonda: "Je, kot bi nikoli ne šel stran. Tokrat sem sodeloval malce dlje. Pri Kvantumu sočutja sem bil zraven že tri mesece pred začetkom snemanja. Film

njuje naloge, ki je pred njim: "Nimam občutka, da bi bilo tokrat lažje. Zdi se mi, da je težje. Zdaj od nas nekaj pričakujejo, kar je lahko dvorezen meč, ta del mora biti boljši. Ljudje so ves čas govorili, da se je naš Bond razlikoval od prejšnjih, zato se mora razlikovati tudi ta. Ker sodelujeta Marc Forster, ki je zelo vizualen pripovedovalec zgodb, in Dan Bradley, režiser druge ekipe, ki krasno snema akcijske prizore, smo vedeli, da to vsekakor pomeni, da bosta dala filmu poseben pečat. Dobili smo najboljše talente, da bi posneli najboljšega Bonda doslej. Vsi so zelo vznemirjeni v želji, da bi posneli nekaj drugačnega. Zgodba se začne tam, kjer se je končal prejšnji film, vendar raziskujemo druge stvari. Marc (Forster) na film gleda povsem drugače in osebno sem nad tem navdušen."

Kvantum sočutja je prvo neposredno nadaljevanje v seriji filmov o Jamesu Bondu, razloži Craig: "Menili smo, da je treba pojasniti določene stvari iz filma *Casino Royale* in poskrbeti, da bodo ljudje spoznali, da smo se spet lotili snemanja Bondovih filmov. Sam si želim ustvariti nekaj, kar je lahko povsem samostojen film, če pa damo oba filma skupaj, boste izkusili nekaj neverjetnega, ker boste videli kontinuirano zgodbo." **D**

o Bondu je velikanska mašinerija, za katero je potrebna precej naprežanja, da se požene v tek. Začeli smo takoj po božiču in počasi je vse padlo na svoje mesto."

Po rekordnem uspehu filma *Casino Royale* Craig ne podce-

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

 hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

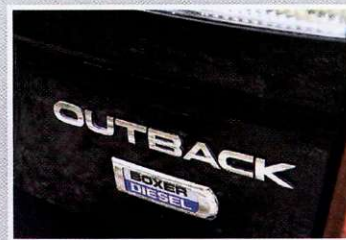
**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00 ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Štafetna predaja

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Subaru outback 2,0D

Subaru je posebna znamka avtomobilov. Bokser-ski motor in štirikolesni pogon; dve asociaciji, ki se pojavita sami od sebe ob omembi avtomobila, ki ni samo prevozno sredstvo, ampak tudi življenjski slog. Ker je bilo jasno, da se Subaru ne bo odrekel temu tako kot ne upokojenci dvigu pokojnin vsakega prvega v mesecu, ta tovarna ni nikoli prodajala osebnih vozil z dizelskim agregatom. Do sedaj.

Težja pot Zato so marljivi Japonci izbrali težjo pot. Razvi-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	SUBARU OUTBACK 2,0D
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, bokser-ski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.998
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 3.600
največji navor v Nm pri vrt./min	350 pri 1.800
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.730 x 1.770 x 1.545
medosna razdalja v mm	2.670
prtljažnik v litrih	459 – 1.649
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.505 (ni podatka)
največja hitrost v km/h	200
pospešek 0-100 km/h v s	9,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,1/5,1/5,8
poraba na testu v l/100 km	7,2
cena vozila v EUR	35.880

li so dizelski agregat, ki ima še vedno nasproti ležeče valje (je bokser-ske zasnove) in zato isti, simetričen stalni štirikolesni pogon. Na zunaj boste novinca spoznali po veliki odprtini na sredini motornega pokrova, ki dovaja hladen zrak do vmesnega hladilnika. Nekakšen dizelski STi. Na zunaj dizelski outback ostaja nespremenjen. Z 20-centimetrsko oddaljenostjo od tal je nekakšen terenski karavan, v katerega razred spadata še Audi-jev allroad in volvo XC70. Glede oblike same ne bom izgubljal besed. Outback je daleč od pozer-skega avtomobila, na trgu je že

nekaj let, a še vedno ni videti zastarel. Tudi v notranjosti v osnovi ostaja enak bencinskim bratom. Prva sprememba je, da nima ročice reduktorja, kjer je sedaj še eno držalo za pločevinko. Druge spremembe pa so vidne na merilnikih. Poleg spremenjene skale merilnika vrtljajev je dodan še kazalček porabe goriva po zgladu vozil BMW. Zadnja novost boste opazili v mraku, ko bodo merilniki z belimi številkami na črni podlagi obkroženi z rdečo osvetlitvijo. Lično, malo kičasto, a še vedno očem prijetno. Usnjeni volan ima tri prečke, na njem so stikala tempomata, pogrešam pa še upravljalna stikala radijskega sprejemnika. Sedeži so udobni, a vozniku dajejo premalo opore v hrbtnem delu, kar bi prišlo prav na daljših vožnjah. Povprečno zahtevnega voznika pa bodo vseeno zadovoljili. Tudi zadaj sedeči bodo imeli kljub ne najdaljši medosni razdalji še dovolj prostora. Hkrati je outback dobro založen s opremo, za popolno razvajanje sem pogrešal le pametni ključ in panoramsko okno.

Bencinske zmogljivosti Bistvo tega subaruja je vsekakor novi motor. Po nekajsekundnem ogrevanju in značilno bokserskem 'startanju' se je oglasil ropot. Kot pri starem 'ljudskem' golfu. Na zunaj je bil ta ropot še bolj slišen, kar ni bil najbolj obetaven začetek, a je po prevoženih nekaj kilometrih le pojenjal. Slovenski uvoznik nas je poučil, da motor potrebuje nekaj časa, da se sam 'nastavi', hkrati pa nas je tišji tek prepričal pri drugih subarujih, ki smo jih že vozili s tem motorjem, tako da je bila to bolj hiba testnega vozila. No, ko se je kazalec temperature povzpел v svoje delovno območje, bi zvok sedaj že ogretega motorja zlahka primerjali z bencinsko gnanim. Še boljši vtis je pustil pri vožnji. Do tisočaka in pol se ne dogaja kaj dosti, nato pa suvereno pospeševanje do štirih tisočakov in pol, kjer se začne rdeče polje in se veselje velike večine dizlov že zdavnaj konča. Zraven se sliši le besno sikanje turbine. Še bolj pa navdušuje prožnost. V peti, na žalost zadnji prestavi (forester in impreza jih imata šest) je pospeševanje od 80 kilometrov do avtocestne omejitve in več navdušujoče. Razlog je ogromna zaloga navora, že pri 1800 vrtljajih v minuti. Dvema bencinskima agregatoma se je v outbacku tako pridružil še tretji, turbodizelski, ki po zmogljivostih gladko poseka na papirju močnejšega štirivaljnega bencinskega brata. Hkrati je manj potraten in že v startu cenejši nakup. Da znajo mojstri pri Subaruju izvrstno uglasti podvozje, je že dolgo znano, a nas vedno znova preseneti, kako odlično požira luknje v cesti. Makadamski ali asfaltni. Le hitrim zavojem se karoserija upira.

Dizel je v outbacka prišel mogoče malo prepozno, vendar bo prepričal vse simpatizerje Subarujevih vozil, ki so pri nakupu okevali predvsem zaradi čedalje višjih cen naftnih derivatov. Štafetna palica se je od utrujenega bencinskega outbacka prenesla do dizelsko gnanega, ki počasi že dohiteva tekmece. **D**

Novici

VOLKSWAGEN SCIROCCO Po čudovitem passatu CC je najnovejši scirocco. Povsod vzbuja zanimanje, obrača glave in buri domišljijo, tako da si ustvarjalci zaslužijo spoštovanje. V tretje so oblikovalci spet ustvarili obliko, ki zapeljuje na prvi pogled, vendar namenoma nima retrolinij, temveč novo podobo, ki pelje znamko Volkswagen v prihodnost. Ob kompaktnih merah (dolžina 4.256 mm, višina 1.404 mm, širina 1.810 mm) in učinkovitih agregatih bo uporaba športnega vozila enostavna skozi vse leto. Po zaslugi bogate serijske opreme (17-palčna lahka platišča, športni sedeži in podvozje, klimatska naprava, ESP, šest zračnih blazin ter radio z osmimi zvočniki) pa bo scirocco tudi dostopen. Z 1,4-litrskim bencinskim motorjem TSI z 90 kW (122 KM) bo stal najmanj 22.922 evrov, medtem ko naj bi bil za kupce najzanimivejši 1,4 TSI s 118 kW (160 KM) za 23.969 evrov (na voljo tudi s 7-stopenjskim DSG za 25.849 EUR).

PEUGEOTVI KOMPIJI 4X4 Lahka gospodarska vozila s pogonom na štiri kolesa so vse prej redkost kot pravilo, vendar obstaja del trga, ki jih potrebuje. Peugeot se v dopolnjevanju svoje ponudbe povezuje s podjetjema FAM in Dangel, da bi se približal tudi kupcem z drugačnimi zahtevami, in ponuja na slovenskem trgu predelave nekaterih različic. Obdelava obsega pri boxerju pogon preko viskosklopke, ki na zadnji kolesni par prenaša do 40 odstotkov navora, poveča odmik od tal na 195 mm, zaščiti podvozje in doda 150 kg k masi praznega vozila, mogoča pa je z vsemi oblikami karoserije in le z motorjem 2,2 HDi. Lahko si omislite še popolno zaporo diferenciala zadaj z vklopom na armaturni plošči za najzahtevnejše pogoje.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni savanki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Rožnati kristali, kot so roževec, danburit ali rožnati turmalin spodbujajo prijaznost, ljubezen in sočutje.

Energija kristalov

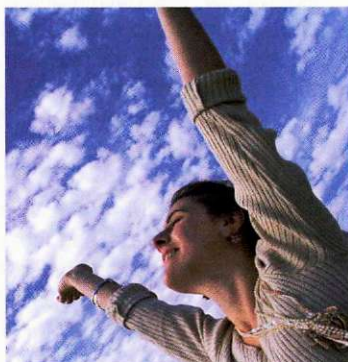
Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Pred milijoni let so se pregreti plini in rudninske raztopine zaradi pritiska dvignili iz jedra skozi zemeljski plašč proti površju. Ko so se staljene kamnine postopoma ohlajale, so rudninske molekule oblikovale različne vzorce.

Potemtakem je starodavno verovanje, da so kristali kosti matere Zemlje, zelo blizu resnice. Čudovite in skrivnostne kristale že od nekdaj uporabljamo za okras, zaščito in zdravljenje. V sodobnem času se pogosto naslanjamo na stara verovanja, ki pa so danes preverjena z znanstvenim raziskovanjem in ugotovitvami. Področje kristalov in iz tega izhajajoča kristaloterapija sta aktualna in zanimiva. Arheologi so med izkopavanji povsod po svetu odkrili koralde, amulete, rezbarije in nakit, izdelane iz jantarja, gaga, turkiza, lapisa, granata, karneola, čistega kremenca in drugih kristalov oziroma kamnin. Ljudje so kristale že nekoč cenili zaradi njihovih čarovnih in duhovnih moči. Vladarji so nosili prstane in krone, okrašene z dragocenimi dragulji. Šamani in zdravniki so amulete iz kristalov in zdravlilne žlahtne kamne uporabljali za zdravljenje in zaščito.

Lastnosti kristalov Nemški mineralog Friedrich Mohs je leta 1812 deset najbolj pogostih mineralov razvrstil glede na to, kateri mineral na drugih pušča raze. Mohsova lestvica je še danes merilo trdote kristalov. Diamant ima na tej lestvici trdoto 10, medtem

ko ima lojevec, ki z lahkoto razpade v smukec, trdoto 1. Drugi kristali in kamnine so po trdoti nekje vmes. Kadar izbiramo kristale za zdravljenje in druge praktične namene, je trdota zelo pomembna. Mehkejše kristale lahko uporabljamo za vsrkavanje negativne telesne in čustvene energije. Trši kristali pa so najboljša izbira, kadar se odločamo za nakit.

Kristaloterapija Izraz kristaloterapija pomeni zdravljenje s pomočjo kristalov. Zdravljenje deluje skupaj z živo energijo znotraj kristala v povezavi z božansko energijo. Pravijo, da so vsi kristali tako kot mi živa bitja, saj imajo tako kot

Dokazani so pozitivni učinki kamnov na naše telo in duha.

ljudje v sebi življenje in energijo. Znano in dokazano je, da nekateri minerali nihajo z isto frekvenco, se pravi z identično vibracijo, kot nihajo določeni organi v našem telesu. Prav takšne kristale uporabljajo v kristaloterapiji. Njihovo delovanje pa ni omejeno le na naše fizično telo, ampak vplivajo tudi na našo čustveno, mentalno in duhovno raven zavedanja. Ker kristali vibrirajo s frekvencami, lahko ob pravilni kombinaciji dodajajo energijo na ravni, kjer je neravnovesje, hkrati pa seveda raztapljajo ter odstranjujejo stare in zastale energetske vzorce. Delujejo na vseh ravneh.

Zdravljenje s kristali Vsak kamen ima posebno vlogo in oddaja vibracije, ki imajo zdravlilne moči. Čim dragocenejši je kamen,

Tigrovo oko pomaga, da uporabite vse svoje vire za doseganje zelenih ciljev.

močnejše energijsko polje ustvari in bolj nas polni s kozmičnimi močmi, ki sevajo v naše okolje. Kamni lahko pritegujejo pozitivne energije in preženejo negativne, njihove zdravlilne energije pa sprejemamo tako, da jih nosimo v obliki nakita ali jih imamo blizu telesa. Za zdravljenje lahko uporabljamo obdelane in neobdelane kamne. Zglajen in obdelan granat je na primer bolj blagodejen kot neobdelan, medtem ko je ametist najučinkovitejši v kristalni obliki. Če si ne moremo privoščiti nakupa dragih kamnov, jih lahko nadomestimo s poldragimi: namesto diamanta kupimo kristalni kvarc, namesto rubina topaz, namesto akvamarina turkiz, namesto modrega safirja lapis lazuli, namesto ognjenega opala karneol, namesto smaragda malahit, namesto indigo safirja azurit. Kamne, ki si jih izberemo, nosimo v tesnem stiku s kožo, da lahko telo vsrkava njihove zdravlilne lastnosti. Lahko jih tudi čez noč potopimo v vodo, nato pa jo naslednji dan popijemo; zdravlilno biserno vodo na primer pripravimo tako, da štiri ali pet biserov čez noč potopimo v kozarec vode.

Čiščenje kristalov Ne glede na to, kateri kristal izberemo, je po-

Na kratko

INOVACIJA ZMANJŠALA CESTNO MORIJO? Stane Jurjec je na 3. slovenskem forumu inovacij predstavil sistem, ki naj bi zmanjšal morijo na cestah. Sistem je zasnovan tako, da nenehno nadzoruje voznikovo početje po celotnem cestnem omrežju. Med vožnjo voznika opozarja, ga spremlja in mu svetuje. Če je razlika med dovoljeno in dejansko hitrostjo prevelika, sistem zvočno opozori voznika. Če se ta na opozorilo ne odzove, se vklopijo svetlobni in zvočni signali. Na zadnji stopnji se zmanjša celo moč motorja, sistem pa voznikovo nepravilnost prijavi ustrezni službi. Jurjec piše: »Voznikom se s tem izobraževanjem programirano, samodejno in vsiljeno privzgoji strpnost, ki bo prešla v voznikovo zavest, dušo in miselnost.« S tem sistemom naj bi se število smrtnih žrtev na slovenskih cestah zmanjšalo za polovico, s tem pa tudi stroški. Patent pomaga vozniku pri ekonomični vožnji, saj ga z govornimi nasveti vodi k prestavljanju v višjo prestavo, opozarja pa tudi na druge napake, ki povečujejo porabo goriva in izpust ogljikovega dioksida. Kljub učinkovitim rešitvam, sistem ni doživel resne podpore in zanimanja prometnega ministristva. Inovator Jurjec je predlagal, da bi lahko sistem vključili v projekt satelitskega cestninjenja, ki ga pripravlja ministristvo. M. M.

OBSOJENI NA PRETEKLOST

Založba Rotis

Najbrž ni nikogar, ki se ne bo mogel poistovetiti z zgodbo, ki jo prinaša roman *Obsojeni na preteklost*, čeprav morda ne z zgodbo v celoti, zagotovo pa se bodo njeni fragmenti in njena simbolna vrednost dotaknili vsakega, ki bo ob branju poleg oči vsaj malo odprl tudi srce.

Okvirna zgodba je postavljena v mirno, skoraj idilično vaško okolje, kjer pravkar poročeni starejši par uživa prve trenutke zakonskega življenja. Vendar je videz idiličnega kmalu razbit z vložno zgodbo o spletkah, lažeh in prevarah politično-gospodarskega vrha v času nekdanje socialistične ureditve v Titovi Jugoslaviji.

Hkrati je ta »vložna« zgodba v resnici osrednja, v kateri lahko odkrijemo tudi elemente detektivke, ki pospeši in razburka pripovedni tok in s svojim enakomernim ritmom daje celotni pripovedi pečat dinamičnosti in dramatičnosti.

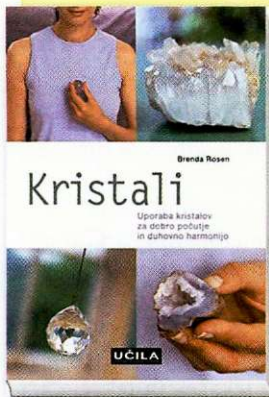
Da je zgodba nadvse aktualna, lahko razberemo že iz naslova, saj tudi danes na vsakem koraku vidimo, slišimo oziroma občutimo preteklost, ki se kot trdovraten madež zažira v sedanost, pa čeprav je minilo že desetletje in pol, odkar je bil rojen »otrok« z imenom Slovenija.

(Iz predgovora Zdenke Hliš)

Knjigo Franca Planteuja *Obsojeni na preteklost* lahko naročite na uredništvu Demokracije:

Nova obzorja, d. o. o.,
Mivka 25, 1000 Lj.,
telefon: 01/24 47 200

Brenda Rosen

Kristali, založba Učila

Priročnik *Kristali* – uporaba kristalov za dobro počutje in duhovno harmonijo nam jasno razloži nastanek in lastnosti kristalov ter njihovega učinka na človeka. V njem najdemo praktične nasvete, kako izbrati prave kristale in kako skrbeti zanje. Predstavljene so enostavne metode uporabe kristalov pri zdravljenju telesa, uravnavljanju čustev in harmonizaciji duha.

membno, da zanj skrbimo in ga varno shranimo. Redno ga čistimo, da odstranimo vso negativno energijo, ki jo vsrka. Kristali namreč bolj kot druge snovi ohranjajo, zadržujejo in krepijo energijo. Kamne čistimo tako, da jih od šest do osem ur pustimo pod tekočo vodo ali pa jih čez noč zakopljemo v zemljo in jih nato splaknemo z vodo. Če kamen za nekaj dni položimo med nekaj kvarcev, poživimo njegovo energijo. Kamen lahko tudi položimo na pladenj (ne sme biti plastičen)

in ga postavimo neposredno na sončno svetlobo, saj je sonce velik vir energije in čiščenja. Vse kamne razen rdečih koral in rubina lahko prečistimo tako, da jih najmanj tri ure namakamo v mleku; rdečo koralo namočimo v milnico, rubin pa v limonin sok. Kamne, ki jih uporabljamo za zdravljenje, temeljito očistimo z najmanj dvodnevним namakanjem v slani vodi. Pravijo, da ne izberemo sami kristala, ampak on izbere nas. Zato se samo prepustimo njegovemu pozitivnemu delovanju. **D**

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozih zbirnih pošilk. **Ponujamo dnevne zbirne linije** za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

Intereuropa
Globalni logistični servis

Naša poslovna mreža z lastnimi podjetji obsega:

- Slovenija
- Hrvaška
- BiH
- Srbija
- Makedonija
- Francija
- Avstrija
- Nemčija
- Rusija
- Ukrajina

Ulice prestolnice so bile polne tekačev.

Tekaško obarvana prestolnica

Kristijan Stranščak, foto: Gregor Pohleven

Zadnji konec tedna v oktobru je na ulicah našega glavnega mesta potekal največji tekaški spektakel v Sloveniji, 13. ljubljanski maraton. V polmaratonu je Roman Kejžar izboljšal rekord, rezultati na 42 kilometrov pa so ostali enaki.

Udeležba na ljubljanskem maratonu od leta 1996 strmo narašča, s tem pa maraton med tekači dobiva čedalje večjo veljavo. Rekordna časa v najdaljši razdalji ostajata nespremenjena, v polmaratonu pa ga je izboljšal naš najboljši tekač Roman Kejžar. Prvi maraton v Ljubljani je bil 27. oktobra 1996, v tem letu pa so se tekmovalci pomerili na maratonski (42,195 km), polmaratonski (21,0975 km) ter rekreativni progi, dolgi deset kilometrov in pol. Prvega maratona se je udeležilo vsega samo 673 tekačev, od tega niti en tuj tekač. Takrat ni nič kazalo, da se bo prireditelj prelevila v danes tako množični in največji tekaški spektakel pri nas, nihče pa si ni upal niti pomisliti, da bo dobrih deset let kasneje na ljubljanski maraton prijavljenih skupno v vseh tekaških disciplinah več kot 10.000 tekačev. Ta magična

številka je bila presežena v lanskem letu. Na najdaljši razdalji sta se zmage prvega maratona veselila še danes naša najuspešnejša maratonca Roman Kejžar in Helena Javornik.

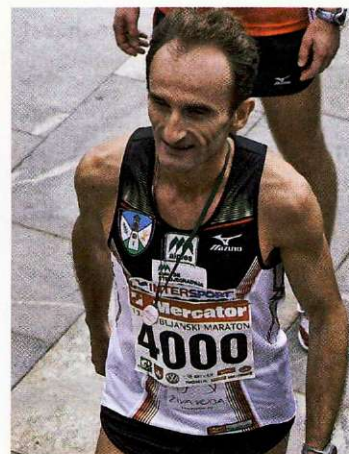
Razširitev discipline Leta 2000 je mesto Ljubljana kot organizator v sklop tekmovanja vključilo

še osnovnošolski in srednješolski tek ter tekmovanja za najmlajše, kar je kasneje prireditelj razširilo na dva dneva in prireditelj je tako postala pravi tekaški praznik. Na letošnji prireditvi se je v tekaško primernem jesenskem vremenu v soboto zbralo skoraj 4.800 mladih nadobudnih osnovnošolcev in srednješolcev,

ki so se spopadli z različnimi, zanje primernimi razdaljami. Vrhunec prireditve, ki je potekal že tradicionalno zadnjo nedeljo v oktobru, pa se je začel z maratonom in polmaratonom. Na 42.195 kilometra dolgo maratonsko preizkušnjo se je prijavilo 899 tekačev in tekačic, na pol krajši razdalji je teklo 5.222 tekačev in tekačic, v rekreativnih tekih pa je nastopilo 4.547 ljubiteljev teka, tako da je bil rekord skupnega števila tekačev (več kot 15.000) tudi letos presežen.

Helena Žigon, najstarejša udeleženka

Roman Kejžar, rekord polmaratona

Etiopija in Ukrajina Na cilj letošnjega maratona je kot prvi priteknel Etiopijec Amara Mulu in požel zaslužen aplavz zbrane množice na Trgu republike. "Tek je bil zelo dober. Navdušen sem, da sem zmagal. Vreme je bilo zelo lepo, proga zahtevna, a lepa, Ljubljana pa je zelo lepo mesto. Sem se bom z veseljem še vračal, če me bodo povabili," je po

Mulu, zmagovalec
13. ljubljanskega maratona

vsej zgodovini ljubljanskega maratona in optimistične napovedi predsednika organizacijskega odbora Andreja Razdriha, letos rekordnih tekov v maratonu sicer nismo videli, odlične razmere za tek pa je izkoristil Roman Kežar in za 14 sekund izboljšal svoj stari rekord v polmaratonu iz leta 2004 s časom 1:05:47. »Odličen rezultat. Razmere so bile skoraj idealne, dobri so bili tudi narekovalci ritma,« je dejal izkušeni tekač.

Rekord v maratonu tako ostaja v rokah Ukrajinca Oleksandra Sitkovskega, ki je na najdaljši razdalji kljub slabemu vremenu dosegel čas 2:12:49. Slovenci imamo tri rekorde. Letošnji Kežarjev iz polmaratona ter dva rekorda v ženski konkurenci, ki sta v lasti naše najboljša maratonke Helene Javornik. V času 2:32:33 je pritekla na cilj leta 1998, štiri leta pozneje pa je nastopila v polmaratonu in zmagala z odličnim časom 1:11:45.

Dvodnevni tekaški praznik v Ljubljani se je tako končal z rekordnimi števkami tako po prijavljenih tekačih kot po obiskovalcih na prireditvi in ob tekaški trasi. Nagradni sklad za rekord v maratonu v višini 20.000 evrov ni bil podeljen, verjetno zaradi dokaj težke tekaške trase, za prihodnje leto pa je ljubljanski župan Zoran Janković obljubil podvojen vsoto, kar bo gotovo privabilo še več vrhunskih tekačev. **D**

tekmi dejal 21-letni tekač iz Etiopije, ki je ugnal večne tekmece iz Kenije, zato je po njegovih besedah ta zmaga še več vredna. Etiopijec je bil lahko še dodatno dobro razpoložen, saj si je s časom 2:14:41 pritekkel tudi osebni rekord. Najboljši Slovenec je bil Robert Kotnik na 12. mestu.

Med ženskami je zmagala Tatyana Mesentseva, ki je v cilj pritekla v času 2:37:13 in bila presrečna. "Tempo teka je bil kar dober, sem pa sposobna teči še bolje. Toda najbolj pomembno je, da sem dobila tisto, po kar sem prišla. Zmago," so bile njene prve besede po prihodu v cilj. Med deseterico so pritekale tri naše maratonke, sedma je bila Mateja Šuštaršič, osma Neža Mravlje, deseto mesto pa si je pritekla Damjana Blatnik.

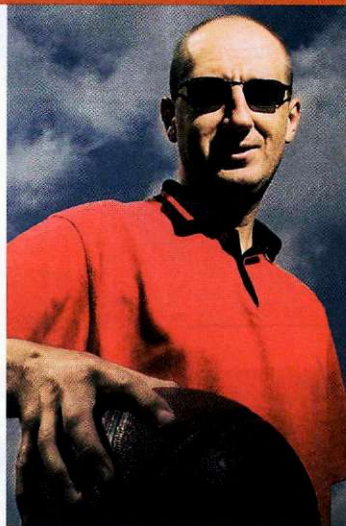
Rekord v polmaratonu Glede na najboljšo tekaško zasedbo v

Britanska atletinja **PAULA RADCLIFFE**, ki jo je na olimpijskih igrah v Pekingu ustavila poškodba, je še tretjič v karieri osvojila sloviti newyorški maraton in tako ubranila lanski naslov. Po sloviti Norvežanki Grete Waitz je postala komaj druga atletinja, ki je v New Yorku zmagala več kot dvakrat (2004, 2007, 2008).

Britanec **LEWIS HAMILTON** (McLaren-Mercedes) je novi svetovni prvak formule 1. Na zadnji dirki sezone v brazilskem Sao Paulu je Britancu za skupno slavlje zadoščalo peto mesto. Njegov edini tekmeč v boju za naslov v sezoni 2008, domačin Felipe Massa (Ferrari), je bil kljub zmagi na koncu za točko prekratek (97 in 98).

Spletni igralci

Esad Babačić

V košarkarskem delu Tivolija so se letos specializirali za hitre nakupe, brez vnaprejšnjega preverjanja blaga.

Tako so pred tednom pripeljali še dva sumljiva igralca z onstran Atlantika, kjer očitno ne manjka zainteresiranih košarkarjev. Žal imajo igralci NCAA to grdo navado, da pridejo v Evropo z bogatim registrom otroških bolezni, ki jih prebolevajo med samim privajanjem na drugačne razmere. Eni imajo težave s cono, eni z dvokorakom, nekateri pa se začnejo preprosto dolgočasiti. Nekaj takšnega bi lahko dejali za Smitha, ki je že kmalu po prihodu v Slovenijo zapustil Tivoli. Kaj je bilo tisto, kar ga je zmotilo v naši lepi deželici, lahko le ugibamo. Sodeč po učinku letošnjih okrepitev so na delu kvazimenedžerji, ki kupujejo po navdihu, kar seveda ni vedno najbolje. Tisto, kar se zdi v izložitvi lahkotno in učinkovito, se lahko v stvarnosti izkaže za težko in nepraktično. Preveč slikic in premalo resničnega poznavalstva, bi lahko dejali. Ampak pomembno je, da posel cveti, pa čeprav pušča za seboj ruševine. Namesto da bi prihodnost evropske Olimpije gradili na domačih fantih, kot sta Sirnik in Sarajlija, ki kažeta zavidljivo stopnjo igralske inteligence, se pod Rožnikom oklepajo neperspektivnih študentov, ki niso prava rešitev za to Olimpijo. Toliko časa smo tarnali nad pomanjkanjem podmladka iz domačih logov, zdaj pa, ko ga naposled imamo, se do njega obnašamo mačehovsko. Že na prvi pogled je jasno, da imata udeleženca zadnjega kadetskega finala štirih boljše osnovno znanje od Wallacea, ki se muči s prenašanjem žoge čez sredino. Tudi sicer se zdi igra Olimpije nekoliko zavrtta, kar velja predvsem za obrambo, s poudarkom na skoku, ki je res ubog. Še vedno se igra na juriš, kar velja predvsem za končnice, v katerih se poskušajo nadomestiti pomanjkljivosti. Naši prvaki igrajo nekakšno inačico košarke »run and gun«, kakršno bi prej pripisali Zadru, ki pa ima za to precej več ustreznega kadra. Za nameček je Zadar začel igrati tudi obrambo, tako da imajo njihove trojke več haska. Tega za Olimpijo, ki dobi na vsako svojo trojko vsaj eno nasprotnikovo, ne bi mogli trdit. Časi se očitno menjajo in kljub precejšnjim nihanjem je treba verjeti v ideje potentnega Džikića, ki je pokazal, da je res pri stvari. Njegova izjava po nesrečnem porazu proti Tau Ceramicci, da ga v Tivoliju nihče več ne bo premagal, mi je bila zelo všeč. Srbski trener se očitno zaveda, da potrebujejo njegovi fantje dodatno vzpodbudo pred nadaljevanjem te dolge in težke sezone.

Materialni dokazi po nesreči niso bili ustrezno zavarovani.

Oboji so se pritožili

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Po skoraj desetih letih od nesreče s smrtnim izidom je sodišče Miranu Rudanu izreklo pogojno zaporno kazen osmih mesecev. Z rzsodbo ni zadovoljna nobena stran; tožilstvu se zdi kazen premila, pevec pa vztraja pri oprostitvi.

Po skoraj desetletju je Okrožno sodišče v Ljubljani pevca Mirana Rudana spoznalo za krivega povzročitelja prometne nesreče iz malomarnosti in mu prisodilo osem mesecev pogojne zaporne kazni. Sodba še ni pravnomočna, saj je Rudan že napovedal, da se bo na rzsodbo pritožil. Kot trdi, za nesrečo ni kriv. Pritožbo na rzsodbo je napovedalo tudi tožilstvo.

Nesreča se je zgodila 27. oktobra 1999, ko je Rudan svojo rdečo alfo romeo parkiral na pločniku v Tavčarjevi ulici v Ljubljani. Ko je voznik avtomobila odprl vrata, je po kolesarski stezi pravilno pripeljala takrat 47-letna Majda Marija Kolenik, trčila v avtomobilska vrata, padla na tla in obležala. Poškodbe glave in možganov nesrečne kolesarke so bile tako hude, da je v bolnišnici čez nekaj tednov umrla.

Obtoženi Rudan je ves čas zatrdel, da nesreče ni storil. Odločno zatruje, da na avtomobilu alfa romeo, ki ga je vozil tistega dne in ga menda še vedno ima, ni nobene praske, ki bi dokazovala njegovo krivdo za nesrečo s smrtnim izidom. Trdi tudi, da se vse od tistega dne, se pravi že skoraj deset let, avta ni nikoli dotaknil oziroma posegal vanj.

Sodišče je na drugi strani prepričano, da je Rudan omenjeno kaznivo dejanje storil, vendar je sodni senat menil, da je bil prej-

šnji kazenski postopek pomanjkljiv. Materialni dokazi na kraju nesreče namreč niso bili ustrezno zavarovani. Premaknjeno je bilo tako kolo ponesrečene kolesarke kot tudi avtomobil, katerega vrata so povzročila nesrečo. Vendar so po mnenju sodišča vsi drugi dokazi dovolj trdni, da potrjujejo trditve tožilstva in s tem krivdo Mirna Rudana za usodno nesrečo, se pravi trčenje kolesarke v malomarno odprta vrata vozila, kar je povzročilo padec, poškodbe po padcu in smrt kolesarke v bolnišnici več tednov po nesreči.

Sodišče je tudi menilo, da je bila nesreča splet okoliščin, ki so pripeljale do posledic, in da je bila kršitev obtoženega Rudana pri povzročitvi nesreče zelo

Rudan zatruje, da očitanege dejanja ni storil.

majhna. Zaradi vsega naštetega je bil sodni senat prepričan, da bi pogojna kazen popolnoma zadostovala, zato jo je seveda tudi izreklo.

Oboji v pritožbo Kot že rečeno, se z izrečeno kaznijo ne strinja nobena stran. Tožilstvo meni, da je pogojna obsodba prenizka kazen, da bi bila pravična, kot meni sodišče, Rudan, ki seveda vztraja pri svoji nedolžnosti, pa meni, da bi moral biti popolnoma oproščen.

Odziv javnosti na rzsodbo ljubljanskega sodišča je deljen. Velika večina, zlasti komentatorji na spletnih straneh, je prepričana, da je obsodba odločno premila in da bi bila potrebna vsaj nepogojna zaporna kazen. Seveda pa je zdaj zadeva na pritožbeni instanci, da pretehta sodbo in obe pritožbi. **D**

Z ukradenim tovornjakom

Trije hrvaški državljani so poskušal prepeljati ukradeni tovornjak iz Avstrije v lepo njihovo.

Na ljubljanski obvoznici so policisti blizu predora Golovec z zvočnimi in svetlobnimi signali ustavljali tovorno vozilo z avstrijskimi registrskimi tablicami, ki je iz smeri Zaloške peljalo proti predoru. Voznik tovornjaka je začel zmanjševati hitrost, potem pa nenadoma pritisnil na plin in začel menjavati pasove, da bi preprečil policijskemu vozilu, da ga prehititi. Voznik je nato zapeljal proti izvozu za Bizovik. Tam pa je pred rdečo lučjo na izvozu čakalo večje število vozil, zato vozniku ni ostalo drugega, kot da se tudi sam ustavi. Policisti so ga prijeli in izkazalo se je, da je 39-letnik iz Hrvaške. Policisti so opazili tudi osebni avtomobil BMW 525, ki je vozil pred tovornjakom in je začel

bežati, ko so ustavljali tovornjak. Opis avtomobila so posredovali drugim policijskim patroljam po državi; BMW so kmalu našli na gradbišču avtoceste v bližini Trebnjega, potnika v vozilu, gre za 36- in 25-letnega hrvaška državljana, pa so našli v Novem mestu.

Vsi trije Hrvati se so srečali pri preiskovalnem sodniku, preiskava pa je pokazala, kaj bil vzrok za beg. Sto tisoč evrov vredni tovornjak je bil ukraden, trojica pa ga je prevzela od tatu v Avstriji in ga poskušala prepeljati na Hrvaško. Preiskovalni sodnik je trojico zaslišal, za voznika tovornjaka pa odredil pripor do sojenja. Vsi trije se bodo zagovarjali zaradi prikrivanja ukradene stvari. B. S.

MADŽARA S PAKISTANCI V popoldanskih urah so policisti sklenili opraviti postopek z Madžaroma, starima 32 in 21 let, ki sta s tovornjakom nissan interstar stala na počivališču Lukovica med Celjem in Ljubljano. V ozki kabini se je stiskalo kar trinajst pakistanskih državljanov, ilegalnih prebežnikov, starih od 19 do 32 let. Madžara sta nesrečnike kot živino naložila v Romuniji in jih nato prek Madžarske in Slovenije poskušala prepeljati v Italijo, ki je bila ciljna država. Madžara v priporu čakata na sojenje zaradi prevažanja ilegalcev, starejši pa še zato, ker se je izkazal z dokumentom, ukradenim na Madžarskem.

PRAV VSE NAROBE Sredi popoldneva so policisti iz Grosuplje ga posredovali v okolici Ivančne Gorice, kjer je prišlo do prometne nesreče z gmotno škodo. Povzročitelj nesreče je bil lokalni 25-letnik, ki je neregistrirano Renaultovo petico gnal s preveliko hitrostjo. Preveliki hitrosti in nesreči je botroval tudi alkohol, kajti povzročitelj je napihal po starem poldrugi promil, kar bi bilo dovolj, da se poslovi od vozniškega dovoljenja, ki pa ga tako ali tako nima. Povzročitelj se bo srečal s sodnikom, nabral se mu je lep kup položnic za plačilo glob, poravnati pa bo moral še stroške postopka in povzročeno škodo.

14. Gala koncert
Radia Ognjišče za vso družino

**Moje pesmi
 moje sanje**

16. november 2008 ob 15h in 19h
 Cankarjev dom

Prijazno povabljeni!

**Rezervacija vstopnic
 na 01/512-11-26.**

RADIO OGNJIŠČE

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 Kisovec
 www.elektroprom.si

uprava
 03-56-57-150

trgovina
 EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234

storitve
 03-56-57-150

- > elektroinstalacije
- > strojne instalacije
- > geodetske storitve
- > daljinsko ogrevanje na lesno biomaso
- > kabelsko komunikacijski sistemi
- > trgovine EVJ Center
- > delovni stroji in nizke gradnje
- > bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv.elektroprom.si
 komerciala:
 03-56-57-158
 uredništvo:
 03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Kraljica v Srbiji

Ena naših najbolj znanih transseksualk Salomé se je pred nedavnim vrnila iz Srbije. Tam je v neki vasi blizu Beograda doživela pravi šok. Na lastni koži je doživela sceno iz kulturnega filma Priscilla, kraljica puščave: moški so jo sprejeli kot kraljico. Gledali so jo požljivo, se ji nasmihali in ji ponujali pijačo. Prvič v življenju je igrala biljard, vso noč pa so samo zanjo igrali romski glasbeniki. Salomé je odšla v Srbijo, da bi si odpočila pred začetkom nove sezone svojih že tradicionalnih zabav na robu Ljubljane. Čeprav je imela veliko dela s srbskimi oboževalci, ji je vendarle uspelo, da si je nabrala dovolj sveže energije za pripravo zabave, ki jo je to-

Salomé je vedno rada v središču pozornosti.

krat priredila na dan pokojnih. »Želim, da se jih spominjamo na pozitiven način, kot bi si gotovo tudi sami želeli,« je izjavila Salomé. Poleg tega zadnje čase veliko sestankuje, saj se ji obeta podpis pogodbe za velik projekt, o katerem pa še ne želi govoriti.

Še en otrok?

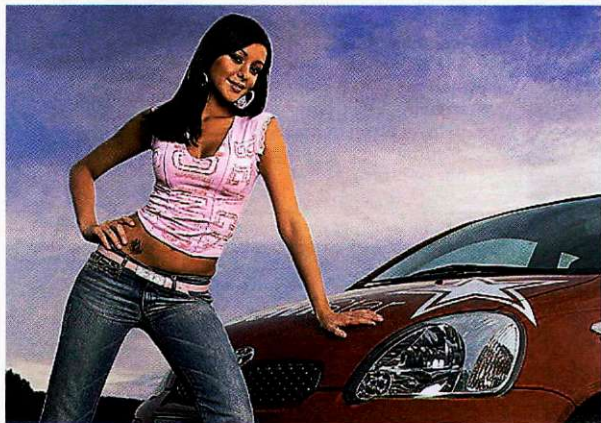
Kanadska pevka Céline Dion je oznanila, da bosta z možem Renejem po njeni končani svetovni turneji poskusila spočeti drugega otroka. 40-letna pevka je od leta 1994 poročena z Renejem Angelilom, ki pa je od nje starejši kar 26 let. Zakoncema se je leta 2001 rodil prvi sin Rene-Charles, a sta se morala za to precej potruditi in dalj časa obiskovati kliniko za plodnost. Po sedmih letih pa si Céline, ki je ta čas na svetovni turneji Taking Chances, želi še enega otroka, čeprav se zaveda, da bo to precej težak podvig. »Z Renejem bova spet poskusila po koncu moje turneje. Upam, da mi bo uspelo zanositi. Blagoslov je bil že prvi otrok, a moje upanje še ni umrlo. Prvič sva poskušala šest let in po čudežu nama je uspelo,« je dejala v oddaji Oprah Winfrey.

Znova si želi postati mama.

Groharjeva v prometni nesreči

Sanja Grohar, ki se je s prijateljem peljala z nekega intervjuja na drug intervju, je v Ribnici doživela prometno nesrečo. Ko je opazila peško na prehodu za pešce, je ustavila, takrat pa se je vanjo zaletel tovornjak, ki je pripeljal za njo. »V nesreči sem si poškodovala koleno in nategnila vratne mišice,« je za 24ur.com dejala Sanja. »Bila sem v šoku, postalo pa mi je tudi neznosno slabo, zato sem bruhala.« Sanja pravi, da je bil povzročitelj nesreče izredno prijazen in korekten. Sprva je ni prepoznal, ko pa je ob izpolnjevanju evropskega poročila povedala svoje

Spet je imela smolo na cesti.

ime in priimek, je kljub nezgodi postal malce bolj veder. Sanja je namesto na intervju odšla na urgenco. »Za vrat mi niso dali opornice, temveč bom morala obiskati kiropraktika,« pravi mladenka, ki si je (po nerodnem padcu na Pesmi poletja) znova poškodovala desno koleno. Pevka in voditeljica oddaje TV Tuba je doživela že tretjo prometno nesrečo; tokrat je vozila mamin avto, saj je pokroviteljskega pred nekaj dnevi vrnila.

Nova ljubezen?

Nov par na vidiku

Maruša Ojsteršek, novinarka, ki jo lahko večkrat vidimo na glasbeno obarvanih dogodkih, je, kot kaže, med delom podlegla čarom pevca skupine Niet Boruta Marolta - Dodija. Od nek-daj velja, da se na rokerje 'lepijo' lepa dekleta. Predstavniciam nežnejšega spola pa očitno dišijo tudi malce bolj poredni fantje, ki jih v glasbi kar mrgoli. Sploh v punku. **Borut Marolt - Dodi** je pred časom igral v skupini Prislusnimo tišini, po besedah znancev pa se je njegovo spolno življenje po priključitvi h kulturni skupini Niet razcvetelo. Govori se, da je zadnja 'cvetlica', na kateri je pristal, simpatična voditeljica in novinarka **Maruša**, znana po tem, da se hitro ogreje za glasbenike.

Poplava varušek

Družina vzbuja veliko pozornosti, kjerkoli se pojavi ...

Zvezniški par Brad Pitt in Angelina Jolie ima menda za svoje otroke kar šest varušek. Privoščita si jih nedvomno lahko ... Vsak otrok ima torej svojo varuško. Za njune posvojence, 7-letnega Maddoxa, 4-letnega Paxa, 3-letno Zaharo, 2-letno biološko hčerko Shiloh ter dvojčka Knoxa in Vivienne je tako po poročanju revije *Life & Style* dobro poskrbljeno. Revija je tudi razkrila, da ima številčna družina v jedilnici mizo, za katero lahko sede kar šestnajst ljudi. Zelo dobro pa so zanje poskrbeli tudi v Nemčiji, ko so se nedavno mudili v Berlinu, saj jim je podjetje Volkswagen dalo na uporabo več kot dvajset avtomobilov. A kaj ko cena slave terja toliko vdora v zasebnost ...

Prima ugodnosti za kupce Prima kurilnega olja.

**PAKET DVEH DVD-JEV HKRATI,
ZA DVA MESECA, SAMO 1 EUR!**

SPLETNA VIDEOTEKA

**PRALNI STROJ BOSCH
ZA SAMO 299 EUR!**

SPECIALIZIRANE TRGOVINE
ZA BELO TEHNIKO IN KUHINJE

**ODEJA ACTIGARD MEDICO LUX
PO IZJEMNO UGODNI CENI!**

Nakup Prima kurilnega olja vam prinaša ugodnosti pri naših partnerjih!

Promocija traja od 7. 10. do 7. 12. 2008

080 22 66

www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Prebujenje jezika

Magični gledalec

Proslava ob dnevu reformacije me vsako leto preseneti. Tokrat me je pozitivno, čeprav sem v preteklih letih imel drugačne izkušnje.

Lani na primer sem ponergal, ker je avtor proslave vanjo vključil škofa Tomaža Hrena. Pa ne zato, ker bi imel kaj proti škofu, pač pa zato, ker sem vedel, da bodo naši »rdečkožci« spet noreli. Tako kot so noreli takrat, ko so naši cerkveni možje v kapelici na Kredarici postavili spominsko ploščo pokojnemu kardinalu, blaženemu Alojziju Stepincu. In tudi dan reformacije je bil dostikrat priložnost za nekakšno kulturnokampfovsko obračunavanje s Katoliško cerkvijo, ki je zažigala slovenske knjige (men-

da zato, ker so bile slovenske, bodo rekli naši antikataličani). A to še ni vse: v nasprotju z moralno togim katolicizmom naj bi bil protestantizem lahkoten, liberalen, skratka simbol za nekaj razpuščenega. Vsaj tako trdijo naši »protestanti«, ki v življenju niso stopili v nobeno cerkev, ne v protestantsko in ne v katoliško. In niso prebrali niti enega Luthrovega ali Trubarjevega spisa. Čeprav sem na splošno ponosen na avtorja prve slovenske knjige Primoža Trubarja, sem dostikrat v dilemi, ali res potrebujemo dan reformacije glede na to, da je to kulturni in ne verski praznik. Svoj kulturni praznik Slovenci že imamo, in to na dan Prešernove smrti. Lahko pa bi imeli tudi dan prve slovenske knjige ali Trubarjev dan.

Kot sem že zapisal, me je proslava kar navdušila. Prenos iz Gallusove dvorane Cankarjevega doma je odprla Živa Rogelj – in to ne le z zvokom. Kar mi je bilo čisto všeč. Se vidi, da ima punca čut za kulturo. Tudi ambient v dvorani je bil prijeten, čeprav je bilo nekoliko temačno. Sprašujem pa se, ali je predsednik države Danilo Türk zamudil po pomoti ali namenoma, da se je lahko rokoval s tistimi, ki so sedeli v prvi vrsti, med drugim z Milanom Kučanom, njegovim večnim »zoprnikom« Janezom Janšo, ki je še poslednjič javnosti predstavil svojo damo Urško (kar se proslavitiče seveda), pa z evangeličanskim škofom Gezo Ernišo ter katoliškim ljubljanskim nadškofom Alojzom Uranom (čeprav sem morda prezrl, ali se je z njima rokoval). Če sem nazadnje imel pripombe na predsednikova stališča, moram reči, da je bil s svojim govorom tokrat spodobno diplomatski. Kljub temu pa sem imel vtis, da je kar malo preveč laskal slovenskim evangeličanom, pa čeprav oni tako kot drugi kristjani praznujejo veliko noč, božič in praznike, ki so tudi dela prosti dnevi. Me pa seveda veseli, da je gospod predsednik poudaril TEDANJE zablode TEDANJE Katoliške cerkve, zaradi česar je nastala reformacija. To je nedvomno lepo sporočilo glede na nič kaj strpno govorico raznih protiverskih fundamentalistov, ki mi zadnje čase kar naprej brencijo okoli glave.

Sicer pa je proslava imela naslov, ki je enak naslovu te kolumne. Priznam pa, da se nisem strinjal s pripovedovalcem, ko je rekel, da s(m)o Slovani v tem evropskem prostoru šele od šestega stoletja dalje. Kaj hočem, sem pač nagnjen k tezi, da smo Slovenci staroselci na naši ljubi zemlji, pa naj si večvredni Avstrijci in Italijani mislijo, kar hočejo. Nisem pritepenec in amen! ☐

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Poglejte najprej sebe, potem pa šele začnite kritizirati druge, ki so veliko manj krivi za nastalo situacijo, kakor mislite vi. Teden bo precej razburljiv in imeli boste veliko opravkov, ki vas bodo zelo prevzeli.

Bik
21.4.-21.5.

Sprehodi v naravo vas bodo poživili in razveselili. Lahko se boste sprostili in uredili vse, kar je treba za prevzem novega dela, ki vas čaka. Če imate otroke, bo doma te dni zelo živahno in naporno.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Tudi ta teden boste nadvse naveličani sedenja na mestu in večno ponavljajočega se dela s papirji in dokumenti. Kmalu se boste odpravili na lepše, vendar ne pred koncem tedna. Veliko veselje vas čaka.

Rak
22.6.-21.7.

Ko boste ta teden prišli v službo, vas bo presenetilo, da so vam med vašo odsotnostjo dodelili še dodatna opravila, ki jih boste morali posledje redno opravljati. Močno se boste morali potruditi, da vam bo delo steklo.

Lev
22.7.-21.8.

Vztrajnost bo veljala; še naprej boste imeli srečo, ki vas vedno drži pokonci. Obiski, ki jih niste pričakovali, vas bodo močno vznemirili, čeprav bi jih bili kakšen drug dan zelo veseli.

Devica
22.8.-21.9.

Device, ki imate družino, boste imele nekoliko težav s svojimi možmi oziroma ženami, ki so nekoliko ljubosumni. Predvsem pomislite, ali niste morda res dali povoda za to. Otrobi bodo vsem v veselje pa tudi za skrb.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Veselje, ki ga boste občutili ob uspehu, bodo z vami delili tudi vaši domači. Bojte se samo zavisti sodelavcev, zato bo morda bolje, da bi novico pred njim za zdaj še zamočali. Prihranek moči bo očiten.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ker ste se pretekli teden dobro odpočili, se boste lahko veselili tako službe kot družbe. Kljub temu pa si ni treba privoščiti službene zabave, če ste poročeni. V tem primeru namreč sodite domov, k družini.

Strelec
22.11.-20.12.

Nekoliko boste zaskrbljeni zaradi dogodkov, ki so napovedani za bližnjo prihodnost, vendar se bodo skrbi spriči opravkov, ki vas čakajo, razblinile. Tektonski premiki so stresni, a se bodo kasneje izkazali za koristne.

Kozorog
21.12.-19.1.

Veliko dela, ki so vam ga naložili, vas ne bo prestrašilo. Ker ste zelo vztrajni, boste premagali vse ovire. Zelo pa se boste morali potruditi za naklonjenost določene osebe, ki jo poznate šele kratek čas.

Vodnar
20.1.-18.2.

Jutranje nezadovoljstvo vas bo spremljalo skoraj vsak dan in se boste morali prav zadrževati, da ni bi vsakokrat izbruhnili na koga, ki ni čisto nič kriv. Dali si boste dopovedati in boste opustili nekatere dejavnosti.

Ribi
19.2.-20.3.

Ste kot riba v vodi, zato ne boste imeli težav s prilagajanjem na nove razmere. Sicer pa boste imeli v bližnji prihodnosti veliko dela in ne bo časa razmišljati o novostih. Konec tedna bo precej poln.

Radijski program
za slovensko
manjšino
v Sloveniji

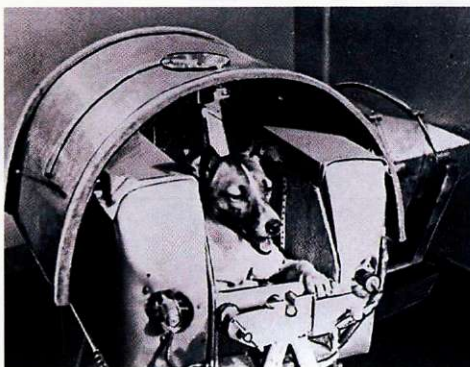
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **3.11.1534** je angleški kralj Henrik VIII. pretrgal stike z Rimskokatoliško cerkvijo.
- > **3.11.1891** so slovenski zadružniki, organizirani v političnem društvu Edinost, v Trstu ustanovili Tržaško posojilnico in hranilnico. Leta 1904 se je preselila v Narodni dom v Trstu.
- > **3.11.1903** so kolumbijski uporniki razglasili neodvisnost Paname. Čez 15 dni so Panama in ZDA sklenile pogodbo o graditvi panamskega prekopa.
- > **3.11.1995** je v triinosemdesetem letu starosti umrl nestor slovenske zabavne glasbe in džeza, skladatelj in dirigent Bojan Adamič.
- > **4.11.1834** se je rodil primarij dr. Karol Bleiweis, vitez Trsteniški, sin slavnega očeta Janeza Bleiweisa. Bil je nestor slovenske psihiatrije.
- > **5.11.1956** je prišlo do napada izraelskih in anglo-francoskih čet na Sueški prekop. Egipčani so v prekopu potopili več ladij in ga tako onesposobili za plovbo.
- > **6.11.1814** se je rodil belgijski izdelovalec glasbil Antoine Josphe Sax, izumitelj saksofona.
- > **6.11.1918** je nadporočnik Franjo Malgaj odšel s prostovoljci iz Celja na Koroško in zasedel Mežiško dolino, do konca meseca pa še Pliberk in Velikovce.
- > **6.11.1991** je Nemčija odprla generalni konzulat v Ljubljani in tako nakazala svojo odločitve o rešitvi jugoslovanske krize oziroma o mednarodnem priznanju Slovenije.
- > **7.11.1781** je inkvizicija zadnjič v Španiji na grmadi sežgala grešnike, obtožene krive vere.
- > **7.11.1917** se je v Rusiji s strelji s križarke Aurora začela velika oktobrska revolucija.
- > **8.11.1674** je umrl angleški pesnik John Milton. Ko mu je lord Buckingham rekel, da je njegova žena prava vrtnica, je slepi pesnik odgovoril: »Ker sem slep, tega ne morem videti, po trnju pa čutim, da imate prav.«
- > **8.11.1847** se je rodil britanski pisatelj Bram Stoker, avtor priljubljene grozljivke o transilvanskem vampirskem grofu Drakuli.
- > **8.11.1908** je Slovenska filharmonija prvič nastopila pod svojim sedanjim imenom.
- > **9.11.1913** se je na Dunaju rodila filmska igralka avstrijskega rodu Hedy Lamarr, ki se je v filmu Ekstaza leta 1933 prva slekla pred filmsko kamero.
- > **9.11.1960** se je rodil predsednik ZDA John F. Kennedy. Rekel je: »Poenostavljati zapletene stvari je sposobnost genijev, preproste stvari zapletati pa sposobnost norcev.«
- > **9.11.1989** so začeli podirati berlinski zid, ki ga je zgradila Nemška demokratična republika avgusta 1961, da bi preprečila množični beg ljudi iz Vzhodne Nemčije na Zahod. Pri poskusih pobegov na drugo stran je bilo ubitih ali ranjenih veliko ljudi.

POGLLED NAZAJ (OD 3. 11. DO 10. 11.)

Najbolj slavna psička

3. novembra 1957 je začel krožiti okoli Zemlje drugi ruski umetni satelit Sputnik II. V hermetično zaprti kabini je bila psička Lajka, ki je bila prvo živo bitje v vesolju. Pospeški in breztežnost ji niso delali nobenih težav, vendar je poginila, ko ji je v satelitu, za katerega niso načrtovali, da se bo vrnil, zmanjkalo zraka. Morda je spomin na Lajko že nekoliko obledel, takrat pa je bila tako slavna, da je pesnik Janez Menart o njej zapisal: »Odkar za Lajko ve ves svet,/ mi je kar žal, da sem poet./ Več upov bi imel za slavo,/ če bi rodil se s pasjo glavo.«

V Sovjetski zvezi so prvi zemeljski satelit Sputnik I izstrelili 4. oktobra 1957 (prvega ameriškega so lansirali 31. januarja 1959). Bil je premera 58 cm, tehtal pa je 83,6 kg. Zemljo se obletel v 96 minutah. 94 dni je krožil okoli Zemlje. V začetku januarja 1958 je prišel v gostejše sloje atmosfere in zgorel zaradi aerodinamičnega segrevanja.

Partijsko obračunavanje

Obračun s slovenskimi liberalno usmerjenimi komunisti, po katerem je moral odstopiti predsednik izvršnega sveta Stane Kavčič, se je začel **4. novembra 1972** s sejo CK ZKS. Pred tem je Stane Dolanc dejal: »Predvsem nam mora biti popolnoma jasno, da smo komunisti v tej državi na oblasti. Ko ne bi

bili, bi to pomenilo, da je kdo drug, vendar pa nikoli ne bo ...«

V naslednjih mesecih je sledil politični obračun s Kavčičevimi privrženci in kritičnimi intelektualci. Najbolj izrazit primer je bila leta 1975 odstavitev štirih profesorjev iz pedagoškega procesa na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Kavčičevo vladno, ki je z izjemo zamenjave dveh »ministrov« ostala nespremenjena, je prevzel Andrej Marinc, njegov položaj sekretarja centralnega komiteja ZKS pa je zasedel Franc Šetinc, ki je sodeloval s predsednikom CK ZKS Francetom Popitom; slednjega je Stane Kavčič nekaj let pozneje označil za silaka premetene pameti in omejenega uma.

Vprašanja Andreja Capudra

Ko so se zunanji ministri Evropske skupnosti **8. novembra 1991** v Rimu dogovorili o uvedbi gospodarskih sankcij proti Jugoslaviji, ki so veljale tudi za Slovenijo, se je slovenski veleposlanik v Franciji Andrej Capuder na predavanju na francoskem zunanjem ministrstvu novembra 1991 v Parizu spraševal, ali ni morda zadaj tudi strah, da bi se podobne težnje pojavile tudi v njihovih državah, saj gibanj Korzičanov, Baskov, Kataloncev, Severnih Ircev in drugih ne gre podcenjevati. A Slovenci se ne damo, je rekel. »Jezikovno in narodno homogeni, na bolj ali manj zaokroženem nacionalnem ozemlju, z uradnim slovenskim jezikom že od leta 1918; ponosni na svojo mrežo šol in kulturnih institucij, dveh univerz,

Akademije znanosti in umetnosti, delovno marljivi in v precejšnji meri gospodarsko razviti; od letošnje mini vojne dalje gospodarji svojih meja in prvič v zgodovini brez tujega vojaka na naših tleh; s svojo lastno oboroženo silo, lastnim denarjem in potnim listom, ki ga priznava že vrsta evropskih držav – kako naj bi takšna Slovenija ne smela potrkatati na vrata Evropske skupnosti in končno na OZN? Ali se bodo evropske države lahko po vsem tem še sprenevedale in nas ne prepoznale kot enega sebi enakih, enega izmed zamudnikov pač (in koliko jih še pride!), ki jim je bila Zgodovina žal tako dolgo mačeha?«

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruzuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 43/7

Horuk v stare čase (1)

Pod tem naslovom je bil 23. 10. 2008 v reviji Demokracija objavljen komentar odkritja spomenika izgnancem v Cerkljah ob Krki.

Žal ni bilo napisano, na kaj se je nanašal moj predlog. Čeprav je spomenik postavljen na »cerkveni zemlji,« bi vseeno nanj kazalo napisati, kot sem predlagala: Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije Cerklje ob Krki in KS, 11. 10. 2008, da bi se vedelo, kdo je zbral sredstva in postavil spomenik, kot je splošna praksa pri spomenikih DIS. Prav tako tudi ni običaj, da ob odkritjih spomenikov slovenskim izgnancem – žrtvam nacizma in fašizma, prirejajo pridege in maše. Cenzuro ob tem spomeniku je delal nekdo drug.

Resnica pa je, da sem predsedniku KS izrazila nezadovoljstvo, ker so za spomenikom brez potrebe podrli lepo večstoletno lipo.

Kar zadeva mojega brata mag. Franca Žnidaršiča, pa naj povem, da sem nanj ponosna, ker je vedno zagovarjal dobre stvari.

Ivica Žnidaršič, predsednica Društva izgnancev Slovenije

Volitve v objemu »puča na obroke«

Ni moj namen, da bi v tem sestavku obravnaval celovitost vzrokov, ki so privedli do poraza pomladne opcije na volitvah, ampak se želim dotakniti samo tistih potez, ki so jih skriti režiserji vlekli iz ozadja in ki spominjajo na »puč

na obroke« ter so pomembno vplivale na volilni izid.

Začelo se je s pučem na Delu in v Magu slabo leto pred volitvami, kjer je levičarsko-kapitalska spregra opravila temeljito kadrovsko čistko (skupina Magovih novinarjev), s čimer je največja časopisna hiša spet prišla v »prave roke« in je tako bila nared za volitve. Sledil je alarm ob rasti ratinga Zmagu Jelinčiču, ki se je na predsedniških volitvah približal kar 20 odstotkom in bi lahko postal odločujoč dejavnik pri oblikovanju prihodnje vladne koalicije, vendar se mu je nenadoma in z velikim pompom »zgodil« Sašo Peče, ki je SNS nekoliko razgradil in jo spravil v dopustne okvire. Skoraj hkrati je prišlo do levega puča v SLS, ki je odnesel Janeza Podobnika in ustoličil levici in kapitalu naklonjenega Bojana Šrota, odprl vrata SLS mladinski stranki s povzpentiškim predsednikom Darkom Kranjcem na čelu, ki ni niti malo skrival svojega odpora do pomladne vladne koalicije. Spričo slabih volilnih izidov je sicer Šrot ponudil svoj odstop, vendar se v pragmatični stranki, kot je SLS, stvar lahko reši tako, da stranka odstopa ne sprejme in je tako volk sit in koza cela. Nato je prišla na vrsto Nova Slovenija, ki so jo prav tako z veliko in drago medijsko promocijo od zunaj in od znotraj razgradile kar krščanske »zdrave sile«. V obeh primerih, pri SNS in NSi, so morali biti v ozadju kar bogati botri, da so si lahko privoščili tako razkošno reklamo. S tem so bile velike priprave na volitve opravljene. Delo in Mag sta bila kadrovsko konsolidirana in disciplinirana, Janševi potencialni koalicijski partnerji pa so bili sesuti ali preusmerjeni in levo. Prizaneseno je bilo le stranki DeSUS, ki pa lahko še vedno doživi svoj levi puč, tudi po volitvah, če ne bo Karl Erjavec dovolj razumen in bo preveč delal po svoje.

Sledila je afera Patria, zamišljena kot milostni udarec Janezu Janši, ki pa ni povsem uspel, a je očitno skupaj z drugimi manevri napravil dovolj škode, da je pomladna opcija izgubila volitve. Veliki dežurni varuhi slovenske demokracije, ki jih je tako motila domnevna Janševa avtoritarnost, so se ob javnih nastopih obna-

šali, kot da tega verižnega puča ne vidijo ali ga nočejo videti. Tej temi se je spretno izogibal tudi Borut Pahor, za katerega sicer ne mislim, da bi imel prste vmes, vendar je brez zadržkov pospravil sadove teh »v verižni puč ujetih volitev«, ki so bile po mojem mnenju dobljene in »ukradene« hkrati, ter tako na neki način držal vrečo pri tej kraji. Legalno je sicer z volitvami vse v redu, navedeni dogodki pa resno postavljajo pod vprašaj njihovo moralno-politično neoporečnost in s tem tudi njihovo legitimnost ter tako poglobljajo naš notranji razkol.

Kakor koli že, po želji zmagovalcev naj bi odslje v deželi kranjski spet zavladata red in mir. Pisni mediji so spet v pravih rokah. Le še na RTVS bo treba razmere nekoliko urediti. Rdečih baronov ne bo nihče več ogrožal ali zmerjal s tajkuni. Sindikat bo po novem spet kooperativen. Sodniki ne bodo več stavkali. Nehali bomo z neokusnim razkopavanjem množičnih grobišč. Zdravstva in šolstva ne bomo več brezglavo razgrajevali s koncesijami. Upokojencem bomo vrgli kako kost in Jankovič bo dobil nazaj svojih 60 milijonov evrov. Nato se bo našla še kaka kopija zloglasnega seznama z okrog 600 imeni, ki ga je Borut Pahor ukazal

uničiti. Za morebitno gospodarsko stagnacijo bo kriva svetovna finančna kriza ali pa kar prejšnja vlada, ki je premalo varčevala. In Kučan se bo po vsem tem lahko spet v miru odpravil v pokoj, do prihodnjih volitev.

Milan Gregorič, Škofije

Nekaj besed mandatarju

Gospod Pahor! Polovica Slovencev, ki se je udeležila letošnjih volitev, si Vas ne želi za predsednika vlade. Res ste za las premagali SDS, pa še tu je vprašanje, koliko so k temu izidu pripomogle volilne komisije, pri katerih so bile dokazane kršitve. Zaradi tega ZAHTEVAMO takojšnjo razrešitev članov teh komisij. Vprašanje je, kakšne so bile še druge zakulisne igrice. Nekateri se že držijo za glavo, ker boste izničili vse, kar je dobrega za Slovenijo in njene prebivalce, še posebej za upokojence, naredila Janševa vlada, ki je na vsakem koraku ustregla željam ali zahtevam državljanom pa tudi opozicije, in vse, kar smo na referendumu izglasovali volivci. Poleg tega se predvideva, da ne boste suveren mandatar. Pomembne odločitve boste morali hote ali nehote prepustiti Golobiču, Kresalovi, Cviklu in drugim botrom iz ozadja. Le v ▶

Zaupanje**Karitas ✱****Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje 5-članska družina iz okolice Črnomlja. Družina živi v težkih razmerah. Gospa je zbolela za cerebralno paralizo. Zanj, za dva šoloobvezna otroka in za 2-letno hčerkico skrbi mož. Živijo v stari dotrajani hiši, so brez sanitarij in kopalnice, otroška soba in spalnica pa nista opremljeni. Streho, ki je bila potrebna popravila, so že prekrili, radi pa bi dozidali še nujno potrebno kopalnico s straniščem. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklik: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► času Janševega mandatarstva se je t. i. levi blok posluževal nepoštenih in najnižkotnejših metod, ki bi se jih sramoval sam zlodej. Spomnimo se, da je vsak, ki je imel pet minut časa, vladi, posebej Janezu Janši in Andreju Bajuku, metal polena pod noge in zadajal nesramno nizke udarce. Večina levih novinarjev je doma in v tujini blatila vlado in Slovenijo, kolikor je bilo mogoče. Menda bodo sedaj le dobili pričakovano plačilo. Sindikalisti so le v tem času zganjali hrup, ščuvali svoje članstvo in uprizarjali stavke. Vodilni trgovci so složno navijali cene in za to okrivili sebi neljubo vlado. Saj ni res, pa je! In še tepci, teh je največ, ki ne znajo razsojati z lastno glavo, so kakor papige ponavljali, kar je pisalo v levem časopisju. Posebej so bili udarni tajkuni, ki so se bali, da bodo morali odgovarjati za pretekle grehe. No, sedaj si lahko oddahnejo. Kljub vsemu nemoralnemu nagajanju je Slovenija v času Janševe vlade zacvetela in neverjetno hitro napredovala. Pri tolikšnem angažiranju tako velike množice je zelo čudno, da Vaša stranka ni zmagala z veliko večjo razliko.

Vsi, ki si ne želimo Vaše vlade, bomo še naprej, še odločneje podpirali Novo Slovenijo, SDS in Janeza Janšo, ki v volilni kampanji ni nikoli vračal slabega s slabim, ampak slabo z dobrim, poštenim in zelo korektnim, kar ga uvršča med velikane Slovenije. Sicer pa si po toliko grobih napadih zasluži vsaj malo počitka.

Mihaela Afner, Celje

Predsednikova izdaja sodržavljanov

Že ob prvem sporočilu o prvem prihodu britanske kraljice me je zajel občutek nelagodja ob pomisli, da bo ta lahko odrešujoč ali zagaten za tisto polovico ljudi, ki ljubimo Slovenijo, lahko bi rekli, bolj kot svoje življenje. Da bi se zgodilo lahko prvo, je bila samo misel brez resničnega upanja ob dejstvu, da v tem trenutku čisto povsod in prav v vseh najpomembnejših gibalih naše države zmaguje sila, katere načrt je totalna uzurpacija države Slovenije.

Prepričan sem, da je britanska diplomacija, ki nadzoruje diha-

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

nje države, v kateri sonce nikoli ne zaide, pričakovala, kako bo ob volitvah v Sloveniji hudič imel mlade. Njihovi upi so se uresničili, ker zaradi preteklega obvladovanja vsega sveta dobro vedo, kakšen trenutek je treba izbrati za prvi obisk. Vnaprej so vedeli, da je zdaj, ko imata pri nas srp in kladivo (ki zagovarjata in negujeta zločin) v rokah vse, kar je pomembnega za totalno uzurpacijo, najugodnejši trenutek, da pošljejo damo častitljivih let na obisk.

Ko se je ta dama častitljivih let pripravljala na obisk še do nedavnega neznane dežele (čeprav njim neprijetno znane), je gotovo preučila vsaj sto let našega žitja med mlinskimi kamni. In ko je prišla do 63 let nazaj, se je zgrozila ob pomisli, kolikšna sramota bi doletela neomadeževano viteško čast britanskih vojakov s priznanjem dejstva, da so pred 63 leti izdali 15 tisoč mož, žena in otrok, ki so se prvi v Evropi z orožjem uprli srpu in kladivu in ki so pred noge položili svoje orožje pred najpravičnejšo vojsko v upanju, da jih bo ta zavarovala. In ko je ugotavljala, da je njihova armada te nesrečnike poslala pred žrelo krvoločnega zmaja, bi strategijo obiska morala naravnati tako, da ta madež za vselej zbrise z njihove (britanske) zastave. Obiska naj ne bi porabila za ogled lipicancev in otroškega vrtca, v katerem imamo po zaslugi suženjskih zdravnikov morilske zakonodaje vsako leto na tisoče manj otrok, temveč bi se morala osrediniti prvenstveno na to, da bi naše »sodobne barbare« vprašala: Kaj ste storili z več kot desetstičlavo množico mož, žena in otrok, ki smo vam jih vrnili? Peljite me na kraje, kjer ležijo, da se jim poklonim, pomolim zanje, se vam in

njim opravičim in grem z vašim sprejetjem mojega opravičila pomirjena domov.

Nič takega se ni zgodilo, čeprav bi se moralo!

Da se po gledanju dobrega to ni zgodilo na britanski strani, je za nas razumljivo. Takih korakov so naredili že veliko v svoji zgodovini. Nas se pogubno dotika tisto, ko je leta 1941 njihov premier dejal, da so Srbi »našli svojo dušo«, in ko jih kasneje ni nič motilo, da so tisto dušo z nami vred potisnili komunističnemu zmaju v žrelo.

Zelo nas pa v zvezi s tem moti obnašanje našega predsednika, čeprav dobro vemo, iz katerih revirjev izhaja. Iz kakšnega testa je njegova mila veličina, smo slišali že takoj po njegovi izvolitvi, ko je izjavil, da ni treba pomagati bratu v stiski, ker to že počne dobro njegova država. Pozneje, ko sem ga videl sedeti v Celju, sem se čudil njegovemu poboljšanju, kar pa ni bilo vredno čudenja, saj je bilo tisto sedenje navadna burka, enim v veselje, drugim v žalost. Da od našega predsednika ne moremo pričakovati, da bi bil predsednik vseh državljanov, kakor je obljubljal

RADIO
RADIODMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

pred volitvami, dokazujejo njegovi osladno mili (do zoprnosti) govori v zadnjem času. Tako se je povsem izenačil z nekdanjim predsednikom, ki je sejal strupene besede, on seje mile, učinek pa je isti.

In tako je naš predsednik, čeprav je bil opozorjen, kaj velik del naroda pričakuje od njega, v duhu »sodobnega barbarizma« zavrnil edinstveno priložnost, da bi z britansko kraljico skupaj stopila v Kočevski rog. Namesto tega koraka je še poglobil *izdajo sodržavljanov*, ki že več kot pol stoletja zaman z najvišjega mesta pričakujejo opravičilo za svoje zavržene drage. Daj, zravnaj se, moj narod!

Anton Mušič, Škofljica

Obletnica zločinov

Te dni je minilo 65 let, ko je partizansko sodstvo po končanem montiranem sodnem procesu v Kočevju oktobra 1943 dalo pobiti več sto Slovencev, ki niso bili na pravi (partizanski) strani. Te dni prihajajo svojci pobitih na novo odkrito morišče pri Mozlju, prižigajo svečke in nemo stojijo pod obrobjem zapuščene njive. V tiši-

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO UNIVOX
107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

ni in sklonjenih glav gledajo predse in ne morejo verjeti, da meter ali dva pred njimi ležijo njihovi najdražji. Koliko časa še bodo z negotovostjo gledali v zapuščenih in zaraščeni košček zemlje in morali verjeti, da je prav to tisto „sveto mesto“, ki ga že desetletja z bolečino v srcu zaman iščejo. Vsi so enotni: odkritje zadnjega počivališča žrtev je skupna zadnja želja pred smrtjo vseh obiskovalcev mozelskega morišča.

Tu se je treba vprašati, koliko časa bo še ponavljala svojo molitev hči v Mozlju ubitega Viktorja Habiča: „O, Bog, pred tabo klečim, ihtim in te prosim: Kje je moj oče? Koliko korakov naj storim naprej, koliko nazaj? Kam naj se obrnem – v desno ali levo? Ti mi povej, moj Gospod; tu ni nikogar več, ki bi se karkoli spominjal; nikogar ni, ki bi mi pogledal v oči in mi povedal resnico. Tu so vsi nedolžni; še več, tu so vsi zaslužni za napredek v tem novem svetu.“

Koliko časa še bo prizadetim svojem mozelskih žrtev kratena pravica do groba in spomina? Je občina Kočevje doslej že kdaj izdala poročilo o tem in pokazala seznam vseh grobišč na svojem ozemlju? Je dala kdaj pobudo za raziskavo grobišč protirevolucionarjev, torej tistih, ki jih na Kočevskem leži največ?

Ne, tega doslej še ni storila. Nasprotno, žrtve, ki so se v času svojega življenja uprle komunističnemu nasilju, morajo biti na Kočevskem še naprej zamolčane. To dokazuje tudi Direkcija za državne ceste, ki odstranjuje smerokaze za roška grobišča z opravičilom, da mora biti tovrstno označevanje strokovno urejeno. Seveda pa tiste table, ki kažejo in opozarjajo na partizansko Bazo 20 in še vedno stojijo na najbolj opaznih mestih v središču Kočevja, skrbno ohranjajo oziroma jih redno obnavljajo. Večina izletnikov in turistov, ki prihajajo na Kočevsko, zanimajo predvsem grobišča, smerokazov pa ni nikjer. Močno propagirana Baza 20 pa sameva.

Verjamem, da bo proces odkrivanja množičnih grobišč težko ustaviti. Najmanj 80.000 pomorjenih na slovenskih tleh je prehuda in preveč usodna rana za tako majhen narod. Čas je, da

se osvobodimo raznih tabujev, da nehamo verjeti lažem in zavajanjem, in čas je, da končno spregovorijo žrtve. Krvavo titoistično dediščino je treba dokončno in v celoti razkriti. Tudi in predvsem na Kočevskem.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Revolucionarna psihiatrija

Značilno je, da sta se zakon o pravicah pacientov in zakon o duševnem zdravju pojavila šele zadnje, četrto leto mandata desne vlade, in to pod ministrico, ki sama ne izhaja iz zdravstvenih krogov. Tranzicija je prinesla že pravico državljanov do vpogleda v dosjeje nekdanje tajne policije. Izpolnjuje se torej program Gorbačova za tranzicijske družbe. Poleg perestrojke, se pravi kadrovske zamenjave, ji je bila dana pot z ukinitvijo enostrankarskega partijskega diktata in uzurpatorske nomenklature, ki se je sama z močjo revolucionarnega nasilja postavila za nezamenljivo oblast, ter z uvedbo večstrankarske demokracije, ki je vsaj formalno odpirala pot kadrovske menjavi, čeprav v Sloveniji lustracija ni bila izvedena. Preglednost vsega dogajanja si šele utira pot skozi medijski pluralizem, čeprav je ta še po 17 letih na samem začetku, saj imajo sile kontinuitete še naprej v lasti kar 95 odstotkov vseh medijev! Sem spada tudi odpiranje dosjejev, kar se je v zdravstvu zakonsko doseglo šele po 17 letih, posebej pa pravni nadzor prisilne psihiatrične obravnave najhujše oblike kršenja človekovih pravic, kar jih je omogočal totalitarizem.

Mrtvi roboti so privlekli na dan nekaj novih škripajočih naprav, ki so jih vrgli v temne prostore, kjer so jih polili z zmesjo vode in olja, da se jim je ustavilo kolesje in so nehala škripati, nato so jih roboti in viličarji ter buldožerji odpeljali na odpad, kjer so jih zgrabila kolesja in jih na tekočih trakovih popeljala do stiskalnic, ki so iz njih naredile tesno stisnjeno pločevino, da ni zavzemala nepotrebnega prostora, to pa so nato s tovornjaki odpeljali v plavže, kjer so iz njih naredili tekoče železo in ga nato uporabili za izdelavo novih objektov.

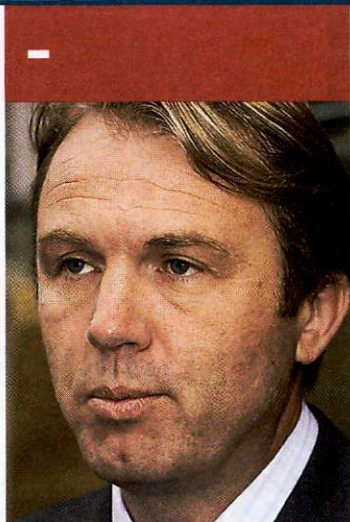
Janez Prijatelj, Kranj

Nekritična samohvala!

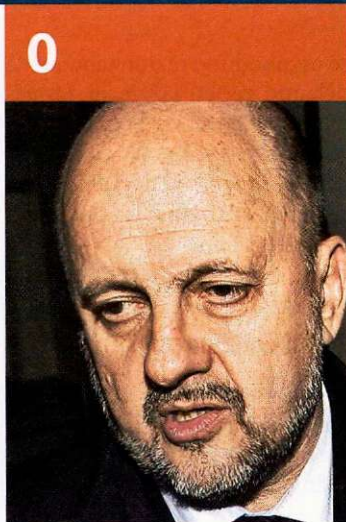
Marija Vodišek

Vsak, ki je pripravljen kritizirati SDS in njenega predsednika Janeza Janšo, je dobrodošel v časniku Delo. V Sobotni prilogi dnevnika, ki »misli širše«, 25. oktobra, si je evropski poslanec in nekdanji predsednik SKD Lojze Peterle na več kot dveh straneh dal duška zaradi izpada NSi iz parlamenta na zadnjih volitvah. Tako kot v svojem prvem obtožujočem članku 27. 9. v Delu tudi tokrat analizira vzroke poraza, z malo spremenjenimi trditvami sicer, vendar s prepolno mero samohvale. No, SDS ni več SZDL, je pa poleg predsednika NSi Andreja Bajuka še vedno glavni krivec njenega poraza. Nič ne omejni štiriletnih notranjih nasprotovanj predsedniku Bajuku. Nasprotniki so imeli ves čas tiho ali glasno podporo Lojzeta Peterleta in še nekaterih znotraj stranke. Kako v takem ozračju ustvarjalno delovati? Prepričan je, da je SDS izkoristila to situacijo in k sebi pretočila nekaj glasov. Zanimivo mnenje! A volitve so svobodne in tajne in vsak volivec se odloči po svojem prepričanju ali simpatijah. Po njegovo so se Andrej Bajuk in nekateri v stranki šli igro bunker. In menda so hodili po svojih ljudeh! Naslov omenjenega članka je: »Bil je na voljo, a ga vodstvo stranke ni želelo«. Peterleta namreč. Predvsem je v tem članku toliko samohvale, da je že prav neokusno. Navedla bom nekaj izstopajočih Peterletovih mnenj, pa naj vsak presodi in razume, kakor more. Peterle: »Vem, da so vodstvu stranke kompetentni ljudje pravočasno svetovali, naj uporabi imena, ki imajo v javnosti višji status in so bolj priljubljena, vendar vodstvo tega nasveta ni upoštevalo.« Ta z »višjim statusom in večjo priljubljenostjo« je seveda Lojze Peterle. Ljudje so menda govorili: Dajte Peterleta na televizijo. Tudi evropske poslanke Ljudmile Novak in Janeza Drobničiča niso marali. Stranka torej ni marala svojih. Na vprašanje novinark, ali se je umaknil zaradi poraza na predsedniških volitvah, Peterle odgovori: »Jaz se nisem nič in nikamor umikal. Bil sem na razpolago in poskušal vplivati na spremembo kurza.« Peterle meni, da 32 odstotkov, kolikor jih je dobil na volitvah za predsednika države, ni malo ob SAMO 30-odstotni podpori vlade. Analizo nadaljuje: »Pri SDS je manjkalo 25 odstotkov, pri SLS pa skoraj 50 odstotkov. Se pravi, da vzrokov za poraz ne moremo pripisati zgolj levici.« Zanimivo. V Družini št. 40 je zelo zanimiv članek pod naslovom: Izpraševanje vesti. »Ob delnih izidih letošnjih volitev si moramo slovenski kristjani pošteno izprašati vest. Najprej zato, ker se nas je PREMALO udeležilo volitev, še bolj pa zato, ker smo izdali svojo stranko in jo izločili iz parlamenta.« Preberite članek Ivana Zupana iz Maribora. To, da kristjani ne gredo na volitve, je že znana rak rana. Odsotnost ali pa napačna izbira kandidata je posledica premajhne obveščenosti in tudi naivnosti krščansko mislečih Slovencev. Te odgovornosti Lojze Peterle ne more nprtititi ne SDS ne SLS. Sebi pripisano karizmo bi moral razpršiti med »krščanske« volivce in izidi bi bili drugačni.

Politični semafor

Zavaja Toliko izključevanja, kot ga je bilo v zadnjem mandatu, Slovenija v obdobju parlamentarne demokracije še ni doživela, je pretekli teden presodil predsednik Zaresa Gregor Golobič. S tem se je odzval na izjave Jožeta Tanko (SDS), ki je prihodnjo vladno koalicijsko obtožil izključevanja. Seveda je Golobič pri tem pozabil, da je bila v času, ko je z Drnovškovim pooblastilom vodil LDS, odgovorna funkcija mogoča samo s članstvo izkaznico njegove stranke.

Podpira Predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič je po pogovoru s predsednikom republike Danilom Türkom nekoliko presenetil z izjavo, da bo podprl predlog predsednika republike Danila Türka za mandatarja. SNS bo tako predlaganega mandatarja podprla. S tem bo Jelinčič nadaljeval tradicijo, ki jo je začel leta 1992, ko je za mandatarja podprl takratnega predsednika LDS Janez Drnovška, kar je pripeljalo do prvega razpada njegove stranke.

Spominja Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je opozoril na izključevanje novonastajajoče koalicije, ki je izključevala že pred volitvami in nadaljuje s tem tudi sedaj. Spomnil je, da je SDS po volitvah leta 2004 sodelovanje ponudila vsem. Po sestavi vlade pa je vsem ponudila sodelovanje pri določenih projektih. »V tem konceptu sedaj tega ni, je slika obrnjena in so del političnega prostora popolnoma izključili iz kakršnih koli diskusij.«

Ostaja direktorica

Alenka Katarina Paulin je preklicala odstopno izjavo z mesta direktorice Slovenske tiskovne agencije. Kot je dejala za STA, si bo kljub zdravstvenim težavam še naprej prizadevala uspešno voditi agencijo. Na podlagi preklica predloga za razrešitev z mesta direktorice STA je urad vlade za komuniciranje umaknil gradivo za sejo vlade, je še dejala Paulinova. Vršilka dolžnosti direktorice STA je Paulinova postala 1. junija lani, s 1. decembrom pa je nastopila redni štiriletni mandat direktorice agencije. Preden je na položaju zamenjala Lidijo Pavlovčič, je bila v kabinetu predsednika vlade svetovalka za odnose z javnostmi. Paulinova je leta 1991 na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani diplomirala iz mednarodnih odnosov, čez pet let pa magistrirala iz komunikologije. Profesionalno pot je začela na področju odnosov z javnostmi in marketinga. Delala je tudi kot novinarka, v politiko pa je vstopi-

la v začetku devetdesetih let, ko je aktivno delovala pri Bavčarjevih Demokratih. Leta 2000 se je včlanila v SDS. Od julija do decembra 2000, to je v času Bajukove vlade, je bila direktorica vladnega urada za informiranje. Po pristanku SDS v opoziciji je postala svetovalka poslanske skupine, zadolžena za stike z javnostjo. SDS je zapustila, potem ko je bila kritična do obnašanja enega od poslancev te stranke. Na evropskih volitvah leta 2004 je bila nekoliko presenetljivo nosilka liste Stranke mladih Slovenije in Zelenih Slovenije, vendar se ji v evropski parlament ni uspelo prebiti. Do vrnitve v politiko oziroma v kabinet predsednika vlade je bila nekaj časa zaposlena pri KD Group Matjaža Gantarja. Paulinova je kot direktorica STA pokazala veliko širine in znanja, saj se je pod vodstvom njene ekipe STA pluralizirala in modernizirala. Prav zato bo verjetno kmalu postala tarča nove vlade. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteu: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika

Ulica: _____

(samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: NE DA

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

ID za DDV: _____

Ko ste z najboljšim, je vse dosegljivo.

PRIZTOP

MOBITEL, d.d., 1537 Ljubljana

connect
**TEHNIČNO
NAJBOLJŠE
OMREŽJE**

Poleg priznanja za **tehnično najboljšo omrežje** je družba Mobitel prejela še priznanji za **odlično in zaupanja vredno blagovno znamko**.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*